

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NAZIRLIYI

İLLİK HESABAT

İLLİK HESABAT

2016

Hər bir xalqın səviyyəsini onun bilik səviyyəsi müəyyən edir. Bilik səviyyəsinə də nail olmaq üçün təhsil daim mövcud olmalıdır və o, ardıcıl surətdə inkişaf etməlidir. Biz buna nail olmuşuq və ümidi varam ki, bundan sonra da bu məsələ diqqət mərkəzində olacaqdır. Biz gələcəkdə Azərbaycan təhsilinin daha da təkmilləşməsinə, keyfiyyətinin yüksəlməsinə nail ola biləcəyik.

Heydər Əliyev

Azərbaycanda təhsil sisteminin təkmilləşməsinə çox böyük diqqət göstərilir. Təhsil bizim gələcəyimizdir. Təhsilin səviyyəsi ölkəmizin perspektivlərini müəyyən edəcəkdir. Biz inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsini yaxşı bilirik və görürük ki, o ölkələr, sözün əsl mənasında, inkişaf edir ki, orada təhsilin səviyyəsi yüksəkdir. Biz çalışırıq ki, Azərbaycanda bu sahəyə daim diqqət göstərilsin, praktiki tədbirlər görülsün, həm təhsil sisteminin maddi-texniki bazası güclənsin, eyni zamanda və ən önəmlisi təhsilin keyfiyyəti artsın. Həm orta, həm də ali məktəblərdə bu proses ardıcılıqla, vahid sistem şəklində aparılmalıdır və aparılır.

İlham Əliyev

Ön söz

Qloballaşan müasir dünyada ölkəmizin sosial-iqtisadi və mədəni inkişafı, güclənməsi, nüfuzun daha da artırılması üçün ən əhəmiyyətli istiqamətlərdən biri təhsil sahəsidir. Bu sahə nə qədər əsaslı və məhsuldar olarsa, istənilən hədəflərə o qədər tez çatmaq mümkündür. Dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin “qara qızıl”ın insan kapitalına çevrilməsi üçün müəyyənləşdirdiyi hədəf və verdiyi tapşırıqlar Azərbaycan Respublikasının hərtərəfli inkişafının təməlini təşkil edəcək insan resurslarının yetişməsinə xidmət edir. Vətəndaşı bilikli, mənəviyyatlı, çalışqan, peşəkar, məhsuldar olan ölkə, əlbəttə, qabaqcıl, inkişaf etmiş ölkə ola bilər. İnsan kapitalının artırılması üçün ən böyük məsuliyyət təhsil sisteminin, o cümlədən Təhsil Nazirliyinin üzərinə düşür. Çünkü məhz Təhsil Nazirliyinin başlıca missiyası vətəndaşa məktəbəqədər təhsildən başlayaraq ali təhsillədək xidmət etməkdən ibarətdir. Bu günün gəncinin gələcəyin faydalı vətəndaşı olması üçün həm mənəvi, həm də vətənpərvər ruhda yetişdirməyi özünün ali məqsədi hesab edən müasir təhsil, təlim və tərbiyə sistemi formalasdırılmalıdır. Bu məqsədlə ölkə başçısının 2013-cü ildə imzaladığı “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası” qeyd olunan hədəflərə nail olunması üçün “yol xəritəsi” hesab olunur.

Strategiyada nəzərdə tutulmuş əsas prioritet istiqamətlərdən biri məktəbəqədər təhsildir. Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə Heydər Əliyev Fondunun məktəbəqədər təhsilə verdiyi dəstək bu hədəfə nail olunmasında başlıca rol oynamış və 2 il əvvəl məktəbhəzərlilik programının həyata keçirilməsinə başlanılmışdır. Bu programın yeni yaranmasına baxmayaraq, ölkəmizdə yaşayan bütün 5 yaşlı uşaqların yarından çoxunu təhsillə, tərbiyə ilə əhatə etmişdir. Bu böyük artım beynəlxalq təcrübədə bənzərinə az rast gəlinən artım olmuşdur. Dövlət strategiyasında hədəfləndiyi kimi, 2020-ci ildək məktəbəqədər yaşlı uşaqların təhsillə əhatəliliyinin daha da artırılması üçün böyük işlər görülür.

Sevindirici haldır ki, son 3 ildə hər il ümumtəhsil məktəblərinin IX və XI siniflərinin buraxılış, eləcə də ali məktəbə qəbul imtahanlarında keyfiyyət göstəricilərinin artımı müşahidə edilir. Bu imtahanların hər birində nəticələr əvvəlki illərlə müqayisədə daha yuxarı olmuşdur. Ümumi təhsildə keyfiyyətin artırılması məqsədilə 2016-cı ildə ölkədə ən zəif nəticə göstərən 6 rayon seçilmiş və bu rayonlarla intensiv şəkildə işlər aparılıraq, onlarda ciddi yaxşılaşmaya nail olunmuşdur. Ali təhsildə isə görülən məqsədyönlü işlərin nəticəsi olaraq, bu il rekord sayda tələbə ali təhsil müəssisələrinə qəbul olunmuşdur.

2017-ci ildən etibarən IX siniflərin buraxılış imtahanlarının fərqli keçirilməsi planlaşdırılır. Nəzərə alsaq ki, 8 il əvvəl ümumi təhsildə kurikulum dəyişdirilmişdir, yeni kurikulumla təhsil alan şagirdlərin yeni kurikuluma uyğun imtahan edilməsi məqsədilə həmin imtahanın testlə yanaşı, açıq sualları da özündə ehtiva etməsi hədəflənir.

Artıq 3-cü ildir ki, respublika fənn olimpiadalarının geniş vüsət alması, şagird və valideynlərdə rəğbət qazanması bu bilik yarışlarının keyfiyyətli, obyektiv və şəffaf keçirilməsinin, bu istiqamətdə atılan davamlı addımların nəticəsidir. Qeyd etmək lazımdır ki, olimpiada bitdikdən sonra da qaliblərlə iş davam etdirilir, həmin qaliblər beynəlxalq olimpiadalar hazırlır. Sevindirici haldır ki, beynəlxalq olimpiadalarda qazanılan medalların sayı da ilbəil artır.

Təhsil müəssisələrində müasir texnologiyalar dan istifadə günün tələbinə çevrilmişdir. Məktəblərin müasir avadanlıqlarla təchiz etdirilməsi davamlı olaraq həyata keçirilir. Bundan əlavə, təhsilin məzmununun elektronlaşdırılmasına da xüsusi diqqət yetirilmişdir. Nəticədə müxtəlif elektron portallar yaradılmış, 160-dan çox elektron dərslik və müəllim üçün metodiki vəsait elektronlaşdırıllaraq portalala yerləşdirilmişdir. İctimaiyyətin böyük marağına səbəb olan bu tədris resurslarına indiyədək 700 mindən çox giriş olmuşdur.

Gənclərin təlim-tərbiyəsi ilə yanaşı, liderlik, ünsiyyət qabiliyyətlərinin inkişafı da Təhsil Nazirliyinin daim diqqət mərkəzindədir. Belə ki, həm 1-ci Avropa oyunlarında, həm Formula-1 yarışında, həm də digər mötəbər yarışlarda gənclərin asudə vaxtının səmərəli keçirilməsi üçün könüllü qruplar formalasdırılmış, bu sahəyə marağlı olan, təcrübə qazanmaq istəyən fəal gənclərə şərait yaradılmışdır.

Ulu öndər Heydər Əliyevin "Mən dünyada müəllimlikdən yüksək ad tanımiram" prinsipinə sadiq qalaraq müəllim nüfuzunun cəmiyyətdə daha da artırılması istiqamətində bir sıra uğurlu addımlar atılmışdır. 2 il əvvəl başlanan müəllimlərin diaqnostik qiymətləndirilməsi bu il də davam etdirilmiş və qiymətləndirmədən uğurla keçən 55 min müəllimin maaşı artırılmışdır. Bu artım bütün müəllimləri əhatə edənədək davam etdiriləcəkdir. Müəllimlər arasında metodiki təkmilləşdirilməyə ehtiyacı olanlara təlimlər keçirilmişdir. Ali təhsil müəssisələrinə imtahanda müəllimlik ixtisasını I və ya II yerdə seçən, 500-dən yuxarı bal toplayan abituriyentlərə aylıq əlavə təqəüd verilməsi tədbirləri 2016-cı ildə də davam etdirilmişdir.

Təhsil sisteminin düzgün və səmərəli idarə olunması, qarşıya qoyulan hədəflərə çatmaqdə məktəb rəhbərlərinin rolü böyükdür. Məktəb rəhbərlərinin təkmilləşdirilməsi birbaşa təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsinə gətirib çıxaran ən əhəmiyyətli amillərdən, təməl vasitələrdən biridir. Bu səbəbdən artıq 3-cü ildir ki, məktəb rəhbərlərinin seçimi üçün rəqabətli, şəffaf mexanizm yaradılmışdır. Gələcək rəhbərlər üçün təlim kursu təşkil edilmiş, təlimdən uğurla keçən namizədlər müsabiqədən də keçərək vakant vəzifələrə təyin olunmuşdur.

Bu gün Azərbaycan təhsil sistemi dünya təhsil sistemini integrasiya edir və bunun nəticəsi olaraq bir sıra uğurlu layihələr həyata keçirilir. Ölkə başçısının imzaladığı "2007-2015-ci illərdə Xaricdə Təhsil üzrə Dövlət Programı" çərçivəsində ötən müddətdə 3500-dən çox gəncimiz xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almağa göndərilmişdir. Bu gün həmin Program çərçivəsində məzun olan gənclər müxtəlif özəl və dövlət qurumlarında çalışırlar.

Dünya təhsil sisteminə integrasiyanın digər istiqaməti də beynəlxalq qiymətləndirmələrdir. Dünyada mövcud olan ən nüfuzlu qiymətləndirmə layihələrinin (PISA, PIRLS, TIMSS) hər birində ölkəmiz iştirak etməkdədir. Bu il PIRLS imtahanında Azərbaycan məktəblilərinin iştirakı baş tutmuş və ölkə üzrə 4-cü sinif şagirdlərinin oxuyub-anlama bacarığı qiymətləndirilmişdir.

Dövlət başçısının 2016-cı ili "multikulturalizm ili" elan etməsindən sonra müxtəlif təhsil müəssisələrində bu səpkidə işlər aparılmış, multikultural dəyərlərin gənclərimizə daha da ətraflı aşılanması üçün təhsil müəssisələrinin rəhbərlərinə lazımi tapşırıqlar verilmiş, coxsayılı və sistematik tədbirlərin vüsət qazanması üçün müvafiq şərait yaradılmışdır.

Düşünürəm ki, Dövlət Strategiyasının qarşımızda qoyduğu hədəflərə nail olmaq üçün son 2 ildə atılan addımların, əldə edilən uğurların, öyrənilən təcrübənin daha da artırılmasını bundan sonrası ilərdə də əldə edə biləcəyik. Bu uğurların hər birinin arxasında böyük inam, etimad, səy, çalışqanlıq və fədakarlıq durur.

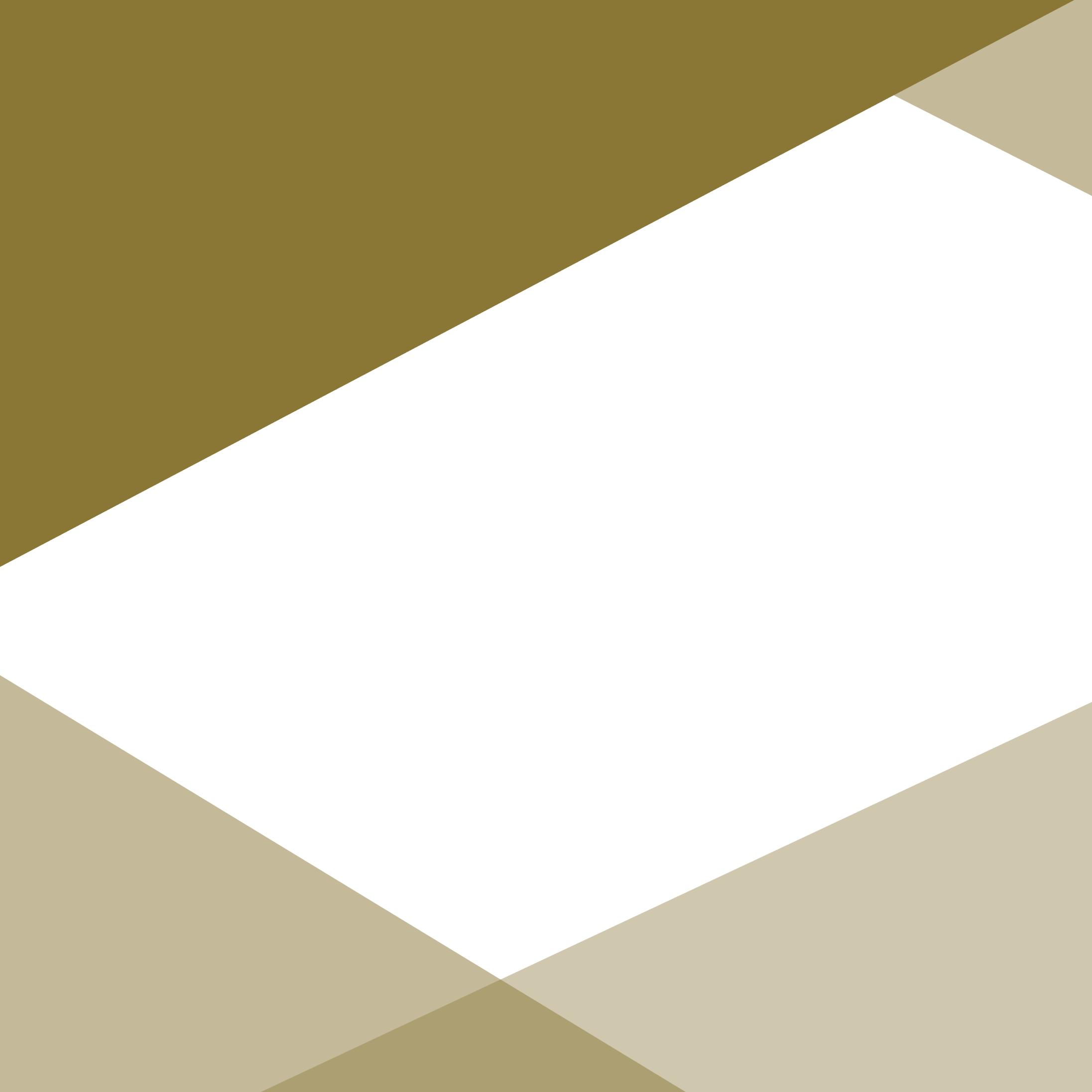
İnanıram ki, yaxın gələcəkdə Azərbaycan Respublikası Prezidenti Cənab İlham Əliyevin 6 dekabr 2016-cı il tarixli Fərmanı ilə təsdiq olunmuş "Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi"ndə təhsilin inkişafı üzrə müəyyənləşdirilmiş başlıca hədəflərə - insan kapitalının formalasması və inkişafı üçün təhsilin bütün pillələrində keyfiyyətin artırılmasına, eləcə də əmək məhsuldarlığının yüksəldilməsini təmin etmək məqsədilə insan kapitalının inkişafına, araşdırma və təkmilləşdirmə sahəsinə investisiya qoyuluşunun stimullaşdırılmasına nail ola biləcəyik. Bununla da Azərbaycanda insan kapitalının inkişafında fasilsizliyin (ömürboyu öyrənmək) təmin edilməsi, məktəbəqədər və ümumi təhsil də daxil olmaqla, peşə təhsilli və ixtisaslı kadrlar hazırlığının əmək bazarının tələblərinə uyğunlaşdırılması, eləcə də "elm-təhsil-istehsal" əlaqələrinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində proqramların hazırlanması və həyata keçirilməsi bundan sonra da davam etdiriləcəkdir.

Mikayıl Cabbarov

MÜNDƏRİCAT

ÜMUMİ MÜDDƏALAR	11
NAZIRLİYİN FƏALİYYƏTİ VƏ GÖRÜLƏN İŞLƏR	17
MƏKTƏBƏQƏDƏR TƏHSİL	18
ÜMUMİ TƏHSİL	20
Təmayüllü məktəblər şəbəkəsinin genişləndirilməsi	20
Diaqnostik qiymətləndirmə və müəllimlərin maaşlarının artırılması	20
Müəllimlərin iş yerinin dəyişdirilməsi	21
Müəllimlərin işə qəbulu	22
Direktor vəzifəsinə işə qəbul	22
500-dən çox bal toplayıb müəllimlik ixtisasını seçən tələbələr	23
Respublika fənn olimpiadaları	23
Beynəlxalq fənn olimpiadaları	24
“Sağlam Təhsil – Sağlam Millət” layihəsi	26
“Məktəblinin dostu” layihəsi	27
İnklüziv təhsilin əhatəliliyi	27
“De-institutionalizasiya və alternativ qayğı” Dövlət Programı	28
Tədris resursları sahəsində həyata keçirilən yeni təşəbbüsələr	29
Elektron məzmun layihələri	30
İngilis dili Resurs Mərkəzlərinin yaradılması	31
Dövlət məktəblərində ingilis dilində danışq qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsi (SPEX) layihəsi	32
Şagird nailiyyətlərinin monitoringi	32
Beynəlxalq qiymətləndirmə tədqiqatları	32
“Məktəb İcma Qurumları” layihəsinin davamlılığı	33
“Azərbaycan üçün öyrət” təhsil programı	34
“Sabahın alımları” V Respublika müsabiqəsi	34
“Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsi	35
“Ən yaxşı təqdimat” müsabiqəsi	35
Şagirdlərin məktəbdən kənar fəaliyyəti	35
“Formula-1 Avropa Qran Pri” yarışlarının məktəblilər arasında təbliği	37
İLK PEŞƏ-İXTİSAS TƏHSİLİ	38
İnstitutional idarəcilik üzrə aparılan islahatlar	38
2016/2017-ci tədris ilində ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə şagird qəbulu	38

Beynəlxalq əməkdaşlıq və layihələr	40
ALI VƏ ORTA İXTİSAS TƏHSİLİ	42
UFAZ - Fransa-Azərbaycan Universiteti	42
"Ali təhsil sisteminin Avropa Ali Təhsil Məkanına integrasiyasının inkişafı üzrə AR Təhsil Nazirliyinə dəstək" adlı Təvinninq layihəsi	42
"Thomson Reuters" şirkəti ilə əməkdaşlıq	43
"Maarifçi" Tələbə Kredit Fondu	44
SABAH qrupları	45
Xaricdə Təhsil üzrə Dövlət Programı	46
Orta ixtisas təhsili müəssisələrində struktur dəyişiklikləri	50
TƏHSİLİN İDARƏ EDİLMƏSİ	51
Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu	51
Təhsil İşçilərinin Peşəkar inkişafı İnstitutu	52
"Təhsil Menecerlərinin Peşəkar inkişafı" programı	53
Təhsil sisteminin informasiyalasdırılması	53
Elektron xidmətlər	54
Vətəndaşların qəbulu və ona nəzarət üzrə vahid qəbul portalı	54
Ərazi Hesablaşma Mərkəzləri	57
Təhsilin maliyyələşdirilməsi	58
Xarici diplomların tanınması	59
Təchizat və təmir işləri	59
KEYFİYYƏTİN TƏMİNATI	61
Buraxılış imtahanları - IX və XI siniflər	62
Qəbul imtahanının təhlili	64
Qəbul planının təhlili	66
IX sinif buraxılış imtahanlarının dinamikası	69
STATİSTİKA	71
Ümumi təhsil üzrə	72
İlk peşə-ixtisas təhsili üzrə	80
Ali və orta ixtisas təhsili üzrə	83
Müxtəlif təhsil pillələri üzrə işçi heyətinin statistikası	87

I HİSSƏ
**ÜMUMİ
MÜDDƏALAR**

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NAZIRLIYI

Azərbaycan Respublikasının
Təhsil İnstitutu

1 Maaşları artırılan müəllimlərin sayı 91 minə çatdırılmışdır

Bakıda ve ölkənin 12 bölgəsində keçirilmiş diaqnostik qiymətləndirmənin nəticəsi olaraq 55 minə yaxın müəllimin maaşı artımla ödənilir. 2016-cı ildə daha 26 rayonda bu proses aparılmış, 36.242 müəllim diaqnostik qiymətləndirmədən keçirilərək ümumi rəqəm 91 minə çatdırılmışdır. 2017-ci ilin yanvar ayından maaş artımı onlara da tətbiq ediləcək.

2 Məktəbəhazırlıq programının əhatəliliyi 24%-dən 55%-ə çatmışdır

Uşağın fərdi və akademik nailiyyyətlərinin artmasında məktəbəqədər təhsilin əhəmiyyəti nəzəre alınaraq bu programın əhatəliliyinin artırılması istiqamətində işlər görülmüş, 2016/2017-ci tədris ilində respublikanın 2.795 ümumtəhsil məktəbində 4.410 qrupda 86.970 nəfər uşaq məktəbəhazırlıq təhsilinə cəlb edilmişdir. 2015-ci ildə məktəbəhazırlıq programı bütün 5 yaşılı uşaqların 24%-ni əhatə edirdi, 2016-ci ildə bu göstərici 55% olmuşdur. Bu isə əlavə təqribən 50 min uşaq deməkdir.

3 Təhsilin keyfiyyəti artmışdır

IX və XI sinif buraxılış imtahanlarında, eləcə də ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanında məqbul qiymət alanların çəkisi artmışdır. IX sinifdə orta hesabla son 5 ildə bu artım 17% olmuşdur. XI sinifdə keçən il nisbətən bu artım 2% təşkil etmişdir.

Keçən il IX sinif buraxılış imtahanında aşağı nəticə göstermiş rayonlarda aparılan işlərin nəticəsi olaraq 2015/2016-ci tədris ilinin IX sinif buraxılış imtahanında Astarada 22%, Ağcabədi 15%, Sabirabad 14%, Masallıda 11%, Cəlilabad və Saatlı rayonlarında isə 9%-lik artım olmuşdur.

Ali məktəbə ərizə verenlər arasında orta bal son 5 ildə 177-dən 209-a qalxmışdır.

4 Ali təhsil müəssisələrinə rekord sayda qəbul (39.612 nəfər) olmuşdur

İllər üzrə ümumtəhsil müəssisələrindən mezun olanların sayı azalan xətti göstərsə də, onların arasından təhsilini növbəti pillədə davam etdirmək istəyənlərin faiz çoxluğu əks etdirməsi sevindirici haldır. Bu tendensiyani nəzərə alaraq qəbul planı da ilbəil artırılır. Belə ki, bu il ali təhsil müəssisələrinə rekord sayda - bakalavriat üzrə 34.773 nəfər, magistratura üzrə 4.839 nəfər qəbul olunaraq tələbə və magistr adını qazanmışdır. Onu da qeyd edək ki, qəbul planının artmasına baxmayaraq, tələbə qəbulu imtahanlarında iştirak edərək 200-dən artıq bal toplayan abituriyentlərin nəticələrinə görə keyfiyyət göstəriciləri ötən illə müqayisədə yüksəlmışdır.

5 Xaricdə Təhsil üzrə Dövlət Programı çərçivəsində təhsil alan tələbə sayı 3.500-ü keçmişdir

“2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Programı” çərçivəsində 2015/2016-ci tədris ilində Dövlət Programına sonuncu sənəd qəbulu həyata keçirilmiş və müsabiqə nəticəsində dönyanın aparıcı ali təhsil müəssisələrində təhsil almaq hüququ qazanmış 373 tələbənin adı Proqram təqaüdürləri siyahısına daxil edilmişdir. Bununla da, 2007-ci ildən bu günə qədər Xaricdə Təhsil üzrə Dövlət Programı çərçivəsində təhsil almaq hüququ qazanmış tələbələrin sayı 3.558 nəfərə çatmışdır.

6 Respublika fənn olimpiadalarında iştirakçı sayı 27 mini keçmişdir

Respublika fənn olimpiadaları 2016-cı ildə də geniş vüsət almış və ictimaiyyətin rəğbətini qazanmışdır. 2015-ci ildə olimpiadalarda iştirak etmək istəyənlərin sayı 22.473 olmuşdursa, bu il həmin rəqəm 27.128-ə çatmışdır. Təxminən 5.000 daha çox şagird bu il olimpiadalara maraq göstərmişdir.

7 Beynəlxalq fənn olimpiadalarında son 6 ildə qazanılan medal sayı 111-ə çatmışdır

Beynəlxalq fənn olimpiadalarında yüksək nailiyət göstərilmesi üçün görülən iş bu il də davam etdirilmişdir. Beynəlxalq olimpiadalara hazırlıq məqsədilə biologiya, fizika, kimya, informatica və riyaziyyat fənləri üzrə respublika fənn olimpiadalarında yüksək nəticə göstərən şagirdlər seçilmiş və onlarla mərkəzlərdə daha intensiv işlər görülmüşdür. Davamlı səylərin nəticəsi olaraq, bu il nailiyətlərin sayı artmış və medalların sayı 26-a çatmışdır.

8 3.000-dən çox müəllim işə qəbul olmuşdur

Müəllimlərin işə qəbulu hər il olduğu kimi cari ildə də böyük marağın səbəb olmuş və müraciət edənlərin sayı keçən il nisbetən artmış, 10.451 nəfər daha çox namizəd qeydiyyatdan keçərək müəllim olmaq istəyini bildirmişdir. Ötən il bu rəqəm 24.437 nəfər olmuşdursa, 2016-cı il 34.888 nəfər miq.edu.az saytında qeydiyyatdan keçmişdir. Ümumilikdə isə müddətli və müddətsiz müqavilə ilə işə qəbul olunmuş müəllimlərin sayı 2015-ci ildə 2.879, cari tədris ilində isə 3.000-dən çox olmuşdur.

9 Direktor vəzifəsinə işə qəbul 9 regionu əhatə etmişdir

Direktor vəzifəsinə qəbul prosesi bu il də davam etdirilmişdir. Bakı ilə yanaşı, digər rayonlarda da direktor olmaq istəyənlər imtahan, təlim və müsahibə mərhələlərini keçərək direktor vəzifəsinə təyin olunmuşdur. 2016-cı ildə Bakı, Gəncə və Sumqayıt şəhərləri, Abşeron, Göygöl, Goranboy, Xızı, Samux və Daşkəsən rayonları üzrə ümumilikdə 180 nəfər direktor və gələcəkdə direktor işləmək istəyən şəxslər iştirak etmiş və təlimlərin nəticələrinə əsasən 27 nəfər şəxs direktor vəzifəsinə təyinat almışdır.

10 UFAZ- Fransa-Azərbaycan Universiteti yaradılmışdır

2016-ci ilin sentyabr ayından Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti nəzdində Fransa-Azərbaycan Universiteti açılaraq 4 ixtisas - Kimya mühəndisliyi, Kompyuter mühəndisliyi, Geofizika mühəndisliyi, Neft-qaz mühəndisliyi üzrə kadr hazırlığına başlanılmışdır. Tədrisi ingilis dilində aparılan bu universitetin mezunları ikili diplom alacaqlar. 2016/2017-ci tədris ilində UFAZ-a qəbul olmaq üçün keçirilən müsabiqədə 303 tələbə 160 yer uğrunda mübarizə aparmış, onlardan 120 nəfəri dövlət sifarişli, 23 nəfəri isə ödənişli əsaslarla qeyd olunan ixtisaslarda təhsil almaq hüququ qazanmışdır.

10 SABAH qruplarının təşkil olunduğu ali təhsil müəssisələrinin sayı 11-ə çatdırılmış, tələbə sayı 2.300-ü keçmişdir

2016/2017-ci tədris ilində SABAH qruplarının təşkil olunduğu ali təhsil müəssisələrinin sayı 11-ə çatdırılmışdır. Cari tədris ili üçün SABAH qruplarına aparılmış tələbə qəbulu müsabiqəsinin nəticələrinə əsasən 700-dən artıq tələbə 11 ali təhsil müəssisəsi, 6 ixtisas istiqaməti ve 32 ixtisas üzrə bu qruplara qəbul olunmuşdur. Bununla da, 2016/2017-ci tədris ilində SABAH qruplarında təhsil alan tələbələrin sayı 2.300-ü keçmişdir. SABAH qrupları üçün Sorbon Abu Dabi Universitetində və London şəhərində yaz və yay məktəpleri təşkil edilmişdir. Azərbaycanda yerləşən 35 dövlət qurumu, yerli və xarici şirkətdə 390 nəfərə yaxın SABAH tələbəsi yay tətili ərzində ixtisası üzrə təcrübəyə cəlb olunmuşdur.

11 "Thomson Reuters" şirkəti ilə əməkdaşlıq imzalanmış və ilk ildə elmi məqalə sayı 40% artmışdır

Təhsil Nazirliyi və "Thomson Reuters" şirkəti arasında imzalanan əməkdaşlıq müqaviləsi ilə Azərbaycanın 40 ali təhsil müəssisəsi Thomson Reuters Web of Science® platformasına və şirkətin əsas məhsulu olan "Thomson Reuters InCites™" bazasına çıxış hüququ əldə etmişdir. Dünyanın ən tanınmış elmi-analitik informasiya təminatçısı olan "Thomson Reuters" şirkəti ilə əməkdaşlıq rəqabətqabiliyyətli insan kapitalının hazırlanması siyasetinə əsaslanır və ölkəmizin inkişaf konsepsiyasına dəstək göstərilməsi məqsədi daşıyır. Sevindirici haldır ki, əməkdaşlıqdan sonra elmi məqalə sayı 40% artmışdır.

12 30 mindən çox şagirdin biliyi qiymətləndirilmişdir

Bakı şəhərində 2016-ci ildə 6-cı siniflər arasında milli qiymətləndirmə həyata keçirilmişdir. Müasir test nəzəriyyəsi əsasında hazırlanmış qiymətləndirmədə 31.678 şagird iştirak etmişdir. Şagirdlərin biliyinin ölçülmesi ilə yanaşı, mütləq qiymətləndirmə yanaşması əvəzinə, müqayisəli qiymətləndirmə yanaşması tətbiq olunmuşdur. Nəticələr şagird və valideynlərə göndərilmişdir.

13 Ölkəmizin PIRLS imtahanında iştirakı təmin edilmişdir

2016-ci ildə ölkə üzrə 170 ümumi təhsil müəssisəsində PIRLS 2016 beynəlxalq qiymətləndirməsi həyata keçirilmişdir. Tədqiqatın nəticəsinin 2017-ci il ərzində açıqlanması gözlənilir. Azərbaycan növbəti PISA 2018 və TIMSS 2019 tədqiqatlarında da iştirak edəcək.

14 İlk-peşə ixtisas təhsilinin iqtisadi islahatlara təkan verməsi üçün addımlar atılmışdır

İlk peşə-ixtisas təhsili sahəsində peşə hazırlığının səmərəliyini artırmaq və rəqabətqabiliyyətli ixtisaslı kadrların hazırlanmasını təmin etmək məqsədilə Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi yaradılmışdır. Bu il ilk dəfə olaraq Bakı və Gəncə şəhərlərində ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə şagird qəbulu "ASAN Peşə" layihəsi çərçivəsində həyata keçirilmişdir. İlk peşə-ixtisas təhsilinin ictimai statusunun yüksəldilməsi, inkişafı və təhsilin mezmununun təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bir sıra beynəlxalq əlaqələr qurulmuş və layihələr icra olunmuşdur. Bundan başqa, 9 sayılı Bakı Peşə Liseyinin bazasında IT STEP Academy yaradılmışdır.

15 Elektron məzmun layihələrinə 700 mindən çox giriş olmuşdur

Elektron məzmun layihələri hər il olduğu kimi 2016-ci ildə də artırılmış, əhatəliliyi genişləndirilmişdir. 20.000-dən çox şagird və 2.000-dən çox müəllimə elektron dərsliklərin faydaları və istifadə qaydaları ilə bağlı təlimlər keçirilmişdir www.e-derslik.edu.az (369.513 dəfə giriş olunmuşdur), www.edu.az (110.545 dəfə giriş olunmuşdur), video.edu.az (21.933 dəfə giriş olunmuşdur), www.e-resurs.edu.az (84.428 dəfə giriş olunmuşdur), www.e-test.edu.az (139.759 dəfə giriş olunmuşdur) portallarında geniş sayda resurslar və xidmətlər yaradılmışdır.

16 2016-cı ildə 6 milyondan çox dərslik çap edilmişdir

Təhsil Nazirliyi 2016-cı ildə də tədris resurslarının paylanması davam etdirmişdir. 2016/2017-ci tədris ilində dövlət və bələdiyyə ümumtəhsil məktəblərində istifadəsi nəzərdə tutulmuş dərsliklərin ümumi sayı 18,6 milyona yaxın olmuşdur ki, bunların 6,2 milyonunu 2016-cı ildə çap edilən dərsliklər təşkil edir.

17 "Sağlam Təhsil - Sağlam Millət" layihəsində şagirdlərin sayı 2548-ə çatdırılmışdır

"Sağlam Təhsil – Sağlam Millət" layihəsi 2016-cı ildə də davam etdirilmiş və əhatəliliyi artırılmışdır. 2014-cü ildə 15 sinif üzrə 276 şagird layihədə iştirak edirdi, 2015-ci ildə 67 sinif üzrə 1.472 şagird, 2016-cı ildə isə 116 sinif üzrə 2548 şagird layihədə iştirak etmişdir.

18 "Məktəblinin dostu" layihəsi start götürülmüşdür

Ümumtəhsil müəssisələrində tədris prosesinin sağlam, təhlükəsiz və əlverişli psixoloji mühitdə təşkil edilməsi, valideynlərdə övladlarının təhsil şəraiti barədə məlumatlılığın və məmənunluğun artırılması məqsədilə Bakı şəhərindəki 30 ümumtəhsil müəssisəsində "Məktəblinin dostu" layihəsi həyata keçirilməyə başlanılmışdır. Layihəyə keçirilən müsabiqə nəticəsində 110 nəfər təlimlərdə iştirak etmək hüququ qazanmış və hazırda layihə çərçivəsində fealiyyətə başlamışlar.

19 Təmayüllü siniflərdə şagirdlərin sayı 7.268 nəfərə çatdırılmışdır

2016-cı ildə təmayüllü məktəblər şəbəkəsinin genişləndirilməsi davam etdirilmişdir. Keçən il həyata keçirilən təmayül siniflərinin təşkil olunması layihəsi 2016-cı ildə 124 məktəbdə, 324 sinifdə tətbiq edilmişdir. Layihə 2015-ci ildə 3.700 şagirdi əhatə etmişdир, 2016-cı ildə bu rəqəm 7.268-ə çatdırılmışdır.

20 500-dən çox bal toplayıb müəllimlik ixtisasını seçənlərin sayı 977 nəfər olmuşdur

2016-cı ildə 500-dən yuxarı bal toplayan və müəllimlik ixtisasını I və ya II sırada seçən abituriyentlərin sayı 2016-cı ildə 280 nəfər artaraq 977 nəfər olmuşdur. Bu isə ötən ilə nisbətdə 40% artım deməkdir.

21 Ərazi Hesablaşma Mərkəzləri yaradılmışdır

Cari ildə təhsil sahəsində maliyyə və struktur islahatları başa çatdırılmışdır. Belə ki, maliyyə və inzibati resursların idare edilməsinin təkmilləşdirilməsi, mərkəzləşdirilmiş maliyyələşdirməye mərhələlərlə keçirilmiş üçün maliyyə hesablaşma mərkəzləri yaradılmışdır. İslahatla bağlı yeni mexanizmin tətbiqi regionlarda yerləşən 4.134 təhsil müəssisəsini, o cümlədən, 3.875 ümumtəhsil və 259 məktəbdənənar təhsil müəssisəsini və həmin təhsil müəssisələrində çalışan 175 minə yaxın təhsil işçisini əhatə etmişdir.

22 220 mindən çox vətəndaş müraciəti cavablandırılmışdır

2016-ci ilin yanvar ayından Təhsil Nazirliyində və tabe qurumlarında vətəndaşların qəbulu və ona nəzarət üzrə onlayn sistem – Qəbul Portali istifadəyə verilmişdir. Telefon Məlumat Mərkəzinə edilən 146.038 zəng cavablandırılmış, Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində 49.535 vətəndaşa xidmət göstərilmişdir. Hesabat ili ərzində Dəftərxana sektoruna isə 25.010 vətəndaş müraciəti daxil olmuşdur.

23 488 məktəb təmir edilmişdir

2016-cı ildə Respublikanın 488 təhsil müəssisəsində təmir işləri getmişdir ki, onlardan 468-i rayonlardakı obyektləri əhatə edir. Fransa-Azərbaycan universiteti (UFAZ), IT STEP Akademiyası, MULTICENTER mərkəzi, Sağlam Təhsil Mərkəzi, bir çox məktəblərdə Kimya, Fizika və Biologiya laboratoriyaları yaradılmış və təchiz olunmuşdur.

II HİSSƏ

**NAZİRLİYİN FƏALİYYƏTİ
VƏ GÖRÜLƏN İŞLƏR**

MƏKTƏBƏQƏDƏR TƏHSİL

Uşaqların intellektual, fiziki və psixoloji inkişafında, şəxsiyyət kimi formalaşmasında və məktəbə hazırlanmasında xüsusi əhəmiyyətə malik olan məktəbəqədər təhsil vahid təhsil sisteminin ilk pilləsidir. Məktəbəqədər təhsil sisteminin inkişafı Azərbaycan Respublikasının dövlət təhsil siyasetinin strateji istiqamətlərindən biridir və bu sahəyə xüsusi diqqət yetirilir. Bu səbəbdən, 2015-ci ildə 5 yaşlı uşaqlar üçün məktəbəhazırlıq programı təşkil edilmişdir. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 11.07.2016-cı il tarixli 271 sayılı qərarına əsasən 2016/2017-ci tədris ilindən başlayaraq, 2020-ci ildək uşaqların məktəbəhazırlıqla əhatə olunma səviyyəsinin mərhələlərlə 90%-ə çatdırılmasının təminini üçün zəruri tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Belə ki, program həftədə 4 dəfə, gündə 3 saat olmaqla, cüzi aylıq ödəniş qarşılığında 5 yaşlı uşaqları məktəbə hazırlayırlar. Arzuolunan, müsbət nəticələrdən sonra program daha da genişləndirilmiş və 2016-ci ildə inanılmaz əhatəliliyə imza atılmışdır. Belə ki, 2015-ci ildə qeyd olunan program bütün 5 yaşlı uşaqların 24%-ni əhatə edirdi, 2016-ci ildə bu göstərici 55%-ə çatmışdır. Başqa sözlə, 158 min nəfər 5 yaşlı uşaq arasından 38 min nəfəri keçən il məktəbəhazırlıq programına cəlb olunmuşdursa, bu il həmin rəqəm 87 min nəfər təşkil etmişdir. Artan təxminən 50 min uşaq kütləsinə uyğun olaraq müəllim, resurs, infrastruktur, inzibati və maliyyə mexanizmləri əvvəlcədən planlaşdırılmış, bütün müəllim heyəti lazımı təlimlərdən keçirilmişdir. Məktəbəhazırlıq qrupları infrastrukturdan səmərəli istifadə prinsipini ilə formalaşdırıldıqından, program mövcud məktəblərin bazasında həyata keçirilmişdir.

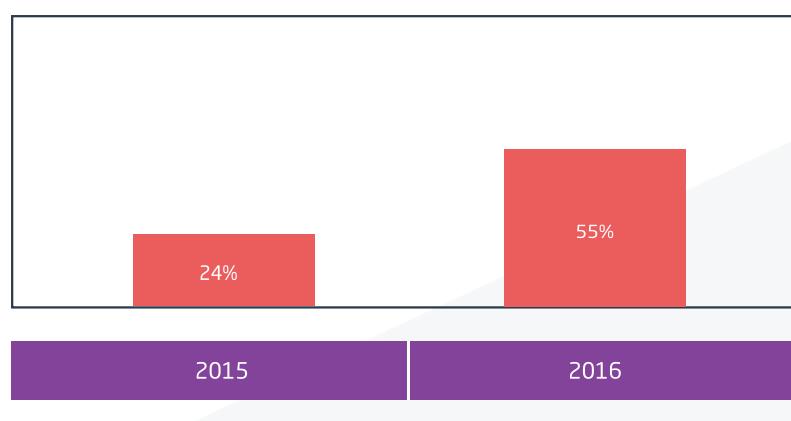
Bu yanaşmanın başqa bir faydası da odur ki, hazırlıq qrupunda iştirak edən məktəbin birinci sinfində təhsil almaq həm şagird, həm valideyn, həm də məktəb tərəfindən daha əlverişlidir.

Layihənin uğurlu olması, ictimaiyyətin programa olan marağının dövlətin məktəbəqədər təhsilə olan diqqətinin nəticəsi olaraq programın xərci üçün keçən il valideynlər tərəfindən ödənən aylıq məbləğ artıq 2016-ci ildən etibarən dövlət bütçəsi tərəfindən maliyyələşdirilmişdir.

Məktəbəhazırlığının geniş miqyasda tətbiq edilməsinin səbəbi uşağın fərdi və akademik nailiyyətlərinin artmasında böyük rolundan qaynaqlanır. Bu əlaqənin əhəmiyyətinə görə inkişaf etmiş ölkələrdə məktəbəqədər təhsilin əhatəlilik faizinin yüksək olduğunu görə bilərik. Belə ki, İİƏT (İqtisadi İnkışaf və Əməkdaşlıq Təşkilatı) ölkələrində məktəbəqədər müəssisələrdə təhsil alanların sayı orta hesabla 81%, Belçika və Fransada 100%, Almaniyada 96%, ABŞ-da isə 69% təşkil edir (Qeyd: Məktəbəqədər təhsil ilə məktəbəhazırlıq fərqli anlayışlardır). Belə ki, məktəbəqədər təhsil 0-6 yaş arasındaki bütün uşaqları əhatə edir, məktəbəhazırlıq programı isə ancaq 5 yaşlı uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuşdur).

Məktəbəqədər təhsilin nəticələrini PIRLS-in (Oxubacarılarının inkişafı üzrə beynəlxalq tədqiqat) hesabatında da görə bilərik. Belə ki, PIRLS 2011 hesabatına əsasən imtahanda iştirak edən ölkələrin IV sinif şagirdləri üzrə oxu nəticələrinin orta göstəricisi hazırlıqsız şagirdlərə nisbətən hazırlıq keçmiş şagirdlərdə 44 bal yüksəkdir (müvafiq olaraq, 475 və 519 bal).

Azərbaycanda məktəbəhazırlığının əhatəlilik faizi

Diaqram 1

Məktəbəqədər təhsilin uşaqların məktəbdəki bilik və bacarıqlarının göstəricilərinə və gələcək nailiyyətlərinə təsiri beynəlxalq təcrübəde aydın qeyd edilməklə yanaşı, ölkəmizdə həyata keçirilən 5 yaşlı uşaqların məktəbəhazırlıq programı da Təhsil Nazirliyi tərəfindən bir sıra tədqiqatlar aparılaraq və nəticələri təhlil edilərək ölçülmüşdür. Tədqiqat aparılan 89 pilot məktəbdə hədəf kütłə 1-ci sinifdə təhsil alan şagirdlər olmuşdur. Belə ki, həmin məktəblərdə bütün 1-ci sinif şagirdləri qiymətləndirilmiş və qiymətləndirmenin nəticələri ilə şagirdlərin hazırlıq qrupunda iştirak etməsi faktı müqayisə edilmişdir. Həmin şagirdlərin ümumi sayı azərbaycan bölməsi üzrə 1.987, rus bölməsi üzrə isə 411 nəfər olmuşdur. Tədqiqatda iştirak edən uşaqlar 3 istiqamət üzrə qruplaşdırılmışdır:

I qrup

Təhsil Nazirliyinin təşkil etdiyi pilot qruplarda məktəbə hazırlıq keçmiş şagirdlər

316 nəfər

II qrup

Digər müəssisələrdə məktəbə hazırlıq keçmiş şagirdlər

241 nəfər

III qrup

Məktəbə hazırlıq keçməmiş şagirdlər

540 nəfər

Tədqiqat zamanı şagirdlərin Azərbaycan dili və riyaziyyat fənlərində bilikləri qiymətləndirilmişdir. Şagirdlər hər bir fənn üzrə 15 sual olan qiymətləndirmə vasitəsini iki akademik saat müdətində cavablandırmışlar. Tərtib olunan suallar həm test formasında, həm də açıq suallar şəklində təqdim edildiyi üçün müxtəlif sualların çətinlik dərəcəsindən asılı olaraq həmin suallar üçün verilən ballar da fərqli olmuşdur. Belə ki, Azərbaycan dili fənni üzrə ən yüksək bal 17, riyaziyyat üzrə isə 27 müəyyən olmuşdur.

Təhlillərin neticəsi göstərir ki, pilot qrupun uşaqları hər iki fənn üzrə digər qrupların uşaqlarından daha yüksək nəticələr əldə etmişdir. Belə ki, Təhsil Nazirliyinin təşkil etdiyi məktəbəhazırlıq pilot qruplarında iştirak etmiş 1-ci sinif şagirdləri Azərbaycan dili fənni üzrə digər müəssisələrdə hazırlıq keçmiş şagidlərdən 1.16 bal, məktəbə hazırlıqsız daxil olmuş şagidlərdən isə 1.3 bal yüksək nəticə göstərmışdır. Riyaziyyat fənni üzrə isə bu fərq, müvafiq olaraq 0.41 və 1.56 bal yüksək olmuşdur.

Tədqiqat qruplarının fənlər üzrə orta bal fərqləri

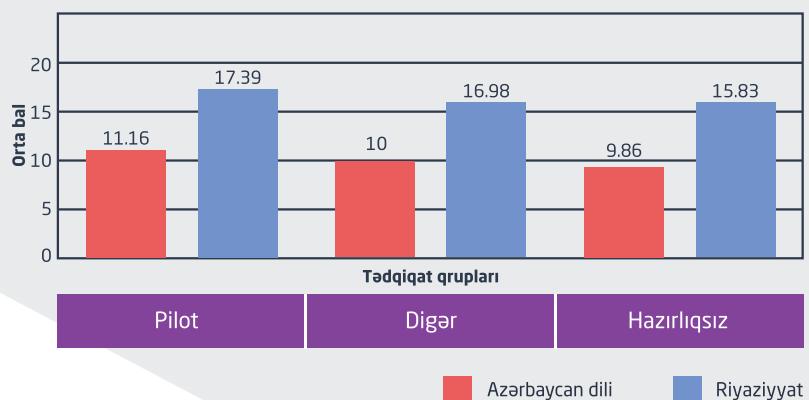

Diagram 2

Qeyd olunan tədqiqatın nəticələri bir daha sübut etdi ki, yaxşı təşkil olunmuş məktəbəqədər təhsil gələcəkdə sosial davranış, yüksək akademik qiymətlər, həmçinin, yüksək təhsil dərəcəsi əldə etmək də daxil olmaqla, uzun müddətli inkişafa səbəb olur. Təhsil Nazirliyinin təklifləri əsasında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin məktəbə hazırlığın təşkili məsələləri ilə bağlı 271 və 404 sayılı qərarları olmuşdur ki, həmin qərarların tələblərinə əsasən, respublikanın bütün bölgələrində dövlət ümumtəhsil müəssisələrinə dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına məktəbəhazırlıq qrupları yaradılmışdır. Belə ki, 2016/2017-ci tədris ilində respublikanın 2.795 ümumtəhsil məktəbində 4.410 qrupda 86.970 nəfər uşaq məktəbəhazırlıq təhsilinə cəlb edilmişdir.

Məktəbəhazırlıq
2016/2017

2.795 məktəb
4.410 qrup
86.970 uşaq

ÜMUMİ TƏHSİL

Təmayüllü məktəblər şəbəkəsinin genişləndirilməsi

Tam orta təhsilin təmayülləşməsi üzrə pilot layihənin 2011-ci ildən Bakı şəhərində yerləşən 5 məktəbdə tətbiq olunmasına başlanılmışdır. Bu məktəblər üçün fənlərin sayı azaldılmış, xüsusi tədris planları təsdiq edilmiş, eyni zamanda təmayül fənlərinin genişləndirilmiş proqramları hazırlanmışdır. Həyata keçirilən pilot layihənin nəticələri müsbət qiymətləndirildiyi üçün bu müəssisələrin şəbəkəsinin genişləndirilməsi məqsədə uyğun sayılmış və 2015/2016-cı tədris ilindən daha 50 məktəbdə (Bakı – 33, Sumqayıt – 5, Mingəçevir – 4, Gəncə – 3, Şirvan – 1, bilavasitə Nazirliy tabeliyində – 4) 4 təmayül (texniki, riyaziyyat-iqtisadiyyat, humanitar, təbiət) istiqamətində tədrisə başlanılmışdır.

Beləliklə, 2015/2016-cı tədris ilində 58 məktəbdə 176 sinif komplektində təxminən 3.700 nəfərə yaxın şagird X sinifdə təmayüllər üzrə tədrise cəlb olunmuşdur. 2016/2017-ci tədris ilindən Azərbaycanın 5 şəhər və 36 rayonunun 124 məktəbində təhsilin təmayüllər üzrə təşkil olunmasına başlanılmışdır. Hal-hazırda 324 sinifdə 7.268 şagirdə tam orta təhsil təmayüllər üzrə tədris olunur. Müəyyən olunmuş pilot məktəblər müvafiq təmayüllər üzrə tədris planı və fənn proqramları ilə təmin edilmişdir. Təmayülləşmə ilə əlaqədar yerlərdə geniş maarifləndirme işləri aparılmış, təmayül siniflərinin komplektləşdirilməsi üzrə bir sıra təşkilati tədbirlər görülmüşdür. Bundan əlavə, gələcəkdə təmayül fənlərini tədris edən müəllimlər üçün təlimlər təşkil ediləcək.

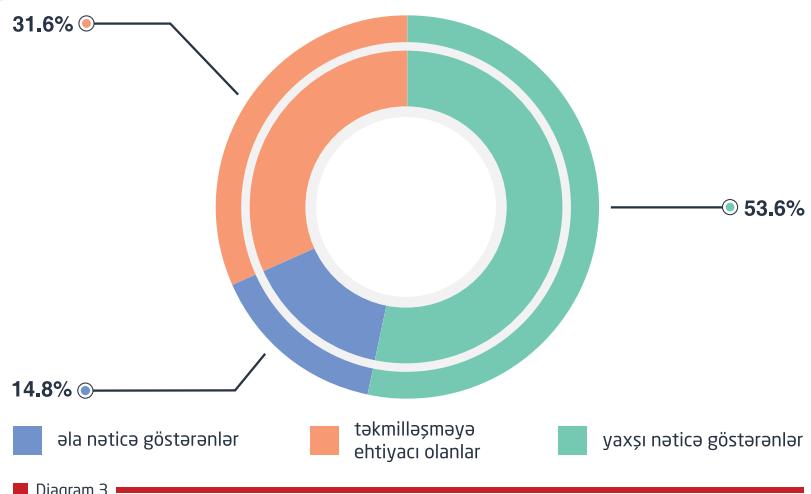
İndiyədək əldə olunan nəticələrin təhlili göstərir ki, tam orta təhsil səviyyəsində təmayülləşmənin tətbiqi şagirdlərin meyl və arzularına uyğun təşkil edildiyi üçün onların təlimə marağı xeyli artmış, bu da öz növbəsində məktəblilərin təhsil nailiyyətlərinə müsbət təsir etmişdir.

Diaqnostik qiymətləndirmə və müəllimlərin maaşlarının artırılması

Müəllimlərin bilik və bacarıqlarının artırılması tədrisin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasında böyük əhəmiyyət kəsb edir. 2015-2016-cı illərdə Bakıda keçirilən diaqnostik qiymətləndirmədə 28.758 nəfər, ölkənin 12 bölgəsində isə 26.290 müəllim iştirak etmişdir.

Diaqnostik qiymətləndirmə imtahani ixtisas və metodika üzrə test formatında həyata keçirilmiş, test tapşırıqlarının hər bir bölməsi üzrə minimum 10 faizinə düzgün cavab vermiş müəllimlər bilik və bacarıqları diaqnostik qiymətləndirilmiş hesab olunmuşlar. Diaqnostik testin nəticələrinə əsasən regionlar üzrə imtahanda iştirak edən müəllimlərin 14.8%-i əla, 53.6%-i yaxşı nəticə göstərmiş, 31,6% müəllimin isə təkmilləşməyə ehtiyacı olduğu qənaətinə gəlinmişdir.

12 bölgədə müəllimlərin diaqnostik qiymətləndirmə nəticələri

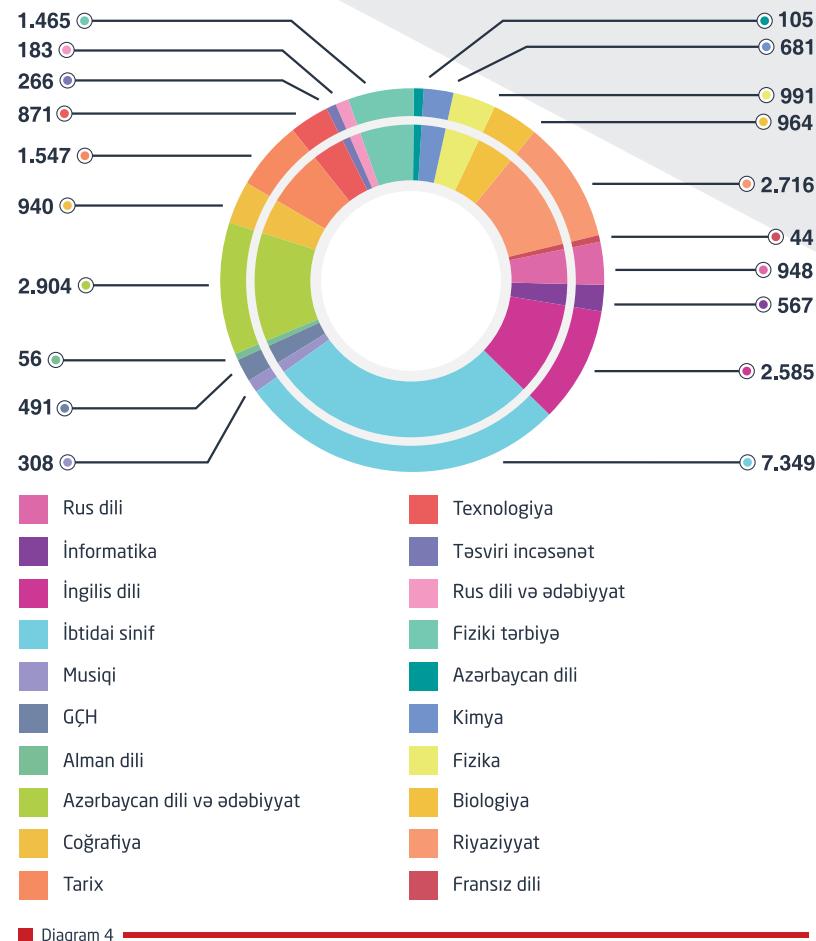
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Dövlət ümumtəhsil müəssisələrində çalışan bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılan müəllimlərin dərs yükünün və əmək haqqının artırılması haqqında” 16 yanvar 2015-ci il tarixli 994 sayılı Sərəncamına əsasən dövlət ümumtəhsil müəssisələrində çalışan, bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılmış müəllimlərin həftəlik dərs yükü norması 1,5 dəfə, aylıq vəzifə maaşları isə orta hesabla 2 dəfə artırılmışdır.

Qeyd olunan Sərəncama əsasən 1 yanvar 2015-ci il tarixindən Bakı şəhərinin, 1 yanvar 2016-cı il tarixindən isə respublikanın 12 şəhər və rayonunun (Gəncə, Sumqayıt, Şirvan, Abşeron, Hacıqabul, İmişli, Masallı, Xaçmaz, Cəlilabad, Saatlı, Qubadlı, Sabirabad) dövlət ümumtəhsil müəssisələrində çalışan və diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılmış müəllimlərin əmək haqları artımla ödənilir.

Aparılan islahat nəticəsində Bakı şəhəri də daxil olmaqla, ümumilikdə diaqnostik qiymətləndirmədən keçən müəllimlərin orta aylıq əmək haqqı 440 manat təşkil etməklə, ölkə üzrə müvafiq göstəriciyə yaxınlaşmışdır. Bununla da ölkənin ümumtəhsil müəssisələrində çalışan müəllimlərin 40 faizinin əmək haqlarında əhəmiyyətli artım olmuşdur.

Cari ilin noyabr-dekabr ayları ərzində də ümumtəhsil müəssisələrində işləyən müəllimlərin bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsinin keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Hal-hazırda qiymətləndirilmə respublikanın 26 şəhər və rayonunda keçirilir.

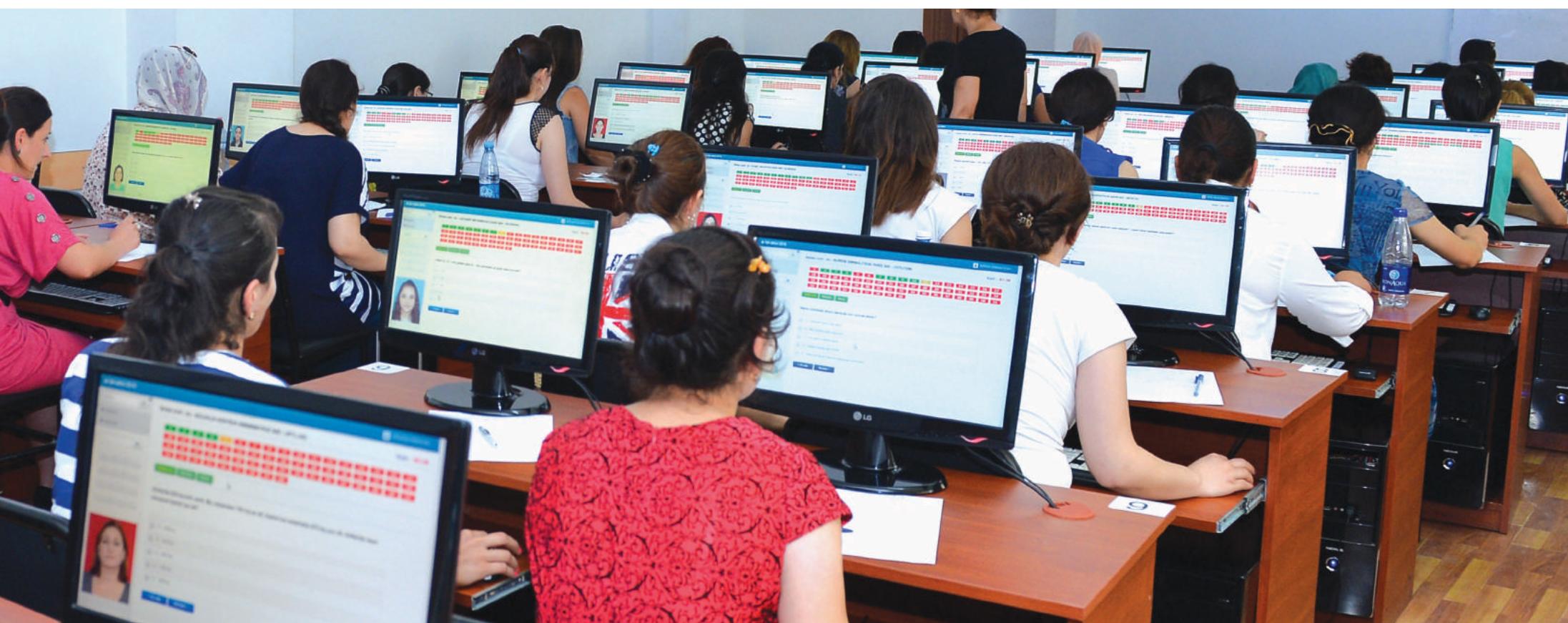
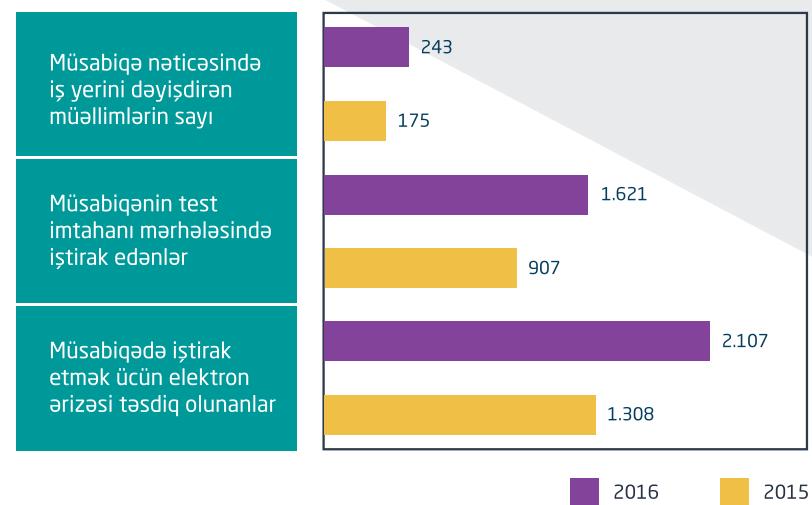
Diaqnostik qiymətləndirmədə iştirak edən müəllimlərin fənlər üzrə sayı (II mərhələ, 12 bölgə)

Müəllimlərin iş yerinin dəyişdirilməsi

Müəllimlərin iş yerinin dəyişdirilməsi üzrə müsabiqə 2016-ci ilin iyun ayı ərzində həyata keçirilmişdir. Müsabiqənin test imtahani mərhələsində 1.621 nəfər iştirak etmişdir ki, bu da ötən ilin analoji rəqəmindən 714 nəfər çox olmuşdur. Belə ki, ötən ildə müəllimlərin iş yerinin dəyişdirilməsi üzrə müsabiqənin test imtahani mərhələsində 907 nəfər iştirak etmişdir. Cari ildə müsabiqə nəticəsində iş yerini dəyişdirən müəllimlərin sayı 243 nəfər olmuşdur. 2015-ci ildə isə belə müəllimlərin sayı 175 nəfər təşkil etmişdir. Bu da ötən ilki nəticələrdən 68 nəfər (38,85%) çoxdur.

Müəllimlərin yerdəyişmə müsabiqəsi

Müəllimlərin işə qəbulu

2016/2017-ci tədris ili üçün keçirilmiş müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqədə iştirak etmək məqsədilə 34.888 nəfər miq.edu.az saytında qeydiyyatdan keçmişdir. Ötən il bu rəqəm 24.437 nəfər olmuşdur. Cari tədris ili üçün keçirilmiş müsabiqədə 31.779 nəfərin elektron ərizəsi təsdiq edilmiş və onlar test imtahanı mərhələsinə buraxılmışdır. Ötən il elektron ərizəsi təsdiq olunmuş şəxslərin sayı 21.795 olmuşdur. Müsabiqənin test imtahanı mərhələsində bu il 27.814 nəfər, ötən il isə 18.573 nəfər iştirak etmişdir. Beləliklə, bu il test imtahanlarında iştirak edənlərin sayı 2015-ci ilde müqayisədə 9.241 nəfər (50%) artmışdır. Müsabiqə nəticəsində müddətsiz müqavilə ilə işə qəbul olunanların sayı 2.365 nəfər olmuşdur. Bu isə ötən ilin analoji göstəricilərindən 81 nəfər (3,4%) azdır. Ümumilikdə, 2015-ci ildə müddətli və müddətsiz müqavilə ilə işə qəbul olunmuş müəllimlərin sayı 2.879 nəfər, cari tədris ilində isə 3.000 nəfərdən çox olmuşdur. Ötən ildən fərqli olaraq, adıçəkilən müsabiqəyə dair qaydalara əsasən müddətli müqavilə ilə müəllimlərin işə qəbulu tabelilik üzrə təhsili idarəetmə orqanının razılığı ilə müəssisə rəhbəri tərefindən həyata keçirilmişdir. Cari tədris ili üçün müsabiqənin nəticələrinə əsasən fənlər üzrə keçid balları aşağı salınmamışdır. Eləcə də, müsahibə komisiyalarının tərkibinə məktəb direktorları ilə yanaşı praktiki psixoloqlar və fənn müəllimləri daxil edilmişdir.

Müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsi

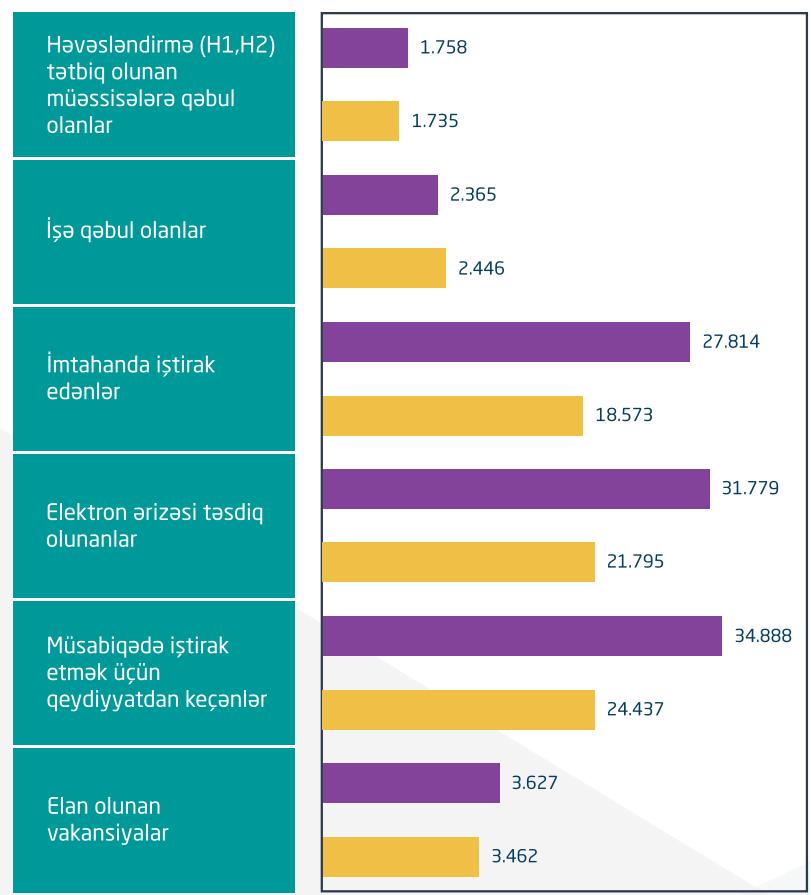

Diagram 6

Sözügedən müsabiqənin nəticələrinə əsasən bu il kənd məktəblərinə işə qəbul olunmuş 1.758 nəfər gənc mütəxəssisə Nazirlər Kabinetinin qərarına uyğun olaraq həvəsləndirmə tətbiq edilmişdir. Ötən il isə həvəsləndirmə tədbirləri tətbiq olunmuş müəllimlərin sayı 1.735 nəfər olmuşdur.

Direktor vəzifəsinə işə qəbul

Müəllimlərə mütəmadi dəstek vermək, onların inkişafını təmin etmək, müəllim fəaliyyətinə nəzarət etmək, təkmilləşməyə ehtiyacı olan müəllimləri müxtəlif təlimlərə göndərmək, təcrübəli müəllimlərin yeni gələn müəllimlərə kömək etməsi üçün şərait yaratmaq ümumtəhsil müəssisələrinin rəhbərlərinin birbaşa vəzifəsidir. 2013/2014-cü tədris ilindən başlayaraq hər il Təhsil Nazirliyi təhsilin keyfiyyətinin artırılması, təhsilin idarə olunmasının təkmilləşdirilməsi məqsədilə məktəb rəhbəri olmaq istəyen müəllim və direktor müavinləri üçün təlimlər təşkil edir. 2016-ci ildə Bakı, Gəncə və Sumqayıt şəhərləri, Abşeron, Göygöl, Goranboy, Xızı, Samux və Daşkəsən rayonları üzrə, ümumilikdə, 180 nəfər direktor və gələcəkdə direktor işləmək istəyen şəxslər bu təlimlərdə iştirak etmiş və təlimlərin nəticələrinə əsasən 27 nəfər şəxs direktor vəzifəsinə təyinat almışdır.

Direktor təlimlərində iştirak və təyinat

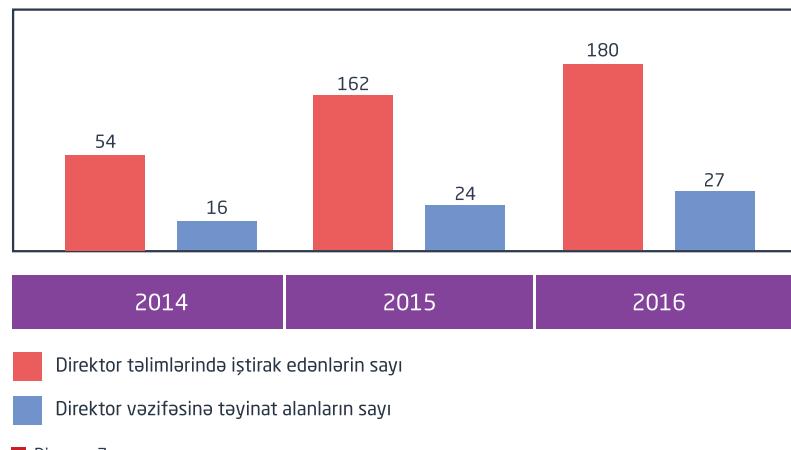

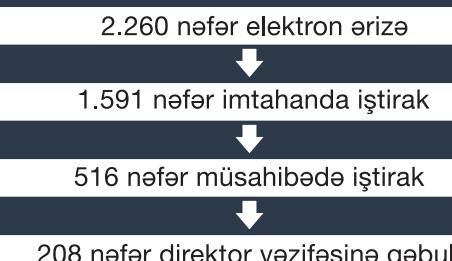
Diagram 7

Bundan başqa, ölkənin şəhər və rayonlarının ümumtəhsil məktəblərində vakant olan məktəb direktoru vəzifəsinə seçimin obyektiv və şəffaf aparılması, səriştəli, peşəkar, müasir idarəetmə bacarıqlarına malik şəxslərin seçilmesi, bu işin daha səmərəli tənzimlənməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 11 mart 2016-cı il tarixli 143 sayılı əmri ilə “Təhsil Nazirliyi sisteminiə daxil olan ümumtəhsil müəssisələrinin direktoru vəzifəsinə işə qəbul və direktorların yerdəyişməsi üzrə Qaydalar”ı təsdiq edilmiş və cari ilin aprel ayında müsabiqə elan edilmişdir. Müsabiqəyə ölkə üzrə 597 vakant yer çıxarılmışdır. Vakant yerlerin çoxu Cəlilabad (36), Ağdam (30), Goranboy (29), Laçın (21), Sabirabad (20), Füzuli (17), Şamaxı (15), Tovuz (14), Kürdəmir, Masallı, Neftçala (hər birində 13), Cəbrayıł, Şəmkir (hər birində 11) rayonlarında olmuşdur.

Diagram 6

Nazirliyin müyyən etdiyi Qaydalara müvafiq olaraq, direktorların işə qəbulu üzrə mərkəzləşdirilmiş müsabiqə 4 mərhələdə (elektron ərizələrin qəbulu, sənədlərin ekspertizası, test imtahanı, müsahibə) təşkil edilmişdir. Müsabiqəyə 2.260 müstəqil namızəd elektron ərizə ilə müraciət etmiş, 1.591 nəfər imtahannda iştirak etmiş, 516 namızəd işə müsahibə mərhələsinə buraxılmışdır. Təhsil Nazirliyinin 21 iyul 2016-cı il tarixli 505 sayılı əmri ilə müsahibə komissiyası yaradılmış və 25 iyul-17 avqust 2016-cı il tarixlərində müsahibə təşkil edilmişdir. Müsahibədə namızədlərin təhsil qanunvericiliyi, ümumi təhsilin məqsəd və vəzifələri, müasir idarəetmə, pedaqoji prosesə rəhbərlik və nəzarət, əmək qanunvericiliyi sahəsində bilik və bacarıqları, ümumi dünyagörüşü, liderlik və şəxsi keyfiyyətləri qiymətləndirilmişdir.

Yekun olaraq, Nazirliyin 26.08.2016-cı il tarixli 590 sayılı əmri ilə müsahibədən uğurla keçən 208 namızəd seçdiyi vakant yer üzrə direktor vəzifəsinə işə qəbul edilmişdir.

500-dən çox bal toplayıb müəllimlik ixtisasını seçən tələbələr

Beynəlxalq təcrübədə də çox düzgün qeyd edildiyi kimi, "Təhsil sisteminin keyfiyyəti müəllimlərin keyfiyyətindən artıq ola bilməz" reallığı göstərir ki, müəllimlərin yetişməsi üçün nə qədər səy göstərilərsə, bir o qədər təhsilin səviyyəsi yuxarı olar. Bu səbəbdən məzun olan şagirdlərdən ən yaxşı nəticə göstərənlərin müəllimlik sahəsini seçməsi müsbət haldır. Ali məktəbə qəbulda 500 və yuxarı bal toplayan abituriyentlərə hər ay alınan təqaüdə əlavə olaraq Təhsil Nazirliyi 100 AZN təqaüd verir. Bununla daha çox abituriyentin bu ixtisası seçməsi təşviq olunur. Bu yolla həm nəticəsi yüksək olan, həm də ixtisasını sevən abituriyentlərin gələcəyin yaxşı müəllimləri olmalarına şərait yaradılır. Qeyd olunan yanaşma nəticəsində müəllimlik ixtisasına olan maraq və bu peşəyə yiylənmək istəyən abituriyentlərin sayı hər il artmaqdadır. Əgər 2015-ci ildə 500-dən yuxarı bal toplayan və müəllimlik ixtisasını I və ya II sırada seçən abituriyentlərin sayı 697 nəfər idisə, 2016-ci ildə bu say 280 nəfər artaraq 977 nəfər olmuşdur. Bu isə öz növbəsində 40% artım deməkdir.

500-dən yuxarı bal toplayıb müəllimlik ixtisasını I və ya II sıralayanlar

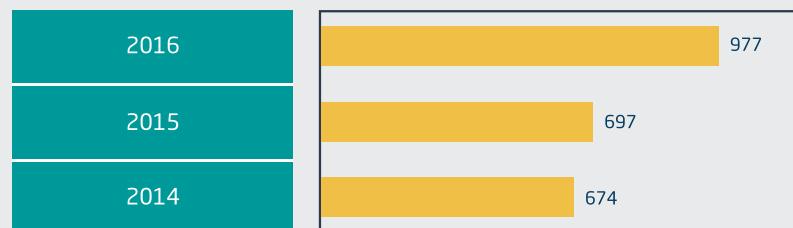

Diagram 8

Respublika fənn olimpiadaları

Yanvarın 17-də Təhsil Nazirliyi tərəfindən ölkənin bütün şəhər və rayonlarında Respublika fənn olimpiadalarının birinci rayon (şəhər) mərhələsi keçirilmişdir. Respublika fənn olimpiadaları riyaziyyat, fizika, kimya, biologiya, informatika, tarix, coğrafiya, Azərbaycan dili və ədəbiyyat fənləri üzrə IX, X və XI sinif şagirdləri arasında keçirilmiş və 27.128 şagirdin iştirak etdiyi bu bilik yarışında məktəbililər 8 fənn üzrə öz bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirmişlər. Fənn kurikulumuna uyğun olaraq qapalı test formatında hazırlanan və 30-40 sualdan ibarət olan tapşırıqların təqdim olunduğu imtahananda şagirdlərə 3 saat vaxt verilmişdir. İnformatika fənni üzrə rayon (şəhər) mərhələsində iştirak etmək istəyən şagirdlər www.informatika.edu.az internet səhifəsində qeydiyyatdan keçərək onlayn qaydada müsabiqəyə qoşulmuşdur.

Rayon/Şəhər turu 27.128 nəfər iştirakçı

Yarımfinal turu 4.122 nəfər iştirakçı

Final turu 729 finalçı

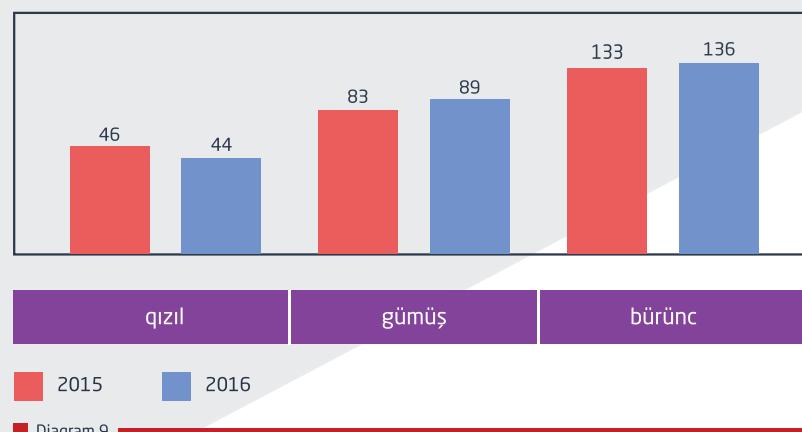
Qaliblər 269 nəfər

Olimpiadaların yarımfinal turu mart ayının 13-də ölkənin 11 müxtəlif bölgəsi - Naxçıvan MR, Sumqayıt, Gəncə, Mingəçevir, Ağdaş, Şəki, Lənkəran, Xaçmaz, Şirvan, Şamaxı və Bakı şəhərlərində keçirilmiş və bu mərhələdə 4.122 şagird öz bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirmişdir. XI sinif şagirdlərinin üstünlük təşkil etdiyi yarımfinal turuna ən çox vəsiqə coğrafiya, ən az vəsiqə isə informatika fənni üzrə qazanılmışdır.

Yekun mərhələ olan final turunda isə 729 şagird iştirak etmiş və onlardan 269 nəfəri I, II və III yelrərə (müvafiq olaraq, 44, 89, 136) layiq görülmüşdür. Mayın 17-de keçirilən Respublika fənn olimpiadaları qaliblərinin mükafatlandırılması mərasimində şagirdlərə Təhsil Nazirliyinin diplomları və qiymətli hədiyyələr təqdim olunmuşdur.

Bundan başqa, artıq son iki ildə respublika fənn olimpiadalarında “Birincilərin birincisi” nominasiyası həyata keçirilir və 8 fənnin hər biri üzrə ən yaxşı nəticə göstərən şagirdlər seçilərək birincilərin birincisi elan edilir.

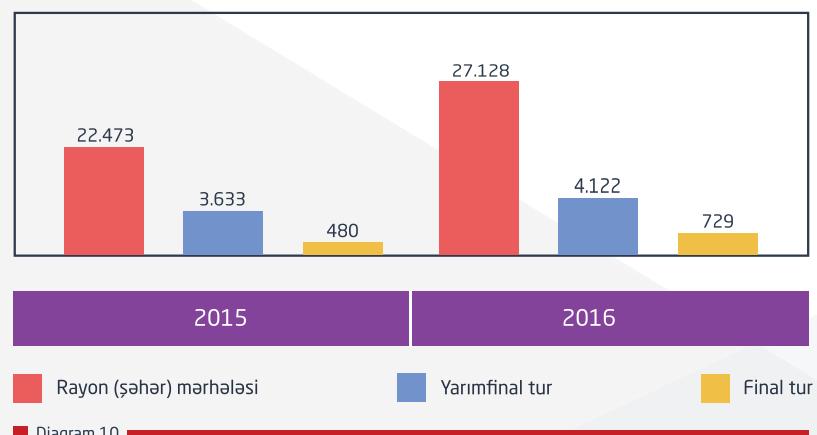
Respublika fənn olimpiadalarında medal sayı

Diqram 9

2016-ci ildə keçirilən Respublika fənn olimpiadaları şagird və valideynlər tərəfindən böyük marağa səbəb olmaqla yanaşı, bu marağın ildən-ile artması sevindirici haldır. Dinamika göstərir ki, keçən ildən bu ilə bütün turlarda iştirak sayı artmışdır. Belə ki, I tur olan şəhər/rayon mərhələsində 2015-ci ildə 22.473 nəfər şagird iştirak etmişdir, 2016-ci ildə bu rəqəm 27.128 nəfər olmuşdur. Başqa sözlə, 4.655 nəfər daha çox şagird bu il Respublika fənn olimpiadalarında iştirak etmişdir. Eyni dinamikanı II və III turda da müşahidə etmek mümkündür. Belə ki, 2015-ci ildə II və III turlarda müvafiq olaraq 3.633 və 480 şagird iştirak etmişdir, 2016-ci ildə bu rəqəm 4.122 (489 nəfər çox) və 729 (249 nəfər çox) nəfər olmuşdur. Respublika fənn olimpiadalarının ictimaiyyət arasında rəğbət qazanması olimpiadaların şəffaf, obyektiv və yüksək səviyyəli keçirilməsinin göstəricisi hesab edilə bilər.

Respublika fənn olimpiadalarında iştirak

Diqram 10

Beynəlxalq fənn olimpiadaları

Beynəlxalq olimpiadalarda iştirak edəcək namizədləri müyyəyen etmək məqsədilə biologiya, fizika, kimya, informatika və riyaziyyat fənləri üzrə respublika fənn olimpiadalarında yüksək nəticə göstərən şagirdlər arasında cari ilin aprel və may aylarında seçim turları keçirilmişdir ki, burada hər 5 fənn üzrə, ümumilikdə, 100-ə yaxın şagird iştirak etmişdir. Fənlərdən və beynəlxalq olimpiadalarndan asılı olaraq, seçim turları bir və ya bir neçə mərhələdə həyata keçirilmişdir. Həmçinin, namizəd şagirdlər üçün iyun ayında yay olimpiada hazırlıq düşərgələri təşkil edilmiş və hazırlıq dərslərini tədris etmək üçün Azərbaycan, Rusiya, Türkiye universitetlərindən professor-müəllim heyəti, xarici ölkələrdə təhsillərini davam etdirən məzun olimpiadaçılar dəvət olunmuşdur. Biologiya fənni üzrə Qafqaz Universiteti, fizika fənni üzrə Bakı Dövlət Universiteti, kimya fənni üzrə Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialı ilə əməkdaşlıq edilmiş, hər bir fənn üzrə qruplaşdırılan milli komanda üzvləri universitetlərin laboratoriyalarında hazırlıq keçmiş və nəzəri biliklərin artırılması istiqamətində müvafiq işlər aparılmışdır.

2015/2016-cı tədris ilində şagirdlər ayrı-ayrı fənlər üzrə bir sıra beynəlxalq müsabiqələrdə iştirak etmiş və ümumilikdə 26 medal əldə etmişlər.

Riyaziyyat fənni üzrə:

- 33-cü Beynəlxalq Balkan Riyaziyyat Olimpiadası (BMO - Albaniya) – 1 gümüş və 1 bürünc medal
- Yeniyetmələrin 20-ci Beynəlxalq Balkan Riyaziyyat Olimpiadası (JBMO - Rumınıya) – 1 gümüş və 4 bürünc medal
- 57-ci Beynəlxalq Riyaziyyat Olimpiadası (IMO – Honk-Kong) - 1 bürünc medal və 5 həvəsləndirici sertifikat

Fizika fənni üzrə:

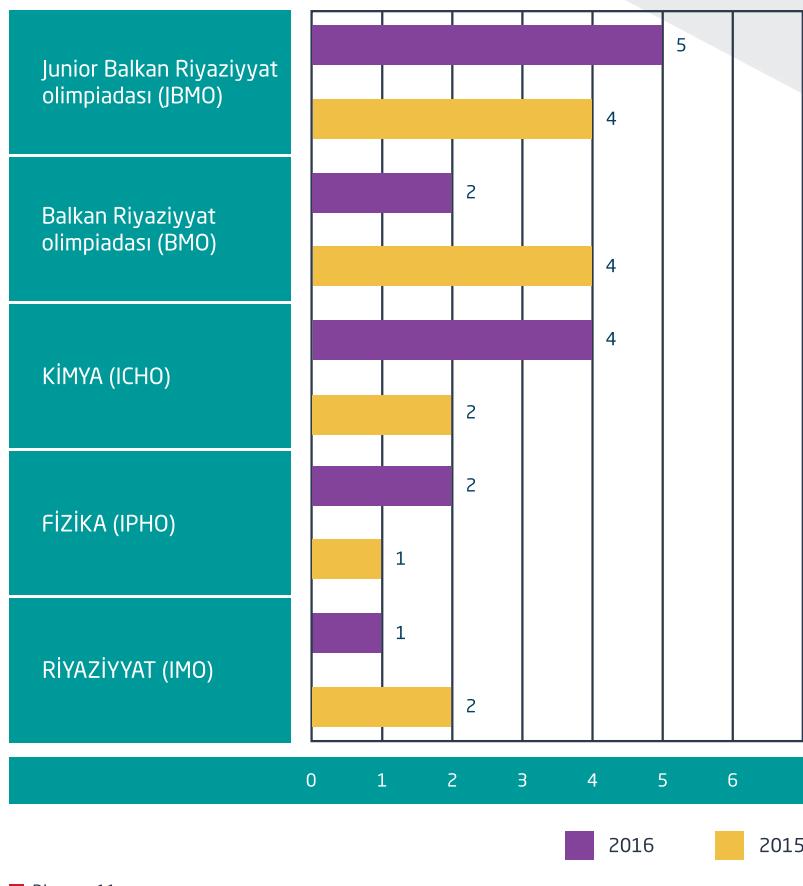
-
- 17-ci Asiya Fizika Olimpiadası (APHO – Honk-Kong.) - 1 həvəsləndirici sertifikat
 - 47-ci Beynəlxalq Fizika Olimpiadası (IPHO – İsveçrə) - 2 bürünc medal və 1 həvəsləndirici sertifikat

Kimya fənni üzrə:

-
- Mendeleyev Kimya Olimpiadası (MKO – Rusiya) – 2 bürünc medal
 - 48-ci Beynəlxalq Kimya Olimpiadası (ICHO - Gürcüstan) – 1 gümüş və 3 bürünc medal
 - Beynəlxalq Elm Olimpiadası (IJSO – Koreya) - 2 gümüş və 3 bürünc medal

Azərbaycanlı şagirdlərin beynəlxalq olimpiadalarda əldə etdiyi medal sayının illər üzrə dinamikasına nəzər yetirildiyində müsbət artım müşahidə olunur. Bu artımın xüsusilə kimya və fizika fənlərindən olması sevindirici haldır.

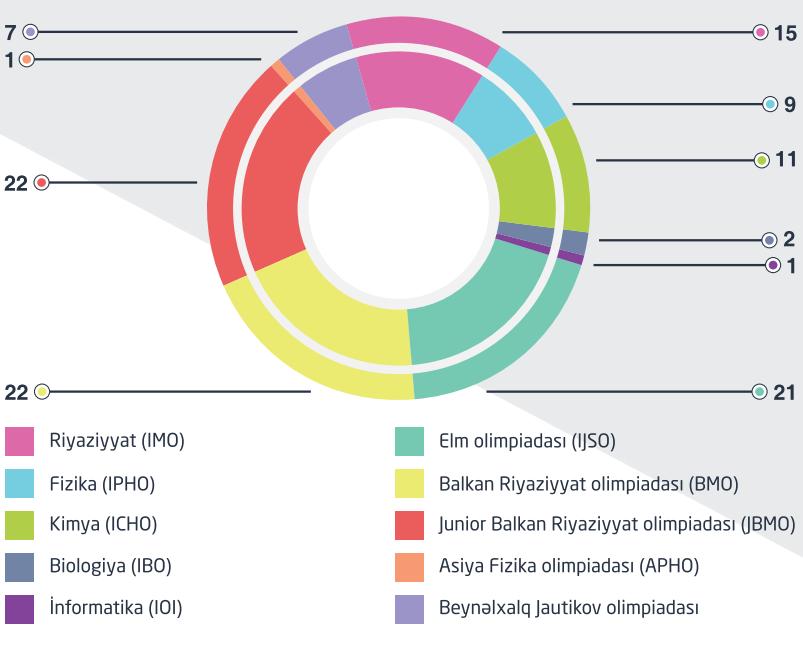
Son 2 ildə beynəlxalq olimpiadalarda qazanılan medal sayının müqayisəsi

■ Diaqram 11

2010-2016-ci illərdə beynəlxalq olimpiadalarda əldə olunan medal sayı 111-ə çatmışdır. Ən çox medal riyaziyyat fənni üzrə qazanılmışdır.

Beynəlxalq olimpiadalarda medal sayı (2010-2016)

■ Diaqram 12

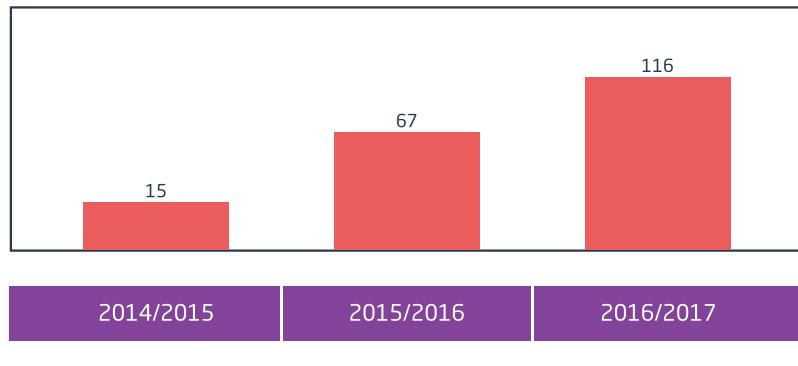

“Sağlam Təhsil – Sağlam Millət” layihəsi

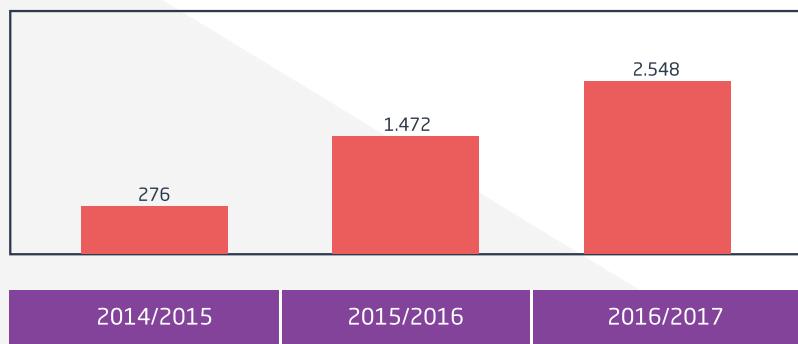
2016-cı ildə “Sağlam Təhsil - Sağlam Millət” layihəsi uğurla davam etdirilmiş, layihə tətbiq edilən 35 məktəbə baxış keçirilmiş, Sağlam Təhsil siniflərində avadanlıqların (texniki təchizatın, masaların, trenajorlarının) abad və işlek vəziyyətdə olmasını təmin etmək üçün mütəmadi texniki monitoringlər aparılmış və ortaya çıxan problemlər həll edilmişdir. Sınıfdəki masalar uşaqların boylarına uyğun olaraq tənzimləndiyindən şagirdlər boylarına müvafiq müəyyən edilmiş gigiyenik tələblərə uyğun sıralarda və cərgələrdə yerləşdirilmişdir. Uşaqların parta arxasında düzgün şəkildə əyləşdirilmesi və boyları artan şagirdlərin partalarının tənzimlənməsi həkim ekspertlər tərəfindən mütəmadi nəzarətdə saxlanılmışdır. Eyni zamanda, məktəblər üzrə dərslerin və dərs cədvəlinin gigiyenik cəhətdən düzgün təşkili təhlil edilmiş və lazımlı olduqda, müəllimlər müəyyən məsləhətlər verilmişdir.

“Sağlam Təhsil - Sağlam Millət” layihəsinin müsbət nəticələri əsasında bu layihəyə cəlb olunan şagirdlərin sayı artırılmışdır. Belə ki, 2014-cü ildə 15 sınıf üzrə 276 şagird layihədə iştirak edirdi, 2015-ci ildə 67 sınıf üzrə 1.472 şagird, 2016-ci ildə isə 116 sınıf üzrə 2.548 şagird layihədə iştirak etmişdir.

Sağlam Təhsil siniflərinin sayı

Sağlam Təhsil şagirdlərinin sayı

Layihənin metodik, tibbi-gigiyenik və psixoloji bloku tərəfindən müəllimlərə və məktəb rəhbərliyinə davamlı olaraq sağlam təhsil texnologiyalarının tətbiqi və prosesinin idarə edilməsi ilə bağlı telimatlandırma xarakterli (müəyyən edilmiş qrafik üzrə) dəstək göstərilmişdir. Əlavə olaraq, layihəyə ADPU, ARTİ və İncəsənət Kollecinin əməkdaşlarından ibarət metodistlər, ATU-nun işçilərindən ibarət həkim-gigiyenistlər və BDU-nun işçiləri tərəfindən psixoloji yardım edilmişdir. Həmçinin, adları qeyd olunan müəssisələrin əməkdaşları valideynlərin və məktəb icmalarının maarifləndirilməsində yaxından iştirak etmiş, məktəblərdə vaxtaşırı (müəyyən edilmiş cədvəl üzrə) görüşlər keçirmişlər.

Bundan başqa, 2016-cı ildə ADPU-da Sağlam Təhsil Pedaqogikası Mərkəzi açılmışdır. Mərkəzin təmiri və mebellərlə təchiz edilməsi istiqamətində işlər başa çatdırılsa da, texniki təchizatla təmin edilməsi istiqamətində işlər hələ də davam etdirilir. Bununla belə, daxili qüvvələr hesabına universitetin “İbtidai təhsilin pedaqogikası və metodikası” fakültəsinin müəllimləri üçün “İxtisas standartlarının tətbiqi baxımından sillabusların hazırlanması” mövzusunda 5 günlük seminar təşkil edilmişdir.

"Məktəblinin dostu" layihəsi

2016-ci ilin avqust ayından Təhsil Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə birgə təhsilin idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi, valideynlərin ümumtəhsil müəssisələrinin həyatında daha yaxından iştirakı məqsədilə "Məktəblinin dostu" pilot layihəsinə start vermişdir. "Məktəblinin dostu" layihəsinin əsas vəzifələri müəllim və şagirdlər üçün təhlükəsiz mühit yaratmaq, ilkin tibbi və psixoloji yardım göstərmək, mütəmadi olaraq şagird, valideyn, müəllim, təlim-tərbiyə müəssisələrinin kollektivi və rəhbərliyi ilə maarifləndirmə və diaqnostik işlərin aparılmasını təşkil etməkdir. Bununla yanaşı, "Məktəblinin dostu" üzrə seçilən şəxslər hər bir yaş mərhələsində uşaqların hərtərəfli şəxsi keyfiyyətlərinin və intellektual inkişafının təmin edilməsində, onlarda özünütərbiyə və özünüinkişaf bacarığının formalasdırılmasında iştirak etməlidirlər.

"Məktəblinin dostu" layihəsinə müraciət forması onlayn qaydada aparılmış, imtahanlarda iştirak etmək üçün 800 gənc qeydiyyatdan keçmiş və onların 316 nəfəri test mərhələsində uğur qazanmışdır. Oktyabrın 2-də keçirilmiş imtahanların test mərhələsində namızedlərə Azərbaycan tarixi, coğrafiyası, mədəniyyəti və məntiqi düşünmə qabiliyyəti sahələri üzrə biliklərinin yoxlanılması məqsədilə 50 sual təqdim edilmişdir. Namızedlərdən 195 nəfər müvəffəq olaraq müsahibəyə buraxılmışdır. Müsahibəni keçən 110 nəfər isə təlimlərdə iştirak etmək hüququ qazanmış və hazırda layihə çərçivəsində fəaliyyətə başlamışlar.

Layihə ilk mərhələdə Bakı şəhərindəki 30 ümumtəhsil müəssisəsində başlansa da, gələcəkdə layihənin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi nəzərdə tutulur.

İnklüziv təhsilin əhatəliliyi

İnklüziv təhsilin əsas məqsədi xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün manəsiz təlim mühitinin yaradılması və onların psixoloji hazırlığının temin olunmasıdır. İnklüziv təhsilin ən üstün cəhətlərindən biri də xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlarla sağlam uşaqların bir yerdə təhsil almasıdır ki, bu da sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların hərtərəfli inkişafına səbəb olur. Həmin uşaqlar öz yoldaşlarının nailiyyətlərini təkrarlamağa çalışır, onlar kimi hərəkət etməye, danışmağa, fəaliyyət göstərməyə özlərində güc, qüvvət axtarırlar. Belə uşaqlar özlərini yararsız hesab etmir, kollektivə adaptasiya olur, özlerinin gərekli olduğunu hiss edirlər.

Bu məqsədlə 2016-ci ildə xüsusi təhsil sisteminde interaktiv proseslər həyata keçirilmiş və xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların yaradıcılıq potensialının inkişafı sahəsində inklüziv təlimin keyfiyyətinin yüksəldilməsi istiqamətində səmərəli işlər görülmüşdür. Belə ki, Təhsil Nazirliyi ilə BMT-nin Uşaq Fondu (YUNİSEF) arasında 2014-2015-ci illərə dair İllik Fəaliyyət Planına və Nazirliyin "İbtidai təhsil səviyyəsi üzrə inklüziv təhsilin tətbiqi" layihəsinin icrası barədə 03.06.2016-cı il tarixli 372 sayılı əmrinə əsasən əlliyyi olan uşaqların ümumi təhsilə cəlb olunması məqsədilə pilot məktəblərin sayı artırılmışdır. Nəticədə, 2016-ci ilin may ayından pilot inklüziv məktəblər (138, 220, 202 və 252) hər birində iki sinif olmaqla, sağlamlıq imkanları məhdud olan 4 uşaq birinci sinif qəbul etmişdir. Hal-hazırda cəmi 24 uşaq (I və II siniflər üzrə) pilot məktəblərdə inklüziv təhsilə cəlb olunmuşdur. Uşaqların məktəbə qəbul edilməsi üçün may-sentyabr aylarında ümumilikdə 87 uşaq qiymətləndirilmişdir ki, onlardan 15-i ümumtəhsil məktəblərinə, 56-sı xüsusi təhsil məktəblərinə, 16-sı isə inklüziv məktəblərə cəlb olunmuşdur.

2016/2017-ci tədris ilində müəllimlərin xüsusi təhsil sahəsində təcrübəsi olmadığından yalnız yüngül intellektual, psixi pozuntusu, fiziki yaxud sensor məhdudiyyəti olan 16 nəfər sağlamlıq imkanları məhdud uşaq hədəf məktəblərə cəlb olunmuşdur. Lakin sonrakı tədris illərində tədricən orta və ağır məhdudiyyətləri olan uşaqların inklüziv təhsilə cəlb olunmasına dair layihələr tətbiq ediləcək. Hazırda hər hədəf məktəbdə 2 inklüziv sinif təşkil olunaraq 2 sağlamlıq imkanları məhdud uşaq və 18 tipik uşaq olmaqla 20 nəfərdən ibarət komplektləşdirilmişdir.

Pilot məktəblər qiymətləndirilərkən aşağıdakı meyarlar əsas götürülmüşdür:

- Məktəbin yerləşdiyi yer
- İnfrastruktur
- Pedaqoji heyətin motivasiyası
- Məktəbin daxili gəlirlərinin olması

Cari ilin mart ayında rayonlar üzrə məktəblərin qiymətləndirilməsi həyata keçirilmiş, Sabunçu rayonu üzrə 252 nömrəli məktəb-lisey və Nərimanov rayonu üzrə 202 nömrəli məktəb-lisey tələb olunan meyarlara uyğun geldikləri üçün yeni hədəf məktəblər olaraq seçilmişdir.

Bundan başqa, inklüziv təhsilin əhatəliliyi istiqamətində bir sıra işlər də görülmüşdür:

■ Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların xüsusi təhsil ettiyaclarının müəyyənlendirilməsi, onların təhsilinin planlaşdırılması və tədris edilməsi məqsədilə yeni məktəblərdə loqopedik xidmətlər yaradılmış və həmin xidmətlərin təmin olunması üçün xüsusi təhsil üzrə pedaqoqlar işə götürülmüşdür. Buna görə də, 2016-ci ilin mart və aprel aylarında Təhsil Nazirliyinin nümayəndəsi Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Korreksiyadıcı Təlim ixtisası üzrə IV kurs tələbələri ilə silsilə görüş və təlimlər keçirmiş və nəticədə pilot məktəblərdə xüsusi təhsil üzrə pedaqoq vəzifəsinə uyğun gələn namizədlər seçilmişdir. Cari ilin may ayında isə seçilmiş namizədlərlə müsahibə keçirilərək pilot məktəblər üçün 3 xüsusi təhsil müəllimi seçilmişdir.

■ Hədəf məktəblərin pedaqoji heyətinin xüsusi təhsil sahəsində bilik və bacarıqlarının artırılması məqsədilə Təhsil Nazirliyi 29 avqust – 2 sentyabr tarixlərində xüsusi təhsil üzrə təlimlər keçirmiş və bu təlimlərdə sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların inkişaf və öyrənmə nəzəriyyələri, uşaqların qiymətləndirilməsi, fərdi təhsil planının hazırlanması, didaktik materiallarla öyrənmənin təşkili, arzuolunmaz davranışın idarə olunması kimi mövzular əhatə olunmuşdur.

■ Hədəf məktəblərin infrastrukturunun sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlara müyəssər edilməsi məqsədilə qiymətləndirilərək müyəssərlik meyarları hazırlanmışdır ki, onların da əsasında rekonstruksiya planı tərtib olunmuşdur.

■ İnkluziv təhsilin təşkil olunması məqsədilə hədəf məktəblər digər ölkələrdə özünü doğrultmuş didaktik materiallar əsasında hazırlanmış vəsaitlərlə təchiz edilmişdir.

■ Hədəf məktəblərdə sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlarla fərdi və qrup məşğələlərinin keçirilməsi məqsədilə xüsusi vəsaitlərlə təchiz edilmiş otaqlar təşkil olunmuşdur.

■ Hədəf məktəblər rəngli printerlər, surətçixaran maşınlar, laminasiya aparatı, kompüterlər, internete çıxış və sairə avadanlıqlarla təmin olunmuşdur.

İnkluziv təhsilə cəlb olunanlar

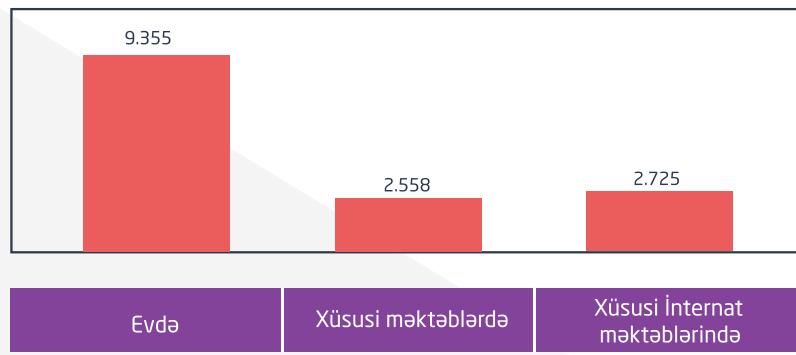

Diagram 15

İndiyədək respublikadakı sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlardan 9.355 nəfəri evdə, 2.558 nəfəri xüsusi məktəblərdə, 2.725 nəfəri isə xüsusi internat məktəblərində təhsilə cəlb olunmuşdur.

"De-institutionalizasiya və alternativ qayğı" Dövlət Proqramı

Azərbaycan Respublikasında bir sıra dövlət təlim-tərbiyə müəssisələrində valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş, eləcə də xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar müxtəlif səbəblərdən (valideynlərin itirilməsi, valideyn himayəsindən məhrum olma, ailənin maddi vəziyyətinin son dərəcə aşağı olması, ailədə qeyri-normal psixoloji vəziyyət, uşaqların sağlamlıq imkanlarının məhdudluğu və s.) dövlət himayəsində yaşayır, təhsil və təlim-tərbiyə alırlar. Dövlət uşaq müəssisələrindən uşaqların ailələrə verilməsinin əsas istiqamətlərinin müəyyənlendirilməsi, uşaqların ailələrə verilməsi, onların hüquqlarının qorunması və sosial müdafiəsinin işlek mexanizmlərinin tətbiq edilməsi baxımından "Azərbaycan Respublikasında dövlət uşaq müəssisələrindən uşaqların ailələrə verilməsi (De-institutionalizasiya) və alternativ qayğı Dövlət Proqramı" mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Təhsil Nazirliyi tərəfindən bu Proqram çərçivəsində bir sıra işlər görülmüşdür:

■ Yerli icra hakimiyyətlərinin qəyyumluq və himayəçilik orqanı tərəfindən müəyyənlenmişdir 15 nəfər Təhsil Nazirliyində valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqları övladlığa götürməyi arzu edən şəxs kimi qeydiyyata alınmış, onlardan 10 nəfəri Nazirlik sistemində övladlığa verilməsi nəzərdə tutulan və mərkəzləşdirilmiş qaydada qeydiyyatda olan uşaqlarla bağlı seçim etmişdir.

■ Cari ildə Təhsil Nazirliyinin övladlığa götürülen uşaqların mərkəzləşdirilmiş siyahısında olan 8-16 yaş arası 1 nəfər oğlan, 3 nəfəri qız olmaqla, 4 nəfər sağlam uşaq övladlığa verilmişdir.

■ Övladlığa verilmiş 2 nəfər uşaqın ailədəki vəziyyətinə nəzarətin təşkili və vəziyyətinin dövri monitorinqi həyata keçirilmişdir.

■ Dövlət uşaq müəssisələrində təlim-tərbiyə alan 5 uşaqın doğum haqqında şəhadətnamə, 29 uşaqşa şəxsiyyət vəsiqəsi, 5 uşaqşa Dövlət Migrasiya Xidməti tərəfindən alınan MYİ (müvəqqəti yaşama icazəsi) seriyalı icazə vəsiqəsi, 5 uşaq isə Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti tərəfindən ilkin hərbi qeydiyyata alınma haqqında vəsiqə verilmişdir.

■ Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar üçün internat məktəbləri və uşaq evlərində yaşayan 28 nəfər uşaq Rayon və Şəhər icra Hakimiyyətlərinin sərəncamı ilə həmin müəssisələrdən bioloji ailələrinin və yaxın qohumlarının himayəsine qaytarılmışdır.

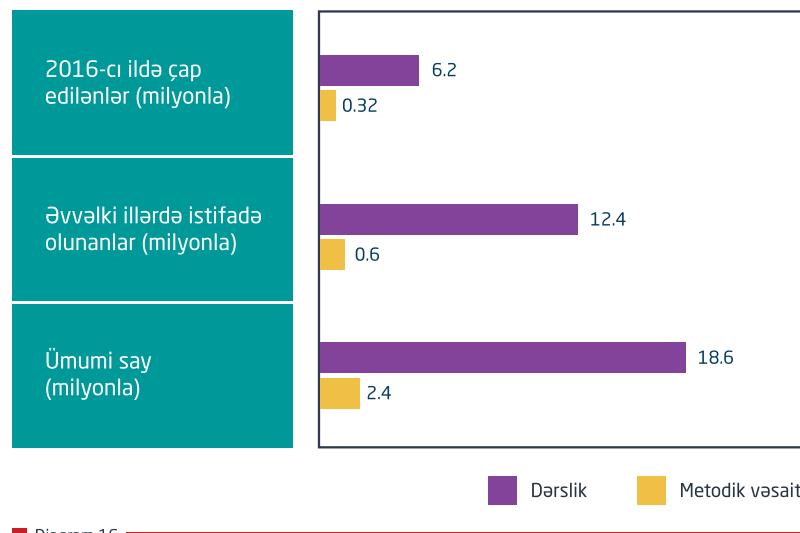
■ Dövlət uşaq müəssisələrinə ciddi nəzarətin təmin edilməsi nəticəsində 2 nəfər uşaqın belə müəssisələrə düşməsinin qarşısı alınmışdır.

■ Proqramın icrası olaraq ümumtəhsil internat məktəblərinin lisey və gimnaziyalara çevrilmesi nəzərdə tutulduğundan respublikanın şəhər və rayonlarında fəaliyyət göstərən 14 ümumtəhsil internat məktəblərində qiymətləndirmə həyata keçirilmişdir. Qiymətləndirmənin nəticələrinə əsasən 14 internat məktəbində təlim-tərbiyə alan 3.911 nəfər uşaqdan 771 nəfərinin müəssisədə gecələdiyi, 3.140 nəfərinin isə müəssisənin yalnız təhsil və gündelik xidmetlərindən istifadə etdiyi müəyyənlenmişdir. Qeyd etmək lazımdır ki, həmin müəssisələrdə təlim - tərbiyə alan şagirdlərin 2.853 nəfərinin (72,9%) hər iki valideyni var. Tək valideyni olanlar 967, hər iki valideynini itirmiş və yaxın qohumlarının himayəsində olanlar 89, tam kimsəsiz olub müəssisənin himayəsində olanlar isə 2 nəfər təşkil edir.

Tədris resursları sahəsində həyata keçirilən yeni təşəbbüsler

2016/2017-ci tədris ilində dövlət və bələdiyyə ümumtəhsil məktəblərində istifadəsi nəzərdə tutulmuş dərsliklərin ümumi sayı 18,6 milyona yaxın olmuşdur ki, bunların 6,2 milyonunu 2016-ci ildə çap edilən dərsliklər teşkil edir. Müəllimlər üçün həmin dərsliklərə uyğun şəkildə hazırlanmış metodik vəsaitlərin ümumi sayı isə 0,9 milyon nüsxəyə yaxın olmuşdur. Metodik vəsaitlərin 0,32 milyonu 2016-ci ildə çap edilmişdir. Dövlət və bələdiyyə ümumtəhsil müəssisələrinin şagirdlərinə təhvil verilmiş dərsliklərin elektron variantları Nazirliyin www.e-derslik.edu.az səhifəsində açıq istifadəyə buraxılmışdır.

2016/2017-ci tədris ilində istifadədə olan dərslik və müəllim üçün metodik vəsaitlər

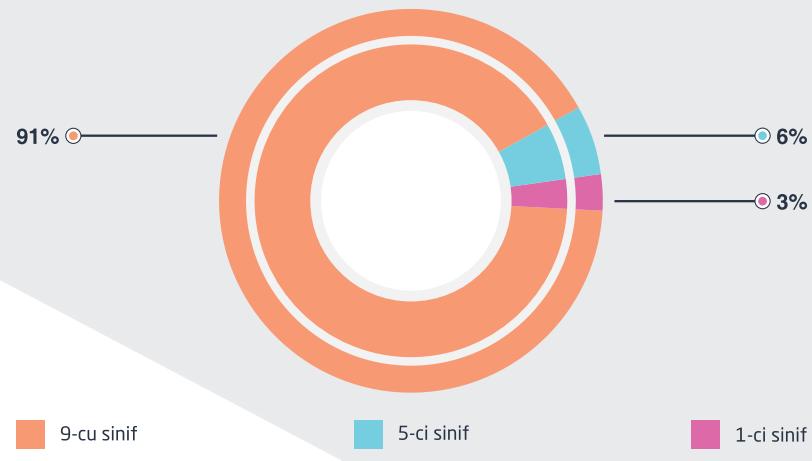
2016-ci ildə tədris resursları sahəsində həyata keçirilən yeni təşəbbüsler aşağıdakılardır:

■ İlk dəfə olaraq, ümumtəhsil məktəblərinin IX sinifləri üçün yeni təhsil proqramları (kurikulumları) əsasında 70 adda dərslik və metodik vəsaitlər hazırlanaraq Azərbaycan və rus bölmələrində təhsil alan şagirdlərin istifadəsinə verilmişdir.

■ Tədrisi Azərbaycan və rus dilində olan ümumtəhsil məktəblərinin I və V sinifləri üçün dərsliklər və metodik vəsaitlər məzmun, bədii tərtibat, dil və üslub baxımından əsaslı şəkildə tekmilləşdirilərək çap edilmişdir.

■ Yeni hazırlanmış dərsliklərin layihələri çapdan əvvəl ictimai müzakirəyə çıxarılmış, ictimai reyin öyrənilməsi prosesi 2016-ci ilin fevral-iyun ayları ərzində aparılmış və dərslik layihələrinə dair 1.544 rəy və təklif qəbul edilmişdir. Daxil olan rəylərin 91 faizi IX sinif, 6 faizi V sinif, 3 faizi isə I sinif dərslik layihələrinə aid olmuşdur. Bütün rəy və təkliflər operativ şəkildə dərslik layihəsini hazırlayan müvafiq nəşriyyat-poliqrafiya müəssisələrinə yönəldilmiş, daxil olan rəy, təklif və iradaların əsasında nəşriyyatlar və müəlliflər tərefindən dərslik layihələri tekmilləşdirilmişdir.

I, V və IX sinif dərslik layihələri üzrə daxil olan rəy və təkliflərin göstəricisi

■ Ölkəmizdə tədrisi gürcü dilində aparılan məktəblərin I-IV sinifləri üçün Azərbaycan dilində hazırlanmış, çap olunmuş və sınaqdan çıxmış 21 adda dərslik ilk dəfə olaraq gürcü dilinə tərcümə edilmiş və gürcü dilində təhsil alan şagirdlərin istifadəsinə verilmişdir. Gürcüstandakı Azərbaycan dilli məktəblər isə ümumiyyətdə 16.900 nüsxə olmaqla, 14 adda "Azərbaycan dili" və "Ədəbiyyat" dərslikləri və metodik vəsaitlərlə pulsuz təmin edilmişdir.

■ Dərsliklərin hazırlanması qədər önemli olan məsələlərdən biri de onların istifadəçilərə vaxtında çatdırılması təmin etməkdən ibarətdir. Bu prosesin daha operativ şəkildə təmin edilməsi üçün dərsliklər tədris ilinin başlanmasından xeyli əvvəl şagirdlərə təhvil verilmişdir. Bu isə şagirdlərin bir məktəbdən digərinə yerdəyişməsi, xaricdən köçüb gələn ailələrin uşaqları hesabına şagird sayının artması, I sinfə gedəcək şagirdlərin sayının 100 faiz dəqiqlikli proqnozlaşdırılmasının qeyri-mümkünlüyü və bu kimi digər səbəblərdən dərsliklərə təminatda yaranan biləcək müəyyən çətinlikləri vaxtında aradan qaldırmağa kömək etmişdir.

■ Cari ilin əlamətdar hadisələrindən biri də ali təhsil müəssisələrinin ümumtəhsil məktəbləri üçün dərsliklərin hazırlanması prosesinə qoşulması olmuşdur. Belə ki, V siniflər üçün Azərbaycan Dillər Universiteti və Bakı Slavyan Universiteti tərefindən müvafiq olaraq "English" (əsas xarici dil) və "Литература" dərslik və metodik vəsaitləri hazırlanmış, təsdiqlənmiş və məhdud sayıda çap olunmuşdur. Həmin dərslik və metodik vəsaitlər sınaqdan keçirilmək üçün 2016/2017-ci tədris ilində Bakı şəhərinin 2 ümumtəhsil müəssisəsinə verilmişdir.

■ Dərsliklərə dair rəy və təkliflərin verilməsi prosesinin daha da asanlaşdırılması məqsədilə yeni çap edilən bütün dərsliklərin titul səhifələrinin xüsusi ayrılmış hissəsində Nazirliyin (derslik@edu.gov.az) və onu hazırlayan nəşriyyatın elektron poçt ünvanları qeyd edilmişdir. Belə ki, ixtiyarı istifadəçi onu maraqlandıran suallar və təkliflər barədə qeyd edilən elektron ünvanlara yazaraq fikir bildirə bilər.

■ Məktəbəhəziriş gruplarında işin təşkilinin aparılması üçün məktəblər dövlət hesabına 5 adda tədris vəsaitləri ilə təmin olunmuşdur.

Elektron məzmun layihələri

www.e-derslik.edu.az

Təhsil Nazirliyi elektron dərsliklərin müasir təhsil sisteminde aktuallığını nəzərə alaraq, bu istiqamətdə fəaliyyətini genişləndirərək 2014-cü ildən www.e-derslik.edu.az elektron dərslik portalını davamlı şəkildə yeniləməkdədir. Portalda yerləşdirilən dərsliklərin sayı hər ay mütləcidi olaraq artırılır. Belə ki, 2016-ci ildə portalda 54 yeni elektron dərslik əlavə edilmişdir. Hazırda portalda I-IV və V-IX siniflər üçün Azərbaycan və rus bölmələri üzrə 162 ədəd elektron dərslik və uyğun metodik vəsaitlər var. Bu portal vasitəsilə məktəblilər istənilən vaxtda və məkanda dərsliklərə müraciət edə bilir. Həmçinin, istifadəçilərin dərslikləri onlayn formada və ya planşetlərə yükləməkə elektron versiyada oxumaq, onlayn rejimdə dərsliyin istənilən səhifəsində müvafiq elektron qeydlər aparmaq imkanları var. 2016-ci ilin ilk 10 ayında bu portalda 369.513 dəfə giriş olunmuşdur.

2016-ci ilin əvvəllərində elektron dərsliklərin ictimaiyyət qarşısında geniş təbliği məqsədilə tələbələrdən ibarət "Təhsil Könüllüləri" mobil qrupu yaradılmışdır. "Təhsil Könüllüləri" Bakı şəhərində yerləşən məktəblərə səfər edərək şagird və müəllimlərə elektron dərslik portalında qeydiyyat və kitablardan istifadə qaydalarını izah etmişlər. Hesabat ilində "Təhsil Könüllüləri" mobil qrupu 3 ay müddətində Bakının Səbail, Nəsimi, Nizami, Binəqədi və Nərimanov rayonlarında 104 orta məktəbdə 20.000-dən çox şagirdə və 2.000-dən çox müəllimə elektron dərsliklərin faydaları və istifadə qaydaları ilə bağlı təlimlər keçmişlər.

Bundan başqa, Təhsil Nazirliyi tərəfindən hazırlanmış elektron dərsliklər oktyabr ayının 19-da Almanyanın Frankfurt şəhərində təşkil edilən dünyadan ən böyük kitab sərgisində nümayiş etdirilmişdir.

www.edu.az

Cari ildə 55 ədəd dərslik interaktiv formata keçirilmiş və "Intel School" elektron dərs platformasından 4 fənn üzrə (kimya, fizika, riyaziyyat, biologiya) 34 elektron dərs Azərbaycan tədris sisteminiə uyğunlaşdırılmışdır. Bu portalda 2016-ci ilin ilk 10 ayında 110.545 dəfə giriş olunmuşdur.

www.edu.az portalına yerləşdirilən 34 elektron dərsin fənlər üzrə paylanması

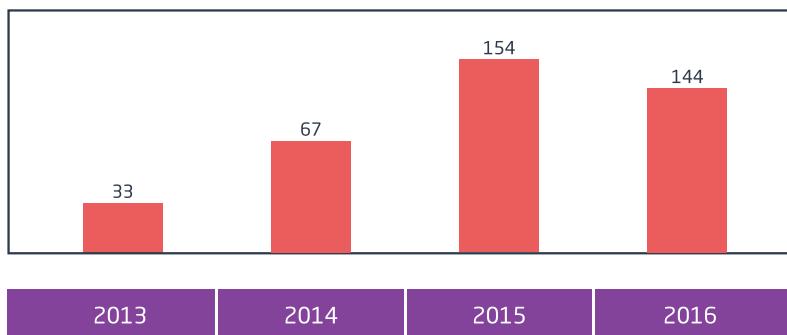

■ Diagram 18

video.edu.az

Eyni zamanda, 56 ədəd qiymətləndirmə sistemi ilə video dərs, 54 ədəd multimedia məzmunlu və 105 dəqiqəlik 3D animasiyalı video dərsler hazırlanaraq video.edu.az portalında yerləşdirilmişdir. Hal-hazırda bu portalda 398 ədəd video dərs mövcuddur. Portaldan 2016-ci ilin ilk 10 ayında 21.933 dəfə istifadə olunmuşdur.

video.edu.az portalına hər il yüklenən video dəslərin sayı

■ Diagram 19

www.e-resurs.edu.az

www.e-resurs.edu.az portalı təhsil resurslarını bir mənbədə cəmləşdirmək məqsədilə yaradılmışdır. Portal vasitəsilə hər bir istifadəçi elektron dərsliklər, video dərsler, müsabiqələr, elektron tapşırıqlar, müxtəlif tədris yönümlü oyunlar və digər bu tipli təhsil resurslarına çıxış əldə edə bilir. 2016-ci ilin ilk 10 ayında bu portalda 84.428 dəfə giriş olunmuşdur.

Şagirdlər üçün elektron formatda interaktiv müsabiqələrin təşkili məqsədilə şagird-müsabiqə (www.e-test.edu.az) portalı yaradılmışdır. Həmin portal vasitəsilə şagirdlər qeydiyyatdan keçərək 9 fənn üzrə 30.000-e yaxın test çalışmasını həll edə bilərlər. Çalışmaları həll etdikcə hər bir şagird müvafiq xallar qazanır. Eyni zamanda müəllimlər bu resurslardan istifadə edərək əlavə ev çalışmalarını vere və ya şagirdləri sinifdə bilik yarışında iştirak etdirə bilərlər. www.e-test.edu.az portalının üstünlüklerindən biri də cavabların interaktiv şəkildə dərhal ekranda göstərilməsidir. Bu da şagirdə testi həll etdikcə düz və ya səhv cavab verdiyini öyrənməyə imkan yaradır. Bu portala 2016-cı ilin ilk 10 ayında 139.759 dəfə giriş olunmuşdur.

Hazırda portalda 9 fənn üzrə 26.459 test var.

Fənnin adı	Sinif	Portaldakı testlərin sayı
Azərbaycan dili və Ədəbiyyat	4,5,6,7,8,9	9.493
Azərbaycan dili, qrammatika	5,6,7,8 və 11	938
Azərbaycan tarixi	6,7,8,9,10,11	959
Coğrafiya	7,9,10	512
Ədəbiyyat	10,11	569
Fizika	10,11	444
İngilis dili	6,7,8,9 və 11	993
Riyaziyyat	4,5,6,7,8,9	12.243
Tarix	7 və 11	308

İngilis dili Resurs Mərkəzlərinin yaradılması

2016-cı ildə British Council təşkilatı və Təhsil Nazirliyinin dəstəyi ilə Bakıda yerləşən və seçilən 2 ümumtəhsil müəssisəsində - Nazirliyin tabeliyindəki Fizika, riyaziyyat və informatika təmayülli liseydə və 23 nömrəli tam orta məktəbdə, eləcə də Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstytutunda İngilis dili Resurs Mərkəzi istifadəyə verilmişdir.

İngilis dili Mərkəzlərinin təsis edilməsində əsas məqsəd ölkəmizdə ingilis dilini öyrənənlərə bu dilin zəngin resurslarına çıxış imkanları yaratmaqla onların ünsiyyət qabiliyyətlərini inkişaf etdirməkdir. İngilis dili Mərkəzləri yaxınlıqda yerləşən məktəblərdə təhsil alan şagirdlər üçün müstəqil öyrənmə, dərsdən kənar fəaliyyətlər və ünsiyyət bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi ilə yanaşı, həmçinin, müəllimlərin davamlı peşəkar inkişafı üçün də imkanlar təklif edir. Beləki, burada müəllimlər üçün British Council təşkilatı tərəfindən dəvət olunmuş peşəkar mütəxəssislərin təlimlərinin, ingilis dilli moderatorla danışış klublarının, dilin gündəlik istifadəsinə istiqamətlənmiş kino saatlarının, yerli və xarici ekspertlərlə seminarların təşkil olunması nəzərdə tutulur.

İngilis dili Resurs Mərkəzləri zəngin kitab resursları, jurnal-lar, DVD-lər, ingilis dilinin tədrisi üçün nəzərdə tutulmuş elektron resurslar və proqramlar yüksəlmüş kompüter və planşetlərlə təmin olunmuşdur.

Dövlət məktəblərində ingilis dilində danışq qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsi (SPEX) layihəsi

Təhsil Nazirliyi və British Council təşkilatının başlatdığı “Dövlət məktəblərində ingilis dilində danışq qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsi (SPEX) layihəsi”nin məqsədi Azərbaycanda fəaliyyət göstərən ümumi təhsil müəssisələrinin bir qrup müəllimlərinin ingilis dili üzrə biliklərini və praktiki tədris bacarıqlarını inkişaf etdirmək və beləliklə, ingilis dilində danışq səviyyələrini daha da yüksəltməkdir. 2016-cı ilin sentyabr ayından başlayan SPEX layihəsinin tədris ili boyunca Bakı şəhəri və regionlarda, ümumilikdə, 40 məktəb, 600 müəllim və 40.000 şagirdi əhatə etməsi nəzərdə tutulub. Layihədə iştirak edən bütün İngilis dili müəllimləri Aptis xarici dil imtahanı verəcək, B2 səviyyəsindən aşağı netice toplayan müəllimlər 120 saatlıq təkmilləşdirmə kursunda iştirak edəcək və yekun imtahana qədər CEFR səviyyəsi üzrə təkmilləşmə əldə edəcəklər. Bütün müəllimlər İngilis dilinin tədrisi və danışq bacarıqlarının qiymətləndirilməsi üzrə 40 saatlıq ixtisasartırma və 40 saatlıq məktəb əsaslı peşəkar təkmilləşmə kurslarını bitirəcək. SPEX layihəsinin yekununda müəllimlərin ingilis dilində danışq bacarıqlarının tədrisi və qiymətləndirilməsi üzrə kommunikativ strategiyaları dərs prosesinə daxil etmələri hədəflənir. Bununla da, məktəbi bitirən şagirdlərin ingilis dilində ünsiyət bacarıqlarının inkişaf etməsi gözlənilir.

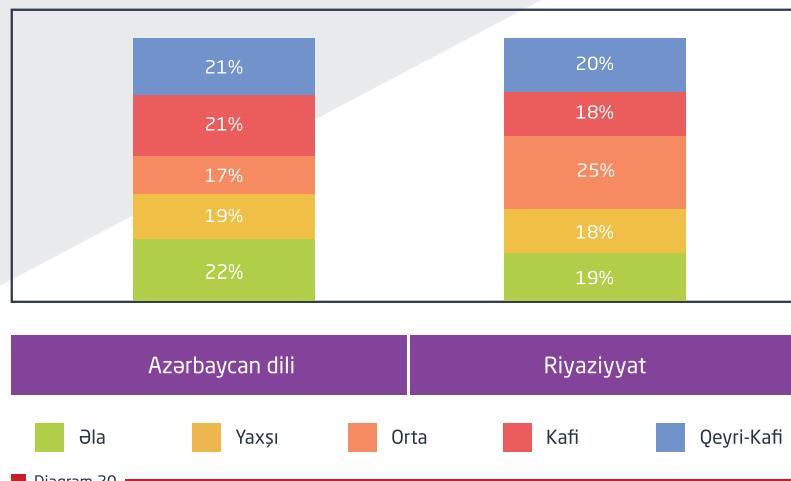
Şagird nailiyyətlərinin monitorinqi

2016-cı ilin may – iyun aylarında Təhsil Nazirliyi, Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi, Təhsil İnstitutu və Təhsil İşçilərinin Peşəkar Inkişafi İnstitutunun təşkilatçılığı ilə Bakı şəhərində yerləşən bütün təhsil müəssisələrinin VI siniflərində təhsil alan şagirdlər arasında mərkəzləşdirilmiş qaydada ana dili və riyaziyyat fənləri üzrə qiymətləndirmə aparılmış və nəticələri təhlil edilmişdir. Qiymətləndirmə Azərbaycan bölməsində təhsil alan şagirdlər üçün ana dili və riyaziyyat, rus bölməsində təhsil alan şagirdlər üçün isə yalnız riyaziyyat fənni üzrə keçirilmişdir.

Qiymətləndirmələrdə Azərbaycan dili üzrə 27.566, riyaziyyat üzrə 31.678 (o cümlədən rus bölməsi üzrə 4.943) şagird iştirak etmişdir. Həmçinin, məktəblilərin yay tətili müddətində şagirdlərin işləri yoxlanılmış, ümumiləşdirmələr edilmiş və müxtələf parametrlər üzrə ayrı-ayrılıqda təhlillər aparılmışdır.

Təhlillər nəticəsində məktəblərin və şagirdlərin reytingi hazırlanmış və nəticələr məktəblərə göndərilmişdir. Ümumi nəticələrə baxsaq, Azərbaycan dilindən qiymətləndirmədə iştirak edən 27.566 şagirdin 22%-i əla, 19%-i yaxşı, 17%-i orta, 21%-i kafi və qalan 21%-i isə qeyri-kafi nəticə göstərmişdir. Riyaziyyat fənni üzrə nəticələr bir qədər fərqlidir, belə ki, imtahanda iştirak edən 31.678 şagirdin 19%-i əla, 18%-i yaxşı, 25%-i orta, 18%-i kafi və qalan 20%-i qeyri-kafi nəticə göstərmişdir.

Şagird nailiyyətlərinin monitorinqi

Beynəlxalq qiymətləndirmə tədqiqatları

Ümumi təhsil sahəsində dünyada üç əsas beynəlxalq qiymətləndirmə programı mövcuddur. Bunlar PIRLS, PISA və TIMSS proqramlarıdır. Ölkəmiz hər üç programda da iştirak edir. Programların məqsədi müxtəlif yaşılı şagirdlərin bilik və bacarıqlarını ölçərək ölkələr arasında müqayisə aparmaq və hər ölkənin nailiyyətini müqayisəli şəkildə təqdim etməkdir.

Azərbaycan hər 5 ildən bir IV sinif şagirdləri arasında keçirilən PIRLS - Oxu bacarığının inkişafı üzrə beynəlxalq tədqiqatında (Progress in International Reading Literacy Study) iştirak edir. PIRLS 2016 tədqiqatının əsas məqsədi IV sinif şagirdlərinin oxu bacarıqlarının qiymətləndirilməsi və nəticələrin digər ölkələrlə müqayisə olunmasıdır. 2016-cı ilin aprel-may aylarında ölkə üzrə 170 ümumi təhsil müəssisəsində PIRLS 2016 tədqiqatının əsas mərhələsi keçirilmiş və bütün materiallar PIRLS 2016 tədqiqatını təşkil edən Təhsil Nailiyyətlərinin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiyanın (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) tədqiqat mərkəzinə göndərilmişdir. Tədqiqatın nəticəsinin 2017-ci il ərzində açıqlanması gözlənilir.

PISA - Beynəlxalq Şagird Qiymətləndirilməsi Proqramı (Programme for International Student Assessment) tədqiqatı İqtisadi Əməkdaşlıq və Inkişaf Təşkilatı (Organisation for Economic Co-operation and Development) tərəfindən 3 ildən bir təşkil olunaraq 15 yaşılı şagirdlərin oxu, riyaziyyat və elm sahələri üzrə məktəbdə qazandığı biliklərdən həyatda, məişətdə qarşılaşdıqları problemləri həll etmək üçün istifadə etmək bacarığını yoxlayır. 2016-cı ildə Azərbaycan növbəti PISA 2018 tədqiqatında iştirak etməyə müraciət etmiş və hazırlıq işlərinə başlanılmışdır.

2017-ci ildə keçirilecek PISA 2018 tədqiqatının pilot mərhələsi üçün oxu, riyaziyyat və elm sahələri üzrə materiallar, şagird, müəllim və məktəb sorğuları Azərbaycan və rus dillərinə tərcümə olunmuşdur. PISA 2018 tədqiqatının pilot mərhələsinin növbəti ilin aprel-may ayında keçirilməsi planlaşdırılır.

TIMSS - Riyaziyyat və Təbiət Elmləri üzrə Beynəlxalq Qiymətləndirme Programı (Trends in International Mathematics and Science Study) Təhsil Nailiyyətlərinin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiya (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) tərəfindən 1995-ci ildən etibarən həyata keçirilən IV və VIII sinif şagirdlərinin riyaziyyat və elm biliklərini qiymətləndirən beynəlxalq bir araşdırmadır. Tədqiqat hər 4 ildən bir keçirilir və növbəti TIMSS 2019 araşdırmasında Azərbaycan da iştirak edəcək. Hazırda tədqiqatın 2018-ci ildə keçiriləcək pilot mərhələsi üçün hazırlıq işləri görülür.

“Məktəb İcma Qurumları” layihəsinin davamlılığı

2015-ci ilin yanvar ayından başlayan “Məktəb İcma Qurumları” layihəsinin əhəmiyyətini və məktəblərdən gələn istəkləri nəzərə alaraq, 2016-ci ilin yanvar - fevral aylarında layihəyə qoşulmaq istəyini bildirən 88 məktəbdən 50 məktəb müxtəlif meyarlar əsasında seçilmiş və prosesə cəlb edilmişdir. Fevral ayında həmin məktəblərdən pilot olaraq 3 sinif seçilmişdir. Məktəblər layihə çərçivəsində keçirilən müsabiqə və yarışlar haqqında mütəmadi olaraq məlumatlandırılmış və onların www.community.az saytında qeydiyyatdan keçmələri təmin olunmuşdur.

2016-ci ilin mart ayında bütün məktəblər üzrə “Mənim ailə hekayəmdən” adlı inşa yazı müsabiqəsi elan olunmuş və müsabiqədə 100 məktəb çərçivəsində 3.000-dən artıq inşa qeydiyyatdan keçmişdir. I-XI sinif şagirdlərinin qatıldığı müsabiqəyə 500-dən çox hekayə təqdim edilmişdir. Qalib şagirdlərin mükafatlandırma mərasimi 16.03.2016-cı il tarixində Yasamal rayonu, 18 nömrəli tam orta məktəbdə təşkil olunmuşdur.

Bundan başqa, mart ayının 30-da “Mənim vətənim” fotosəkil müsabiqəsi elan olunmuş, şagirdlərin çəkib göndərdiyi fotolar içərisində ən yaxşıları təcrübəli fotoqraflar tərəfindən seçilmişdir. Aprel ayının 18-də www.community.az portalında elan edilən “Kitab Kvest-i” adlı ilk onlayn müsabiqə isə 18 aprel - 11 may tarixlərini əhatə etmişdir. Yekun olaraq, may ayının 25-də Yasamal rayonu, 18 nömrəli tam orta məktəbdə “Mənim vətənim” və “Kitab kvest-i” müsabiqələrinin mükafatlandırma mərasimi təşkil olunmuşdur.

Bakı şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi tərəfindən “Məktəb İcma Qurumları” layihəsinə qoşulmuş 50 yeni məktəbin iştirakı ilə təqdimat xarakterli seminarların keçirilməsinə başlanılmışdır. “Məktəb İcma Qurumları” layihəsinə daxil olan məktəblər iki – iki qruplaşdırılaraq, hər biri ayrıraqda 100 nəfər - 10 sinif rəhbəri, 60 valideyn, 30 şagird olmaqla, təqdimat xarakterli ilkin seminarlara cəlb olunmuşdur. Layihə üzrə keçirilən seminarlarda ümumilikdə 4.000 nəfərədək valideyn, şagird və müəllim təlimatlandırılmışdır.

Həmçinin, “Məktəb İcma Qurumları” layihəsi çərçivəsində məktəb icmalarının bütün iştirakçıları üçün Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi, Bakı şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi və www.community.az portalı tərəfindən 11-31 may tarixlərində davam edən “Məktəbini tanıt” adlı videoçarx müsabiqəsində Bakı şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin tabeliyində olan ümumtəhsil məktəbləri iştirak etmişdir.

5 nominasiya üzrə elan olunan müsabiqədə 91 məktəb 194 videoçarxla müsabiqəyə qoşulmuş, videoçarxlar www.community.az portalında yerləşdirilmişdir. Müsabiqənin yekununda aşağıda adları qeyd olunan hər nominasiya üzrə 1 qalib və 1 mükafatçı məktəb seçilmişdir:

- Bizim məktəbimiz nə ilə fəxr edir
- Məktəbimizin məzunları
- Məktəbin şəhər hekayəsi
- Galacayın məktəbi
- Bizim sınıf icmasının uğurları

Bundan əlavə, “Məktəb İcma Qurumları” layihəsi çərçivəsində 8-11 sentyabr tarixlərində Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi, Bakı şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi, Yasamal rayon Bələdiyyəsi və Milli Ensiklopediya Mərkəzinin dəstəyi ilə www.community.az portalı tərəfindən məktəb yarmarkası keçirilmişdir. Yarmarkanın təşkilində əsas məqsəd valideynlərin az zaman sərf etməklə dərs vəsaitlərini, keyfiyyətli məktəb ləvazimatlarını güzəştli qiymətlərlə əldə etməsinə yardım etmək olduğundan, tədbirdə məktəb ləvazimatları, dərslik və kitabların satışı, həmçinin, müxtəlif həvəsləndirici aksiyalar təşkil edilmişdir.

"Azərbaycan üçün öyrət" təhsil programı

9 aprel 2016-cı il tarixində Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin və Kapital Bankın birgə layihəsi olan "Azərbaycan üçün öyrət" təhsil programının təqdimat mərasimi keçirilmişdir. Təhsil programının məqsədi korporativ sosial məsuliyyət üzrə təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsində ictimaiyyətin iştirakına imkan yaradılması, şagirdlərin əlavə təhsil imkanları ilə bilik və dünyagörüşünün artırılması olmuşdur.

Program çərçivəsində Lənkəran, Quba rayonlarında, Şəki, Gəncə şəhərlərdə ilk akademik dərsler və fərdi inkişaf təlimləri keçirilmişdir. Akademik dərsler zamanı Azərbaycan və ingilis dili fənn müəllimləri şagirdlərin mövcud biliklərini, mənimsəmə qabiliyyətlərini dəyərləndirmek üçün bir sıra mövzuları tədris etmiş və qrup oyunları keçirtmişlər. "İxtisas seçimi" və "Oxumaq həvəsi" mövzuları üzrə təşkil olunmuş fərdi inkişaf təlimlərində isə təlimçilər şagirdləri mövzuların əsas anlayışları ilə tanış etmiş, onlarla şəxsi təcrübələrini bölüşmüşlər. Təlimə xüsusi rəng qatan komanda oyunları şagirdlərə öyrəndiklərini daha dərindən dərk etməkdə yardımcı olmuşdur. Ümumilikdə 17 məktəbin əhatə olunduğu dərs və təlimlərdə 400-dən çox şagird iştirak etmişdir.

Bundan başqa, 13-21 iyul tarixlərində "Azərbaycan üçün öyrət" beynəlxalq təhsil programı çərçivəsində Lənkəran, Quba, Şəki və Gəncə şəhərlərini əhatə edən "Təhsil avtobusu" adlı yay məktəbi təşkil edilmişdir. Bakı şəhərindən adları yuxarıda qeyd olunan şəhərlər üzrə təhsil marafonuna çıxan "Təhsil Avtobusu" adlı yay məktəbinə müəllim, təlimçi ekspert və ictimaiyyət nümayəndələrindən ibarət xüsusi heyət cəlb olunmuşdur.

"Sabahın alımları" V Respublika müsabiqəsi

Yuxarı sinif şagirdlərinə öz elmi nailiyetlərini nümayiş etdirmek imkanı vermek, onlara elmi təfəkkür tərzi və tədqiqatçılıq vərdişlərini aşılamaq məqsədile 2016-cı ilin 11-13 fevral tarixlərində Bakı şəhərində "Sabahın alımları" V Respublika müsabiqəsi keçirilmişdir. Intel ISEF - Beynəlxalq Elm və Mühəndislik Sərgisi çərçivəsində təşkil olunan müsabiqədə Bakı, Sumqayıt, Mingəçevir, Gəncə, Şəki, Balakən, Qax, Ucar və Quba şəhərlərində yerləşən 62 ümumtəhsil müəssisəsini təmsil edən 246 şagird 127 layihə ilə iştirak etmişdir. Bu layihələrdən 41-i fərdi, 86-sı isə kollektiv şəkildə işlənmiş layihələr olmuşdur.

Münsiflər heyətinin qərarına görə müxtəlif kateqoriyalara əsasən, I, II və III yerlərə 45 layihə üzrə 93 şagird, o cümlədən, I yerə 5 layihə üzrə 8 şagird, II yerə 16 layihə üzrə 34 şagird, III yere isə 24 layihə üzrə 51 şagird layiq görülmüşdür. Qaliblərə müsabiqənin təşkilatçıları adından diplom və medallar verilmiş, yer tutmayan finalçılara isə sertifikatlar təqdim olunmuşdur.

Münsiflər heyəti tərəfindən seçilən müsabiqənin qaliblərindən 6 nəfəri (3 layihə) cari ilin may ayında ABŞ-in Arizona ştatının Finiks şəhərində keçirilən Intel ISEF müsabiqəsində iştirak etmiş, Materialşunaslıq kateqoriyasında iştirak edən Azərbaycan məktəbliləri - Məmmədova Arzu Eldar qızı və Aydarova Nərimə Rüstəm qızı Intel ISEF-in mükafatçısı kimi IV yere layiq görülmüşlər. Materialşunaslıq kateqoriyasında iştirak edən digər məktəblilərimiz Sərdarlı Mədət Rauf oğlu və Sərdarlı Nigar Rauf qızı Qətərin Tədqiqatlar və İşləmələr Fondunun xüsusi mükafatını əldə etmişlər.

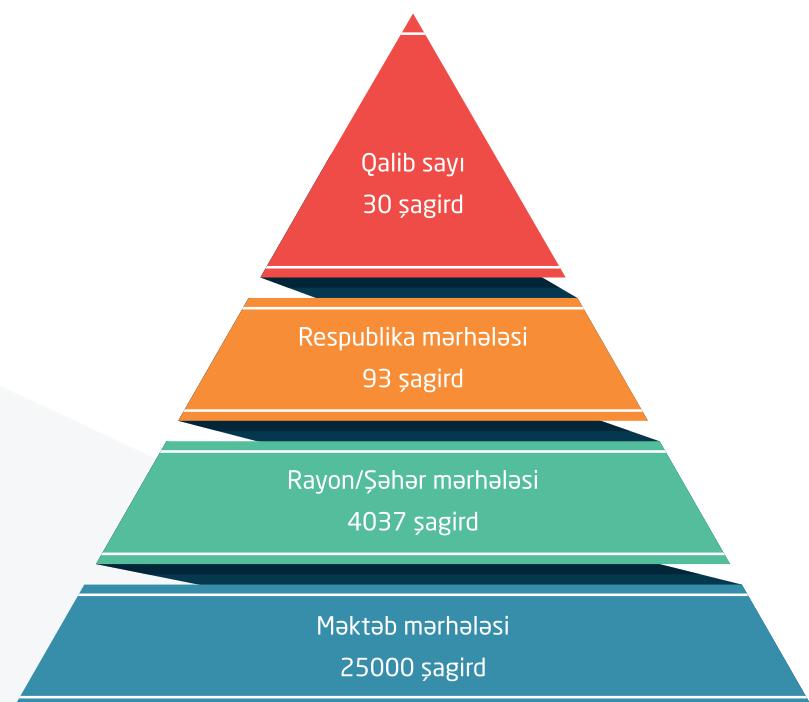
2016-ci ildə ümumtəhsil məktəblərini "Qızıl" və "Gümüş" medalla bitirənlərin 36 nəfəri (22,8%) "Sabahın alımları" müsabiqəsinin iştirakçıları və qalibləri olmuşdur.

“Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsi

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin “Ümumtəhsil məktəb şagirdlərinin mütaliə verdişlərinin təkmilləşdirilməsi və onlarda mütaliə mədəniyyətinin formalasdırılması ilə bağlı tədbirlər barədə” 16 dekabr 2014-cü il tarixli, 1279 sayılı əmrinə uyğun olaraq, şagirdlərin Azərbaycan və dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrinin yaradıcılıqları haqqında məlumatlılıq səviyyəsini, ədəbiyyat nümunələrinin mütaliə olunması baredə vəziyyətini öyrənmək, mütaliə sahəsində xüsusi fəallığı ilə seçilən şagirdləri rəğbətləndirmək, onların mütaliəye meyl və maraqlarını gücləndirmək üçün 2015/2016-cı tədris ilində ölkə üzrə ümumtəhsil məktəblərinin VIII-XI sinif şagirdlərinin iştirakı ilə “Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsi keçirilmişdir.

İlk dəfə keçirilən “Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsi 3 mərhələdən ibarət olmuşdur. Müsabiqənin məktəb mərhələsində bölgələr üzrə 25 minə yaxın şagird iştirak etmiş və onlardan 4.037 nəfəri rayon (şəhər) mərhələsində iştirak etmək hüququ qazanmışdır. Cari ilin mart ayında yekunlaşan rayon (şəhər) mərhələsindən 93 şagird respublika mərhələsinə buraxılmış, həmin şagirdlərdən 15 nəfəri VIII, 25 nəfəri IX, 26 nəfəri X, 27 nəfəri isə XI sinif şagirdləri olmuşdur. Müsabiqənin qaydalarına görə, sonuncu mərhələdə iştirakçılar 3 variantda təklif olunmuş mövzulardan birini seçərək inşa yazmış və 10 sualı yazılı şəkildə cavablandırılmışlar. Şagirdlərin yazı işləri Təhsil Nazirliyinin əmri ilə yaradılan münsiflər heyeti tərəfindən qiymətləndirilmişdir. “Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsinin nəticələrinə görə 30 şagird (müvafiq olaraq, 5, 10, 15) birinci, ikinci və üçüncü yerlərə layiq görülmüş, həmçinin, diplom, tərifname və hədiyyələrlə təltif olunmuşlar.

“Ən yaxşı təqdimat” müsabiqəsi

Azərbaycan xalqının Ümummilli lideri Heydər Əliyevin ana- dan olmasının 93-cü ildönümü ərəfəsində Təhsil Nazirliyi, Rabitə və Yüksek Texnologiyalar Nazirliyi, Heydər Əliyev Fondu, Yeni Azərbaycan Partiyası və Azərbaycan Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqları Respublika Komitəsi tərəfindən ümumtəhsil məktəblərinin IX-XI sinif şagirdlərinin iştirakı ilə Ulu Önderin zəngin siyasi irsinin, şərəflə həyat və fəaliyyətinin gənc nəsil tərəfində öyrənilməsi işini gücləndirmək, şagirdlərdə natiqlik məharətinin və yaradıcı düşüncənin inkişafını təmin etmək məqsədi daşıyan “Ən yaxşı təqdimat” müsabiqəsi keçirilmişdir. Müsabiqənin ilk mərhələsində 4.000-ə yaxın şagird iştirak etmiş, onlardan növbəti mərhələdə iştirak etmək hüququ qazanmış 101 şagirdin təqdimatları 1-11 aprel tarixlərində Təhsil Nazirliyində müsabiqənin Təşkilat Komitəsi tərəfində dinlənilərək qiymətləndirilmişdir.

I yer	5 nəfər
II yer	11 nəfər
III yer	16 nəfər
Tərifname	18 nəfər

Cari ilin may ayının 5-də Gülüstan sarayında “Ən yaxşı təqdimat” müsabiqəsinin qaliblərinin mükafatlandırılması mərasimi olmuşdur ki, həmin müsabiqənin nəticələrinə əsasən, 5 nəfər şagird birinci, 11 nəfər ikinci, 16 nəfər üçüncü dərəcəli diploma, 18 nəfər isə tərifnaməyə layiq görülmüşdür.

Şagirdlərin məktəbdən kənar fəaliyyəti

2016-cı il ərzində ali, orta ixtisas, ilk peşə ixtisas və ümumtəhsil məktəblərinin tələbə və şagirdləri arasında sağlam həyat tərzini təbliğ etmək, onların idman ustalıqlarını artırmaq, asudə vaxtlarını səmərəli təşkil etmək məqsədilə həmin təhsil müəssisələri arasında stolüstü tennis, futbol, voleybol, basketbol, həndbol, badminton, cüdo, güləş, şahmat və dama idman növləri üzrə yarışlar keçirilmişdir. Yarışlarda 20 mindən çox tələbə və şagird iştirak etmişdir.

■ Gənclərin yaradıcı və intellektual inkişafına təkan verilməsi, şagirdlərin intellektual fəaliyyətə daha geniş miqyasda cəlb edilməsinin və asudə vaxtlarının səmərəli təşkilinin təmin olunması məqsədilə GameTV.az və Təhsil Nazirliyinin birgə əməkdaşlığı çərçivəsində 2016-cı il ərzində “Əlaçı”, Breyn-Rinq üzrə “Bilik” Kuboku, Azərbaycan çempionatı və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Kuboku, “Multikulturalizm ili”nə həsr olunmuş intellektual oyun üzrə 2016-cı ilin regional məktəb çempionatı, həmçinin, Heydər Əliyev Mərkəzinin təşkilatçılığı və Təhsil Nazirliyinin dəstəyi ilə tələbələr arasında “Heydər Əliyev və Azərbaycan tarixi” adlı III ümumrespublika bilik yarışı, Təhsil Nazirliyinin təşkilatçılığı,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondu, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin dəstəyi ilə Masallı "ASAN" İntellektual İnkışaf Mərkəzində "Heydər Əliyev şəxsiyyəti multikultural və tolerant dəyərlər işiçində" mövzusunda orta ixtisas təhsili müəssisələrinin tələbələri arasında Breyn Rinq üzrə respublika çempionatı keçirilmişdir.

■ 2016-ci il ərzində Azərbaycan və dünya bəstəkarlarının əsərlərinin, xalq mahnıları və təsniflərin, milli rəqslerimizin şagird və tələbələr arasında təbliği, təsviri sənət və dekorativ tətbiqi sənət istiqamətləri üzrə bir çox layihələr gerçekləşmişdir. Bu işdə əsas məqsəd uşaq və gənclərin asudə vaxtlarının səmərəli təşkili, xüsusi istedadada malik gənclərin üzə çıxarılması və düzgün istiqamətdə inkişaf etdirilməsi, peşə seçimi zamanı düzgün qərar verilməsi üçün dəstək olmaqdan ibaret olmuşdur. Belə ki, Azərbaycan Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsi ilə birgə ümummilli lider Heydər Əliyevin 93 illik yubileyi münasibətində ali məktəb tələbələrinin bədii yaradıcılıq festivalı və ilk-peşə və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin şagird və tələbələri arasında ifa üzrə Respublika müsabiqəsi keçirilmişdir. 2016-ci ilin "Multikulturalizm ili" elan edilməsi ilə əlaqədar ölkəmizin tolerantlıq ənənələrini gələcək nəsillərə ötürmək və uşaqların mövzu ilə bağlı maraqlı fikir və düşüncələrini öz rəsmindrəndə eks etdirmələrinə şərait yaratmaq məqsədilə Təhsil Nazirliyinin və Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının təşkilatçılığı ilə respublika rəsm müsabiqəsi, Fövqəladə Hallar Nazirliyi ilə birgə "Fövqəladə hallar uşaqların gözü ilə" respublika uşaq yaradıcılıq müsabiqəsi, Bakı şəhəri Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzi, Azərbaycan Rəssamlar İttifaqı və Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Akademiyasının təşkilatçılığı ilə "Dostluğun sehri" devizi altında I beynəlxalq uşaq rəsm müsabiqəsi, respublika üzrə məktəbdən kənar təhsil müəssisələrinin dərnək üzvləri üçün "Uşaq və gənclərin ən yaxşı yaradıcılıq işləri" adlı respublika sərgisi keçirilmişdir.

■ Təhsil nazirinin 16 mart 2016-cı il tarixli 152 sayılı əmri ilə "Yaşıl şəbəkə" ekoloji maarifləndirmə programı təsdiq edilmiş, program çərçivəsində aprel ayının əvvəlində "Ekoklub" üzvlərinin I Ekoloji Forumu, Gəncə və Quba bölgəsində yay məktəbləri və "Ekoloji təmiz məhsul və aqrobiomüxtəliflik" mövzusunda respublika müsabiqələri keçirilmiş, qaliblər müəyyən edilmişdir. Bundan başqa, IDEA İctimai Birliyi ilə birgə "Yaz həyəti" layihəsi, Heydər Əliyev fondunun təşkilatçılığı ilə "Saglam həyat tərzi sürək" devizi altında 1 May Bakı Marafonu keçirilmişdir. Layihələr çərçivəsində minlərlə şagird və tələbənin iştirakı ilə 48 rayon və şəhər əhatə olunmaqla 135 təhsil müəssisəsinin həyətyanı sahələrində 12 minə yaxın ağac tingləri əkilmiş, iməcəliklər keçirilmiş, abadlıq işləri aparılmışdır.

■ Büyüməkdə olan nəslin vətənpərvərlik tərbiyesinə diqqət və qayğını daha da artırmaq, məktəb şagirdlərini hərbi – idman oyunlarına cəlb etməklə onların ordu sıralarına xidmətə hazırlanmasına köməklik göstərmək məqsədilə Təhsil Nazirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyi, Müdafiə Nazirliyi, Fövqəladə Hallar Nazirliyi, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti və Respublika Veteranlar Şurasının birgə təşkilatçılığı ilə ümumtəhsil məktəblərinin VIII-X sinif şagirdləri arasında "Şahin" hərbi-idman oyunu, Təhsil Nazirliyi, Dövlət Sərhəd Xidməti, Gənclər və İdman Nazirliyinin birgə tədbirlər planına uyğun olaraq "Sərhəd" hərbi oyunu, "Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü"nə həsr olunmuş rəsm müsabiqəsi keçirilmişdir.

■ “TOPs-Fiziki tərbiyə üzrə müasir təhsil texnologiyasının yaradılması” layihəsi 2015/2016-cı tədris ilində “Sağlam təhsil sinifləri”, internat məktəbləri ve liseylər də əhatə olunmaqla 36 ümumtəhsil müəssisəsində tətbiq olunmuşdur. Layihə çərçivəsində 200 nəfərə yaxın ibtidai sinif və fiziki tərbiyə müəllimi üçün təlimlər təşkil edilmiş, onların bu sahədə bilik və bacarıqları artırılmış və təlimləri uğurla başa vurmuş müəllimlərə sertifikatlar verilmiş, təlimlərə cəlb olunmuş müəllimlərin və şagirdlərin ilkin və yekun qiymətləndirilməsi həyata keçirilmiş, TOPs metodikasından istifadə edərək fiziki tərbiyə üzrə təhsil programı (kurikulum) əsasında uyğunlaşdırılmış tədris metodikası və ilkin tədris vəsaiti hazırlanmışdır. Ümumilikdə hədəf məktəblərdə 35 min nəfərə yaxın şagird daha keyfiyyətli və maraqlı fiziki tərbiyə dərsləri, həmcinin dərsdənənar fəaliyyətlərdən yararlana bilmüşdir.

■ Mart-may aylarında Təhsil Nazirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsi, Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları İdman Təşkilatları İctimai Birliyinin dəstəyi ilə ali təhsil müəssisələrinin tələbələri arasında basketbol, stolüstü tennis, şahmat, veloidman, badminton, voleybol, atletika, Yunan-Roma güləşi və sərbəst güləş idman növləri üzrə Respublika Çempionatı keçirilmişdir. Qaliblər təşkilatçılar tərəfindən mükafatlandırılmışlar.

■ Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi və Azərbaycan Respublikası Milli Olimpiya Komitəsinin birgə əmrinə əsasən “Olimpiya Hərəkatı” layihəsi çərçivəsində VII-XI sinif şagirdləri arasında atletika, veloidman, badminton və basketbol (3x3) idman növləri üzrə məktəblilərin Bakı şəhər birinciliyi keçirilmişdir. Layihə çərçivəsində keçirilmiş yarışlarda Bakı şəhərinin 350-ə yaxın ümumtəhsil məktəbindən 60 minə yaxın 12-16 yaşlı (VII-XI siniflər) şagirdin iştirakı təmin edilmiş, programın icrasına 1.300 nəfərdən artıq fiziki tərbiyə müəllimi və 100-dən artıq məşqçi-müəllim cəlb edilmişdir.

■ Aprel-may aylarında ümmümilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 93-cü ildönümüne həsr olunmuş Respublika şahmat festivalı keçirilmişdir. Şəxsi-komanda xarakteri daşıyan və 1sveçrə sistemi üzrə keçirilmiş respublika yarışında “Şahmat” fənni tədris olunan 494 pilot məktəbdən 3 min nəfərdən çox, final yarışında isə 400-ə yaxın şagird iştirak etmişdir. Eyni zamanda 1-14 sentyabr tarixlərində Bakı şəhərində keçirilən Ümumdünya Şahmat Olimpiadasını təbliğ etmək, valideynlərin məktəb həyatında daha fəal iştirakını təmin etmek, şagirdlər arasında şahmat idman növünü yaymaq məqsədile məktəb komandaları arasında keçirilmiş respublika şahmat turnirine 4 mindən artıq ümumi təhsil müəssisəsindən 55 minə yaxın iştirakçı cəlb edilmişdir.

■ Məktəbdənənar fəaliyyətin ictimaiyyət arasında daha geniş təbliğ olunması, idman və yaradıcılıq profilli müəssisələr və onların fəaliyyət istiqamətləri barədə əhali arasında məlumatlılığın artırılması məqsədile iyun ayından “Təhsil” TV tərəfindən “Öylən və Öyrən” adlı aylıq televiziya programının hazırlanmasına və yayımına start verilmişdir. Cari ildə dörd rubriki yayılanan programın çəkilişləri növbəti ildə də davam etdiriləcək.

■ Məktəbdənənar fəaliyyətin və məktəblilərin asudə vaxtinin səmərəli təşkil olunması üçün Bakı şəhərində yerləşən müxtəlif məktəblər üzrə şagirdlərin meyl və maraq dairəsinin, həmcinin valideynlərin işin təşkilinə münasibətinin öyrənilmesi məqsədilə Təhsil İnstitutu ilə birgə əhali arasında sorğu keçirilmişdir. Sorğunun yekun hesabatı təqdim edildikdən sonra nəticələr təhlil edilərək müvafiq təkliflər hazırlanacaqdır.

“Formula-1 Avropa Quran Pri” yarışlarının məktəblilər arasında təbliği

Azərbaycan Respublikasının təhsil nazirinin 15 fevral 2016-cı il tarixli, 79 sayılı əmrinə əsasən, Təhsil Nazirliyinin dəstəyi, müvafiq federasiyaların tərəfdarlığı və Təhsil Respublika İdman Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə Bakı şəhərində “Formula-1 Avropa Quran Pri” yarışlarının məktəblilər arasında təbliğinə həsr edilmiş kütłəvi idman tədbirləri keçirilmişdir. Kütłəvi idman tədbirlərinin keçirilməsində əsas məqsəd Bakı şəhərində keçirilən “Formula-1 Avropa Quran Pri” yarışlarının məktəblilər arasında geniş təbliğ edilməsi, bu idman növüne marağın artırılması, məktəblilərin asudə vaxtlarının səmərəli təşkil edilməsi və onların fiziki sağlamlıqlarının qorunmasının həyata keçirilməsi olmuşdur. Qeyd etmək lazımdır ki, kütłəvi idman tədbirlərinin programına atletika, basketbol (3x3) və velosiped idman növləri daxil edilmişdir. Kütłəvi idman tədbirləri üç mərhələ - məktəbdaxili I mərhələ, rayondaxili II mərhələ və final mərhələsi olan III mərhələ üzrə təşkil olunmuşdur.

1-15 aprel 2016-cı il tarixlərində keçirilən I mərhələdə yarışlara ümumilikdə 12.090 məktəbli cəlb edilmiş və hər məktəbin müxtəlif idman növləri üzrə yığma komandaları müəyyənüşərək növbəti mərhələyə vəsiqə qazanmışdır.

II mərhələ isə 18 aprel-20 may 2016-cı il tarixlərində keçirilmişdir. Bu mərhələdə ümumilikdə 4.030 məktəbli iştirak etmiş və hər idman növü üzrə ilk üç yeri tutan komanda final mərhələsinə vəsiqə qazanmışdır.

Yarışların III - final mərhəsi 23-26 may 2016-cı il tarixlərində Ağ Şəhər bulvarı ərazisində keçirilmiş, qaliblər Təhsil Nazirliyinin kubok, diplom və qiymətli hədiyyələri ilə təltif olunmuşdur. Qeyd etmək lazımdır ki, hər üç idman növü üzrə müvafiq federasiyaların reqlamentlərinə əsasən keçirilən yarışlar respublika və beynəlxalq dərəcəli hakimlər heyəti tərəfindən idarə olunmuşdur.

İLK PEŞƏ-İXTİSAS TƏHSİLİ

İnstitutional idarəcilik üzrə aparılan islahatlar

İlk peşə-ixtisas təhsili sahəsində peşə hazırlığının səmərəliliyini artırmaq və rəqabətqabiliyyətli ixtisaslı kadrların hazırlanmasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 20 aprel 2016-cı il tarixli 869 sayılı Fərmanı ilə Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi yaradılmış və Əsasnaməsi təsdiq edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 11 oktyabr 2016-cı il tarixli 405 sayılı qərarına əsasən ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinin yerləşdiyi ərazi, maliyyə təminatı, maddi-texniki bazası və ixtisas istiqamətləri nəzərə alınaraq Bakı (16 peşə liseyi və 10 peşə məktəbi) və Gəncə (3 peşə liseyi və 3 peşə məktəbi) şəhərlərində yerləşən ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələri şəbəkəsinin rasionallaşdırılması yolu ilə Dəmir yolu və metropoliten; Emal sənayesi; Texnika və texnologiyalar; Turizm və sosial xidmətlər; Sənaye və innovasiyalar; Rabitə və informasiya texnologiyaları; Tikinti və quraşdırma; Mədəniyyət və sənətkarlıq; Dəniz nəqliyyatı, gəmiqayırma və liman işləri; İctimai iaşə və xidmət; Aviasiya və avtomobil nəqliyyatı istiqamətləri üzrə ixtisaslaşmış Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzləri və Sənaye və texnologiyalar; Ticarət və xidmət istiqamətləri üzrə ixtisaslaşmış Gəncə Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzləri yaradılmışdır.

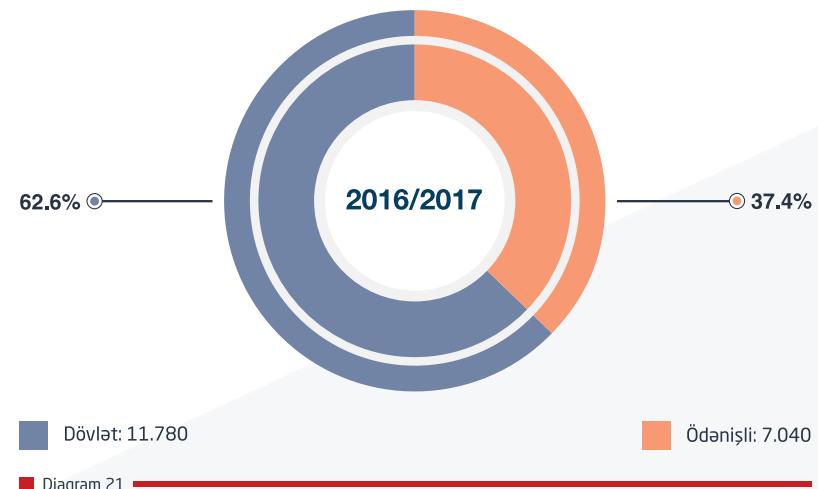
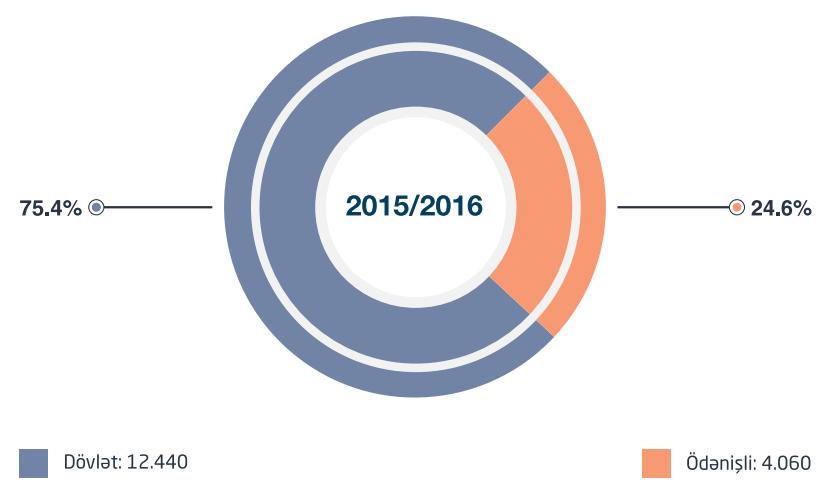
Eyni zamanda, "Azərbaycan Respublikasında ilk peşə-ixtisas təhsilinin inkişaf Konsepsiyası"nın, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritəsinin başlıca istiqamətləri"nin təsdiqi və bundan irəli gələn məsələlər haqqında 16 mart 2016-cı il tarixli Sərəncamına əsasən "Azərbaycan Respublikasında Peşə təhsili və təlimi sektorunun Strateji Yol Xəritəsi"nin, Nazirliyin müvafiq bölmələri ilə birlikdə "Dövlət və bələdiyyə tərəfindən yaradılan ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinin Nümunəvi Nizamnaməsi"nin və "Azərbaycan Respublikasında ilk peşə-ixtisas təhsilinin Dövlət standartları"nın yeni layihələri hazırlanmışdır.

2016/2017-ci tədris ilində ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə şagird qəbulu

2016/2017-ci tədris ilində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinə tərəfindən dövlət ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə 154 ixtisas üzrə ümumilikdə 18.820 nəfər (11.780 nəfər dövlət sifarişli, 7.040 nəfər isə ödənişli əsaslarla) şagird qəbulu planı müəyyən edilmişdir:

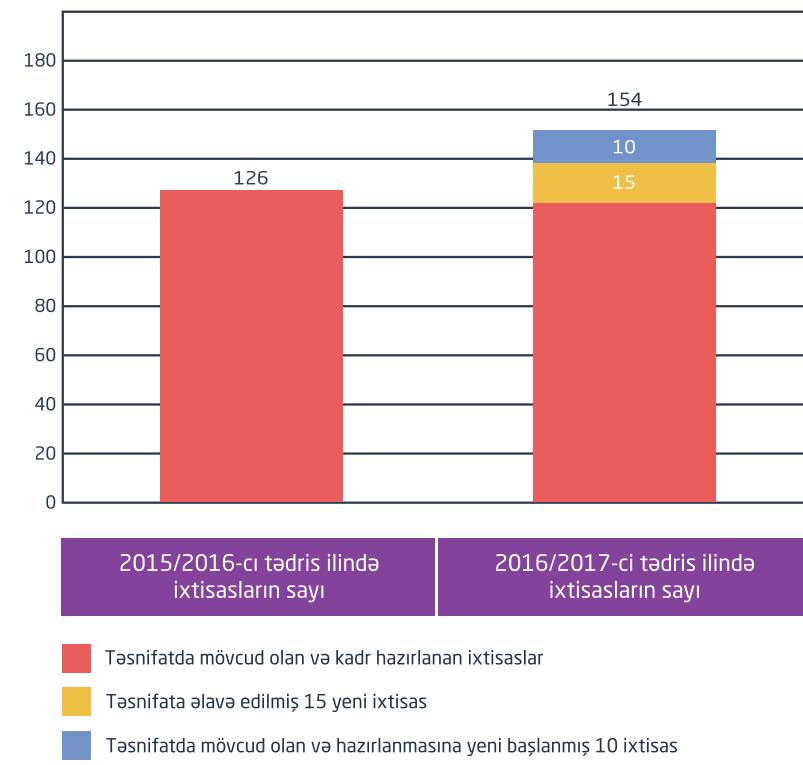
Son 2 tədris ilində ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə dövlət sifarişli və ödənişli əsaslarla qəbul sayı

Diqram 21

Əmək bazarının tələbatını daha dolğun təmin etmək məqsədilə təhsil nazirinin müvafiq əmri ilə 15 yeni ixtisas (adları aşağıda göstərilmişdir) "İlk peşə-ixtisas təhsili üzrə ixtisasların təsnifatı"na əlavə edilmiş və təsnifatda mövcud olan lakin hazırlanmasına yeni başlanmış 10 ixtisasın adı da daxil olmaqla, 154 ixtisas üzrə şagird qəbulu planı müəyyən edilmişdir:

Son 2 tədris ilində ilk peşə-ixtisas təhsilində təsnifat dəyişikliyi

"İlk peşə-ixtisas təhsili üzrə ixtisasların Təsnifatı"na əlavə edilmiş 15 yeni ixtisas:

- Kompüter ustası
- Mebel ustası
- Plastik qapı və pəncərə quraşdırıcısı
- Quru inşaat və suvaq işləri ustası
- Soyuducu qurğularda məhsulların saxlanması və anbarlanması üzrə operator
- Daşdoğrayan maşın operatoru
- Ağac nəqqası
- Suvarma sistemlərinin operatoru
- Aqroservis mütəxəssisi
- Heyvandarlıq mütəxəssisi
- Bitkiçilik mütəxəssisi
- Bağban-dekorator
- Mehmanxanada təsərrüfat işləri üzrə nəzarətçi
- Oteldə konsyerj (qonaqlara məlumat verən və xidmətlərin satışını təşkil edən əməkdaş)
- Tədbir və mərasimlərin təşkilatçısı

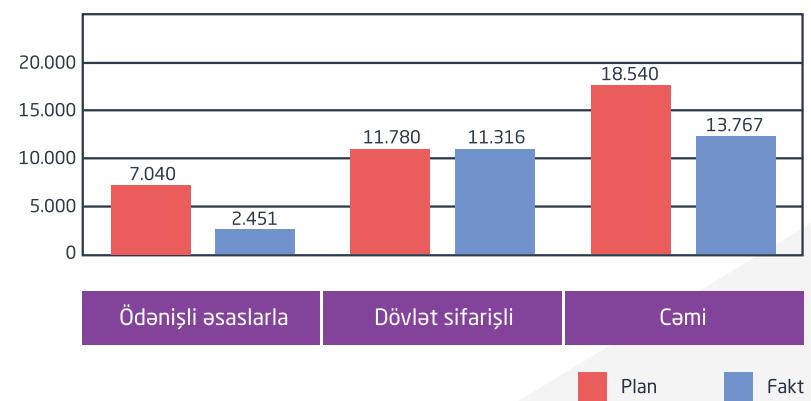
İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinin çox mənbəli və alternativ maliyyə təminatına nail olunması və peşə təhsilinə əhalinin daha geniş təbəqəsinin cəlb edilməsi məqsədilə cari tədris ilində ödənişli əsaslarla təhsil haqları azaldılmışdır. Belə ki, illik təhsil haqqının yuxarı həddi 650 AZN-dən 500 AZN-ə kimi azaldılmış və ən aşağı təhsil haqqı isə 350 AZN miqdarında müəyyənənəşdirilmişdir.

2016/2017-ci tədris ili üçün şagird qəbulu planı ötən ilkinə nisbətən ödənişli əsaslarla təhsil alacaq şagirdlər hesabına artırılmışdır. Bündə hesabına şagird qəbulu planı ötən tədris ilinə nisbətən azalsa da, qeyri neft sektorunun inkişafının prioritetliyini nəzərə alınaraq, bündə hesabına daha çox əlavə dəyər yaranan (əsasən sənaye, kənd təsərrüfatı və turizm yönümlü) ixtisaslar üzrə şagird qəbulu planı müəyyənənəşdirilmişdir.

Şagirdlərin qəbulu prosesində şəffaflığın təmin edilməsi, subyektiv amillerin aradan qaldırılması və vətəndaşların rahatlığının təmin olunması məqsədilə cari tədris ilində ilk dəfə olaraq Bakı və Gəncə şəhərlərində ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə şagird qəbulu "ASAN Peşə" layihəsi çərçivəsində həyata keçirilmişdir. Ümumilikdə 83 ixtisas üzrə dövlət hesabına 4.160 nəfər (ondan 3.560 nəfəri Bakı şəhəri 600 nəfəri isə Gəncə şəhəri üzrə) şagird qəbulu planı müəyyənənəşdirilmiş və bu yerlərə qəbul üçün 5.904 nəfər müraciət etmişdir. "ASAN Peşə" layihəsi çərçivəsində qeydiyyatdan keçərək ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul edilmiş şagirdlərin 18%-nin orta attestat balı 4 və ondan yuxarı olmuşdur.

Aşağıda 2016/2017-ci tədris ilində Təhsil Nazirliyinin tabeliyindəki ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində şagird qəbulu planının yerine yetirilməsinə dair məlumat göstərilmişdir:

2016/2017-ci il tədris ilində ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə şagird qəbulu planı və fakt

■ Diagram 23

Həyata keçirilmiş tədbirlərin nəticəsidir ki, son 3 ildə ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə ödənişli əsaslarla faktiki şagird qəbulu artan dinamikanı saxlamaqdadır:

Son 3 tədris ili üzrə ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə ödənişli qəbul olan şagirdlərin sayı

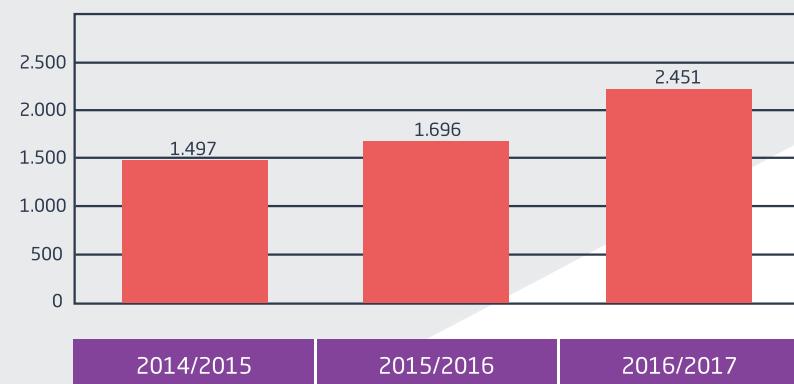

Diagram 24

Beynəlxalq əməkdaşlıq və layihələr

İlk peşə-ixtisas təhsilinin ictimai statusunun yüksəldilməsi, inkişafı və təhsilin məzmununun təkmilləşdirilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Norveçin Rogaland Təlim və Təhsil Mərkəzi (RTTM) ilə birlikdə "Azərbaycanda peşə təhsili və təliminin inkişafı və gücləndirilməsi" layihəsi çərçivəsində 16 sayılı Bakı Peşə Liseyində "Qaynaqqçı", İsmayıllı Peşə Tədris Mərkəzində "Bağban" və Neftçala Peşə Məktəbində "Balıqçı" ixtisasları üzrə yeni kurikulumların hazırlanması nəzərdə tutulmuşdur. Layihə çərçivəsində mühəndis pedaqoji heyəti üçün İKT və sahibkarlıq üzrə seminarlar keçirilmişdir.

Koreya dövlətinin dəstəyi ilə Koreyanın İnsan Resursları Departamentinin Biliklərin Transferi üçün Qlobal İnstitutu ilə birgə həyata keçirilən "Peşə Tədris Mərkəzinin yaradılması" layihəsinin reallaşdırılması yönündə işlər davam etdirilməkdədir. Həmin layihəyə uyğun olaraq yaradılacaq müasir peşə tədris mərkəzi əsasən sənaye və innovasiyalar üzrə (8 ixtisas - mexanika, elektronika, elektrik mühəndisliyi, sənayedə quraşdırma işləri, tikinti, IT, avtomobil üzrə, avtomatlaşdırma) ixtisaslı kadr hazırlığı istiqamətində ixtisaslaşacaqdır.

Yerli və beynəlxalq əmək bazarının tələblərinə cavab verən kadr hazırlığının təşkili, məzunlara verilecək təhsil sənədinin beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən tanınması istiqamətində 9 sayılı Bakı Peşə Liseyinin bazasında Ukraynanın IT STEP Academy şirkəti ilə birgə həyata keçirilən layihə çərçivəsində 3 ixtisas istiqamətində - "Şəbəkə texnologiyaları və sistem inzibatçılığı", "Kompyuter qrafikası və dizayn", "Program təminatının yaradılması" üzrə kadr hazırlığına başlanılmışdır. Bu layihə "Maksimum təcrübə, minimum nəzeriyyə" prinsipi əsasında təşkil olunub və ən aktual, yüksək məvacibli peşələrə yiyələnmək istəyənlər üçün geniş imkanlar açır. 9 sayılı Bakı Peşə Liseyinin əsaslı təmir olunmuş tədris korpusunun bazasında fəaliyyət göstərecək akademiyada 8 yaşından 55 yaşınadək şəxslər təhsil ala biləcəklər.

BMT İnkışaf Programı (UNDP) ilə birgə əməkdaşlıqla "Heyvandarlıq mütəxəssisi" ixtisası üzrə dərs vəsaitləri hazırlanmışdır. Qəbelə Peşə Məktəbinin bazasında beynəlxalq ekspertlərin iştirakı ilə kənd təsərrüfatı ixtisasları üzrə ixtisaslaşmış Müasir Tədris Mərkəzinin yaradılması istiqamətində yeni tədris korpusu, emalatxana və təlim kabinetlərinin tikintisi işləri başa çatmaq üzrədir. Layihə çərçivəsində mühəndis - pedaqoji heyətin yeni kurikulumların tətbiqinə dair təlimlərə cəlb edilməsi, müvafiq dərs vəsaitlərinin hazırlanması və əmək bazarının tələblərinə cavab verən yeni ixtisaslar üzrə kadr hazırlığının həyata keçirilməsi planlaşdırılır. Eyni zamanda, BP şirkətinin maliyyələşdirdiyi "Kənd Təsərrüfatında Yeni Peşə Ixtisaslarının Hazırlanması" layihəsi çərçivəsində British Council təşkilatı tərəfindən "Bitkiçilik mütəxəssisi" və "Aqroservis mütəxəssisi" ixtisası üzrə dərs vəsaitlərinin hazırlanması nəzərdə tutulmuşdur.

Dövlət-biznes əməkdaşlığına əsaslanan idarəetmə modelinin yaradılması istiqamətində Təhsil Nazirliyi, British Council və turizm-xidmət sektorunda fəaliyyət göstərən və Bakı şəhərində yerləşən 5 ulduzlu otellər birlikdə ilk peşə-ixtisas təhsili sahəsində turizmə dair təlimlər və mehmanxanalarda təcrübə programı üzrə pilot layihələr həyata keçirilmişdir. Layihənin dayanıqlığını təmin etmek məqsədilə Təhsil Nazirliyi, ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisəsi və mehmanxanaların nümayəndələrindən ibarət (Absheron Hotel Group, Hilton Hotel, Fairmont Hotel, Four Seasons Hotel, Hyatt Regency Hotel, JW Marriott Hotel) idarəedici komitə yaradılmış və onlar yeni kurikulumların hazırlanması, təhsilanın müsabiqədən keçirilməsinə cəlb olunmuşlar. Dövlət-biznes əməkdaşlığını özündə əks etdirən bu pilot layihənin davamı kimi 2016/2017-ci tədris ilindən təhsil müddəti bir il olan qruplarda otelə konsyerj (qonaqlara məlumat verən və xidmətlərin satışını təşkil edən əməkdaş), aşbaz, mehmanxanada təsərrüfat işləri üzrə nəzarətçi ixtisasları istiqamətində kadr hazırlığı aparılır.

Müasir Azərbaycan Peşəkarları layihəsi çərçivəsində Eldar Studio şirkəti ilə birgə yeni peşə (vizajist) üzrə kadr hazırlığına başlanılmışdır. Bosch və KNAUF şirkətləri ilə peşə təhsili sahəsində əməkdaşlıq davam etdirilərək yeni servis və resurs mərkəzlərinin yaradılması nəzərdə tutulmuşdur.

Azərbaycan Gənclərinin Nailiyyəti İctimai Birliyi, British Council və Azercell ilə birlikdə İKT və telekommunikasiya sahəsində 30 müəllim, 120 şagird təlimlərə cəlb edilmiş və müsahibədən keçənlər "Azercell Telekom" MMC-də istehsalat təcrübəsi keçmişlər.

Kadr hazırlığı işinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində Almanyanın Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyəti (GIZ) tərəfindən "Cənubi Qafqazda Özəl Sektorun İnkışafı Programı" çərçivəsində "Peşə təhsilinin və məşğulluğunun təşviqi komponenti" üzrə ilk peşə-ixtisas təhsili və təlimi sahəsində çalışan mütəxəssislər üçün Bakı şəhəri, Göyçay, İsləməlli, Qəbələ, Quba və Xaçmaz rayonlarında idarəetmə və pedaqogika üzrə təlimlər keçirilmişdir. Program çərçivəsində "Təhsil menecərlərinin təlimləndirilməsi" komponenti üzrə 2016-cı ilin aprel ayından etibarən müsabiqə əsasında 5 nəfər seçilərək peşə təhsilinin menecmenti ixtisası üzrə magistratura səviyyəsində təhsil almaq üçün Almanyanın Maqdeburg Universitetinə göndərilmişdir.

Avropa İttifaqının Azərbaycanda "Peşə təhsili və təliminə dəstək" layihəsi üzrə texniki tapşırıq hazırlanmış və tender mərhəlesi başa çatmışdır. Bu layihənin məqsədi Avropa standartları və təcrübəsinə uyğun olaraq Azərbaycanda peşə təhsili və tədrisi sisteminin müasirləşdirilməsi, peşə təhsilinin keyfiyyətinin, cəlbədiciiliyinin və onun əmək bazarına uyğunluğunun artırılması, təhsil çıxış imkanlarında hamı üçün bərabər şəraitin yaradılmasından ibarətdir.

"Turin prosesi - 2017" çərçivəsində ilk peşə-ixtisas təhsili sahəsində əlaqəli dövlət qurumları və Avropa Təlim Fondu ilə birgə siyaset konsultasiyaları aparıllaraq ölkədə peşə təhsili sahəsində islahatların mövcud vəziyyəti qiymətləndirilmiş və digər ölkələrin təcrübələri öyrənilməkle növbəti 2 il üçün prioritətlər müəyyənləşdirilmişdir.

ALİ VƏ ORTA İXTİSAS TƏHSİLİ

UFAZ (Fransa-Azərbaycan Universiteti)

Əsası 2015-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyev və Fransa prezidenti Fransua Olland tərəfindən qoynulan Fransa-Azərbaycan Universiteti (UFAZ) 2016-ci ilin sentyabr ayından Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin nəzdində fəaliyyətə başlamışdır. Hal-hazırda Universitetdə 4 ixtisas üzrə kadr hazırlığı aparılır:

- Kimya mühəndisliyi
- Kompüter elmləri
- Geofizika mühəndisliyi
- Neft-qaz mühəndisliyi

UFAZ layihəsinin reallaşmasında Strasburq və Ren 1 kimi nüfuzlu universitetlər iştirak edir. Belə ki, universitetlərin ixtisaslaşlığı sahələrə müvafiq olaraq ilk üç ixtisasın programı üzrə Strasburq Universiteti ilə, son ixtisas üzrə isə Ren 1 Universiteti ilə əməkdaşlıq qurulmuşdur. Tədris tamamilə qeyd olunan universitetlərin programına əsaslandığına görə UFAZ-in məzunları sonda müvafiq olaraq ikili diplomlarla təmin olunacaqlar (ADNSU / Strasburq Universiteti və ADNSU / Ren 1 Universiteti). Qeyd etmek lazımdır ki, bütün ixtisaslar üzrə tədris 4 il (1 il hazırlıq + 3 il əsas tədris müddəti) olmaqla ingilis dilində aparılır. Semestr ərzində yaxşı nəticə göstəren tələbələr üçün Fransada yay məktəblərinin təşkil olunması nəzərdə tutulur.

UFAZ-a qəbulla bağlı 2016/2017-ci tədris ili üçün mərkəzləşdirilmiş qəbul imtahanında 500 və daha çox bal toplayan 303 tələbə 4 ixtisas üzrə 160 yer uğrunda mübarizə aparmışdır. Abituriyentlər imtahanda ümumtəhsil pilləsindəki tədris dillərinə uyğun (Azərbaycan və ya rus) riyaziyyat, kimya, fizika və ümumi biliklər bloku üzrə hər birindən 10 test sualını cavablandırılmış və ingilis dilində 2 esse yazılmışlar. Hal-hazırda UFAZ-a daxil olan tələbələrdən 120 nəfəri (ən yüksək nəticə göstərənlər) dövlət sifarişli, 23 nəfəri isə ödənişli əsaslarla təhsil almaqdadırlar.

2016/2017-ci il tədris ilində UFAZ-a qəbulda ixtisaslar üzrə ən yüksək və ən aşağı bal

Diagram 25

“Ali təhsil sisteminin Avropa Ali Təhsil Məkanına inteqrasiyasının inkişafı üzrə AR Təhsil Nazirliyinə dəstək” adlı Twinninq layihəsi

2015-ci ilin sentyabr ayından fəaliyyətə başlayan və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən “Ali təhsil sisteminin Avropa Ali Təhsil Məkanına inteqrasiyasının inkişafı üzrə AR Təhsil Nazirliyinə dəstək” adlı Twinninq layihəsinin məqsədi Avropa ali təhsil məkanının standartlarına inteqrasiya yolu ilə ölkəmizin ali təhsil sisteminin gücləndirilməsidir. Hədəf Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin və digər aidiyyəti qurumlarının institutional potensialının artırılmasıdır.

Əsas tərəfdaşlar kimi Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi, Finlandiya Təhsilin Qiymətləndirilməsi Mərkəzi və Estoniya Ali Təhsildə Keyfiyyətin təmin olunması üzrə Agentliyi çıxış edir. Qeyd etmək lazımdır ki, Avropa İttifaqı tərəfindən maliyyələşdirilən layihənin bütçəsi 1.3 milyon avrodur. Tvinninq layihəsinin 2017-ci ilin avqustuna qədər davam etməsi və layihə çərçivəsində dörd fəaliyyət sahəsi üzrə konkret nəticələrin əldə olunması gözlənilir:

Azərbaycanın ali təhsil sistemində keyfiyyətin təminatı üzrə standart və rəhbər qaydaların Avropa standartlarına uyğunlaşdırılması və Azərbaycanın üç ali təhsil müəssisəsində təcrübədən keçirilməsi

Ali təhsildə Avropa kvalifikasiya çərçivəsinə uyğun olaraq yeni milli kvalifikasiya çərçivəsinin həyata keçirilməsi üçün yol xəritəsinin hazırlanması

Avropa ali təhsil məkanının ən qabaqcıl təcrübələrinə əsaslanaraq Təhsil Nazirliyi və müvafiq maraqlı tərəflər arasında təşkilati səviyyədə qarşılıqlı əlaqələrin və koordinasiyanın gücləndirilməsi

Layihə çərçivəsində ali təhsildə keyfiyyətin təminatı üzrə Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan müvafiq qanunvericilik aktlarının nəzərdən keçirilməsi və bununla bağlı konkret tövsiyələrin verilməsi

"Thomson Reuters" şirkəti ilə əməkdaşlıq

2015-ci ilin dekabr ayında Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi ilə "Thomson Reuters" şirkəti arasında imzalanan əməkdaşlıq müqaviləsinə əsasən Azərbaycanın 40 ali təhsil müəssisəsi Təhsil Nazirliyinin sıfarişi əsasında dünyada məşhur elmi istinad indeksi olan "Thomson Reuters Web of Science®" platformasına "Science Citation Index Expanded®" (Təbiet elmləri üzrə məlumat bazası), "Social Sciences Citation Index®" (İctimai elmlər üzrə məlumat bazası), "Arts and Humanities Citation Index®" (İncəsənət və humanitar elmlər üzrə məlumat bazası), "Conference Proceedings Citation Index®" (Konfrans, konvensiya, simpozium, kollokvium və "dəyirmi masa"ların materialları üzrə məlumat bazası), eləcə də şirkətin əsas məhsulu olan "Thomson Reuters InCites™" bazasına çıxış hüququ əldə etmişdir. Onu da qeyd etməliyik ki, dünyanın ən tanınmış elmi-analitik informasiya təminatçısı olan "Thomson Reuters" şirkəti ilə əməkdaşlıq rəqabətqabiliyyətli insan kapitalının hazırlanması siyasetinə əsaslanır və ölkəmizin inkişaf konsepsiyasına dəstək göstərilməsi məqsədi daşıyır.

THOMSON REUTERS®

"Thomson Reuters InCites™" dünya ali təhsil müəssisələri və elmi dairələrin fəaliyyətinin məhsuldarlığını təhlil etmək imkanı verən elmi tədqiqatları qiymətləndirmə alətidir. Hazırda "InCites™" platforması dünyanın 7.000-dən artıq tanınmış universiteti, tədqiqat institutu, dövlət qurumu və şirkəti tərəfindən istifadə olunur.

“Maarifçi” Tələbə Kredit Fondu

Aztəminatlı ailələrdən olan tələbələrin təhsilalma imkanlarını genişləndirmək, elecə də onların təhsil məşrəflərinin maliyyələşdirilməsinə dəstək olmaq üçün 2016-cı ildə “Maarifçi” Tələbə Kredit Fondu fəaliyyətə başlamış və rəsmi internet səhifəsi olan www.maarifci.az tələbələrin və ictimaiyyətin istifadəsinə verilmişdir. Fondun əsas missiyası təhsil haqqını ödəməkdə çətinlik çəkən aztəminatlı ailələrdən olan tələbələrə uzunmüddətli güzəştli kreditlər verilməsi yolu ilə ali təhsil almaqdə bərabər imkanların yaradılmasıdır.

“Maarifçi” Tələbə Kredit Fondu Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Dillər Universiteti, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti, Azərbaycan Texniki Universiteti, Bakı Dövlət Universiteti, Bakı Slavyan Universiteti, Gəncə Dövlət Universiteti, Sumqayıt Dövlət Universiteti tərəfindən təsis edilmişdir. Bundan başqa, Fondla Lənkəran Dövlət Universiteti və Xəzər Universiteti də əməkdaşlıq edir. Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyində 14.10.2015-ci il tarixində qeyri-hökumət təşkilatı kimi dövlət qeydiyyatına alınan Fond öz məqsədinə nail olmaq üçün iki istiqamət üzrə fəaliyyət göstərir:

Aztəminatlı tələbələrə onların təhsil məşrəflərinin maliyyələşdirilməsinə dəstək olmaq üçün Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən müvəkkil kredit təşkilatları tərəfindən güzəştli təhsil kreditlərinin verilməsini təşkil etmək;

Aztəminatlı tələbələrə onların təhsil məşrəflərinin maliyyələşdirilməsinə dəstək olmaq üçün müxtəlif qurumlar və fiziki şəxslər tərəfindən qrantların verilməsini təşkil etmək.

MAARİFÇİ
TƏLƏBƏ KREDİT FONDU

Kredit almaq üçün Fonda Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olan, müvafiq təsisçi universitetlərin birində təhsil alan və təhsilini davam etdirmək üçün maliyyə yardımına ehtiyac duyan tələbələr müraciət edə bilərlər. Təhsil kreditlərinin növləri və şərtləri, seçim meyarları və müraciət forması ilə bağlı ətraflı məlumat fondun rəsmi saytında (www.maarifci.az) öz əksini tapmışdır. Bundan əlavə, saytda elektron (onlayn) müraciət pəncərəsi yaradılıb ki, bu da kreditlərin alınması prosesində şəffaflıq və operativliyin təmin olunması məqsədlərinə xidmet edir. Müraciət prosesi, uyğunluq meyarları və tələb olunan sənədlərin siyahısı haqqında məlumatları da portalın müvafiq səhifələrindən tapmaq mümkündür.

Fondun 3-25 iyun 2016-cı il tarixlərində keçirilən birinci elan sessiyasında 55 elektron müraciətə baxılmış, tələb olunan meyarlara cavab verən 22 tələbə ilə kredit müqaviləsi imzalanmışdır. 1-31 oktyabr 2016-cı il tarixlərində keçirilən ikinci elan sessiyasında isə 121 elektron müraciətə baxılmış və 80 təhsil kredit müqaviləsi imzalanmışdır.

SABAH

QRUPLARI

Ali təhsil sistemində aparıcı və uğurlu layihə olan SABAH qrupları 2014/2015-ci tədris ilində 7 ali təhsil müəssisəsində formalasdırılmış, 2016/2017-ci tədris ilində onların sayı 11-ə çatdırılmışdır. Cari tədris il üçün SABAH qruplarına aparılmış tələbə qəbulu müsabiqəsinin nəticələrinə əsasən 700-dən artıq tələbə 11 ali təhsil müəssisəsi, 6 ixtisas istiqaməti (təhsil, humanitar, texniki, iqtisadiyyat, təbiet, incəsənət) və 32 ixtisas üzrə bu qruplara qəbul olunmuşdur. Bununla da, 2016/2017-ci tədris ilində SABAH qruplarında təhsil alan tələbələrin sayı 2.300-ü keçmişdir. Ümumilikdə 320-dən artıq II, III və IV kurs tələbələri SABAH yataqxanası ilə təmin olunmuşdur.

SABAH
qrupları

11 ali təhsil müəssisəsi
6 ixtisas istiqaməti
32 ixtisas qrupu
2.300-dən çox tələbə

Tədris və tədrisdən kənar fəaliyyətlərin genişləndirilməsi, təhsilalan və təhsilverənlərin daimi inkişafının təmin olunması məqsədilə qurulmuş əməkdaşlıqlar çərçivəsində Fransanın Azərbaycandakı Səfirliliyinin dəstəyilə bu ölkədən dəvət olunmuş yerli dil daşıyıcıları SABAH tələbələri ilə fransız dilinin tədrisinə cəlb olunmuş, Ənənəvi İncəsənət üzrə Şahzadə Məktəbi tərəfindən isə Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Akademiyasının "Dekorativ tətbiqi sənət" və "Dizayn" ixtisasında təhsil alan SABAH tələbələri üçün xüsusi tədris programı hazırlanmışdır. ADA Universiteti ilə əməkdaşlıq çərçivəsində, SABAH qruplarında tədrise cəlb olunmuş müəllimlər üçün təşkil olunan silsile təlimlər 2016/2017-ci tədris ilində də həyata keçirilmişdir. Ötən tədris illərində olduğu kimi SABAH qruplarının 650 nəfərə yaxın professor-müəllim heyəti ali təhsil müəssisələrinin seçilmiş müəllimləri, ingilis dilli ölkələrdən, həmçinin, ölkəmizdəki yerli və xarici şirkətlərdən dəvət olunmuş peşəkarlardan formalasdırılmışdır.

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

SABAH tələbələri üçün Sorbon Abu Dabi Universitetində və London şəhərində yaz və yay məktəbləri təşkil olunmuşdur.

SABAH tələbələrinin ingilis dili və tənqididə düşünmə bacarıqlarının, həmçinin, dünyagörüşünün inkişafına dəstek məqsədilə Sorbon Abu Dabi Universitetində və London şəhərində yaz və yay məktəbləri təşkil olunmuşdur. Eyni zamanda, tələbələrin nəzəri biliklərinin praktiki bacarığa çevrilmesi, akademik və biznes mühitləri arasında əlaqələrin genişləndirilməsi məqsədilə SABAH təcrübə programı yaradılmış və program vasitəsilə Azərbaycanda yerləşən 35 dövlət qurumu, yerli və xarici şirkətdə 390 nəfərə yaxın SABAH tələbəsi yay tətili ərzində ixtisasları üzrə təcrübəyə cəlb olunmuşdur. Ötən tədris ilində olduğu kimi, 2016/2017-ci tədris ilində də SABAH qruplarında təhsilalanların və təhsilverənlərin daimi inkişafını təmin etmək məqsədilə tədris və tədrisdən kənar fəaliyyətlər (təlimlər, ustad dərsləri, infoturlar, və s.) təşkil edilmişdir.

Xaricdə Təhsil üzrə Dövlət Proqramı

"2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı" çərçivəsində 2015/2016-ci tədris ilində Dövlət Proqramına sonuncu sənəd qəbulu həyata keçirilmiş və müsabiqə nəticəsində dünyanın aparıcı ali təhsil müəssisələrində təhsil almaq hüququ qazanmış 373 tələbenin adı Proqram təqaüdçüləri siyahısına daxil edilmişdir. Bununla da, 2007-ci ildən bu günə qədər Xaricdə Təhsil üzrə Dövlət Proqramı çərçivəsində təhsil almaq hüququ qazanmış tələbelərin sayı 3.558 nəfərə çatmışdır.

2007-2015-ci illər Xaricdə Təhsil üzrə Dövlət Proqramı Təqaüdçülərinin sayı

■ Diaqram 26

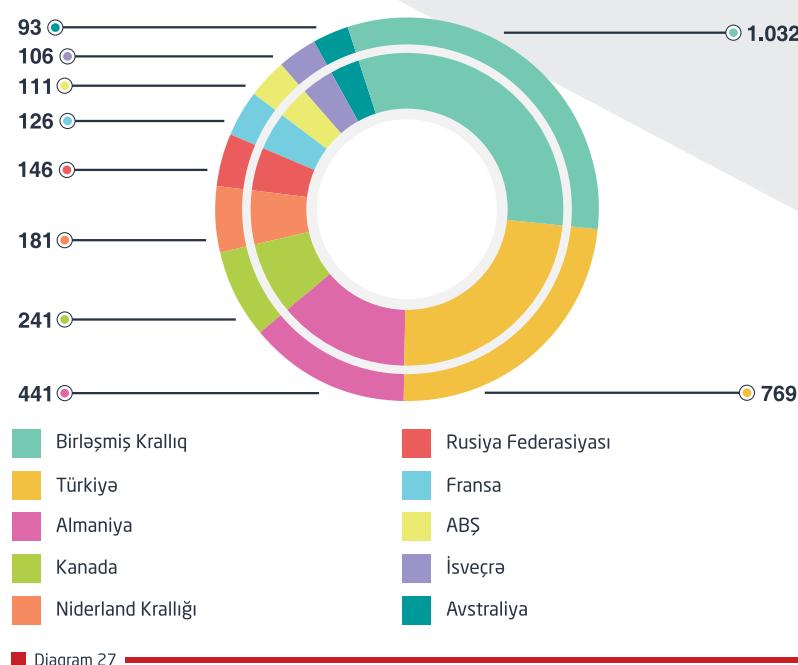
Dövlət Proqramı çərçivəsində seçimlə bağlı prosedurların yekunlaşmasına baxmayaraq, təhsilalanlar və təhsilini başa vurmuş məzunlarla iş davam etdirilməkdədir. Cari statistikaya əsasən, bu günədək Dövlət Proqramı çərçivəsində 1.470 təqaüdü məzun olmuşdur. Dövlət Proqramı məzunlarının 95%-i öz ixtisas istiqamətində, 5%-i isə başqa sahədə fəaliyyətini davam etdirir. Məzunlarının 60%-i əsasən özəl sektorda, 40%-i isə dövlət sektorunda çalışır.

Dövlət Proqramı çərçivəsində təhsilini yekunlaşdırıran gənclərin işlə təmin olunması, iştirapma bacarıqlarının təkmilləşdirilməsinə dəstək göstərilməsi, onlarla daha mütəşəkkil və operativ əlaqələndirmənin qurulması, karyera imkanları baxımından şəbəkələşmənin genişləndirilməsi üzrə hal-hazırda işlər davam etdirilməkdədir.

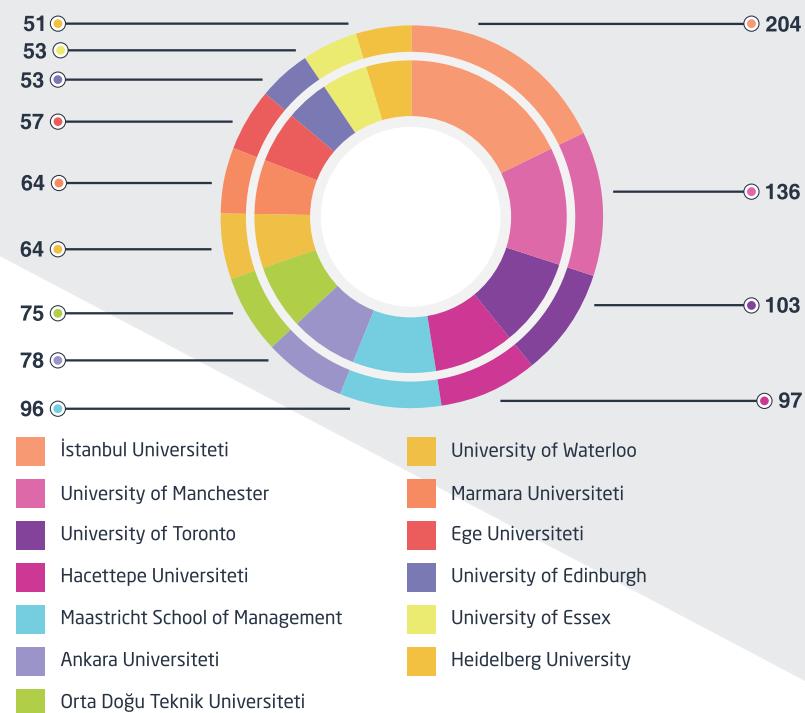
Eyni zamanda, məzunların karyera imkanlarının dəyərləndirilməsi məqsədilə Nazirlik tərəfindən elektron sorğular keçirilir, müxtəlif dövlət və özəl müəssisələr ehtiyac duyduqları ixtisas istiqamətlərinə uyğun olaraq Dövlət Proqramı məzunlarının siyahılarının təqdim olunması üçün mütəmadi olaraq müraciətlər edirlər. Bu müraciətlər əsasında əmək fəaliyyətinə cəlb olunan məzunlarımız say çıxluğu ilə üstünlük təşkil edir. Dövlət Proqramı çərçivəsində məzun olmuş tələbelərin dövlət qulluğu sadələşdirilmiş qaydada qəbul olunması ilə bağlı ehtiyat kadr siyahısına daxil edilmək üçün cari ildə 80-ə yaxın məzun Nazirliyə müraciət etmiş və müvafiq məzun olma arayışları ilə təmin olunmuşlar. Əlavə olaraq qeyd edək ki, hal-hazırda Təhsil Nazirliyində çalışan Dövlət Proqramı məzunlarının sayı 22 nəfərdir.

"2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı" təqaüdçülərinin tanıtılması məqsədilə Lent.az İnformasiya Agentliyi ilə birgə "Uğur formulu" layihəsi həyata keçirilmiş və 30-dək yazı Nazirliyin və müvafiq agentliyin saytında yerləşdirilmişdir. Hazırda bu layihə 1 news.az İnformasiya Agentliyi ilə davam etdirilir.

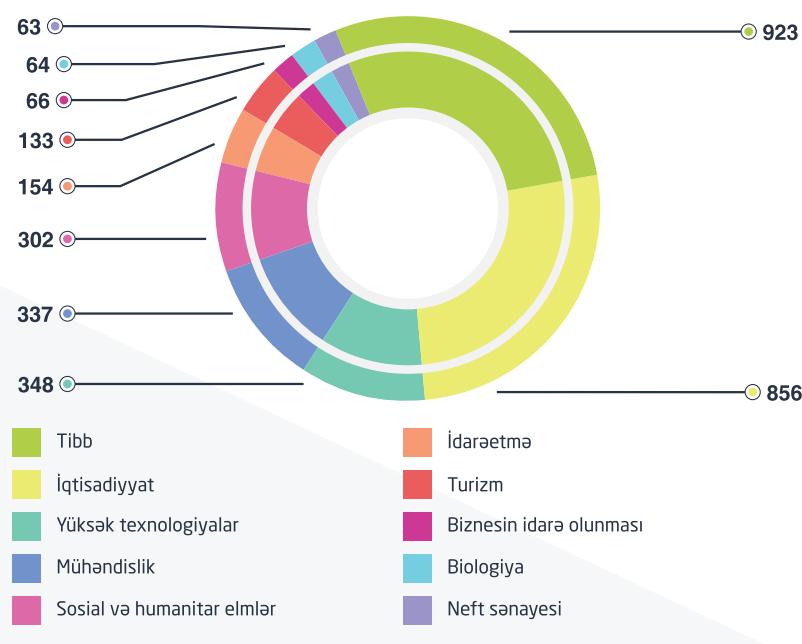
2007-2015-ci illər Xaricdə Təhsil üzrə Dövlət Programı çərçivəsində təhsil almaq hüququ qazanmış tələbələrin ən çox seçdiyi 10 ölkə

2007-2015-ci illər Xaricdə Təhsil üzrə Dövlət Programı çərçivəsində təhsil almaq hüququ qazanmış tələbələrin sayı 50-dən çox olan universitetlər

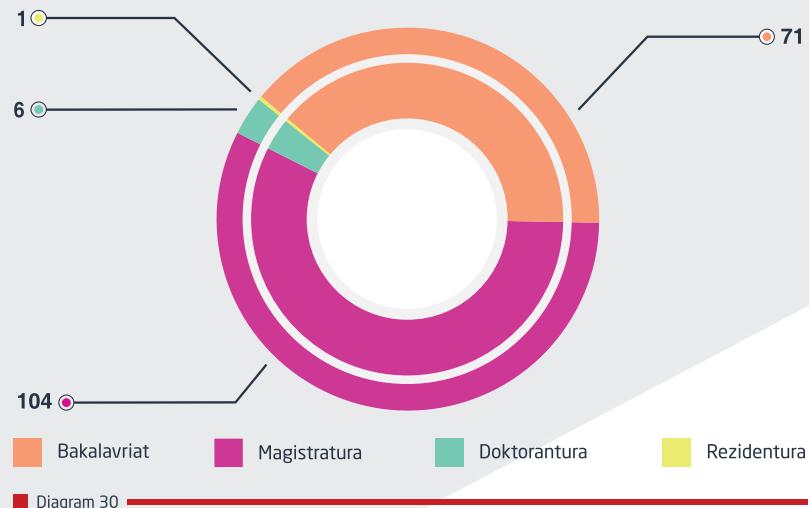
2007-2015-ci illər Xaricdə Təhsil üzrə Dövlət Programı çərçivəsində təhsil almaq hüququ qazanmış tələbələrin ən çox seçdiyi 10 ixtisas istiqaməti

Macaristan Dövlət Təqaüd Programı

2016-ci ilin fevral ayında Macaristan hökumətinin təqdim etdiyi məlumatlar əsasında “Azerbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi ilə Macaristan İnsan Resursları Nazirliyi arasında 2015-2017-ci illər üzrə İş Programı” çərçivəsində tələbələrin seçimine dair elan verilmişdir. Aparılan müsahibələr nəticəsində 200 nəfər Azerbaycan vətəndaşı Macaristan dövlətinin büdcəsi hesabına bu ölkənin aparıcı ali təhsil müəssisələrində təhsil almaq üçün seçilmişdir. İkinci mərhələdə Macaristan təqaüd heyəti və ali təhsil müəssisələri tərəfindən onların namizədliyi təhlil olunmuş, 182 nəfərin namizədliyi ilə bağlı müsbət qərar verilmişdir. Tələbələrin böyük əksəriyyəti Macarstanın Debrecen University, Budapest Business School, Corvinus University of Budapest və digər ali təhsil müəssisələrində “Kompüter elmləri”, “İqtisadiyyat”, “Kənd təsərrüfatı”, “Biznesin idarə olunması”, “Turizm”, “Mühəndislik”, “Kimya” və digər ixtisas istiqamətləri üzrə təhsil almaq imkanı əldə etmişdir. Onlardan 104 nəfəri magistratura, 71 nəfəri bakalavriat, 6 nəfəri doktorantura, 1 nəfəri isə rezidentura üzrə təhsil alır.

2016/2017-ci il tədris ili üçün Macarıstan Dövlət Təqaüd Proqramı qaliblərinin program seçimi

Çin Xalq Respublikası Təqaüd Proqramı

2016-ci ildə hökumətlərarası müqavilə çərçivəsində Azərbaycan vətəndaşlarının Çin Xalq Respublikasına (ÇXR) təhsil almağa göndərilməsi davam etdirilmişdir. Bu proses Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 14 yanvar 2016-cı il tarixli Fermanı ilə təsdiqlənmiş 10.12.2015-ci il tarixli "Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi ilə Çin Xalq Respublikasının Təhsil Nazirliyi arasında 2016-2019-cu illər üçün təhsil sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş" çərçivəsində həyata keçirilir.

Həmin sazişə əsasən, ÇXR tərəfindən 2016/2017-ci tədris ili üçün Azərbaycan vətəndaşlarına 17 təqaüd yeri ayrılmışdır. Təhsil Nazirliyi tərəfindən keçirilən müsahibə mərhələsində yüksək göstəriciləri olan 17 nəfər Çin Xalq Respublikasının Beijing Normal University, University of Science and Technology Beijing, Central China Normal University, Shanghai University of Finance and Economics, Sun Yat-Sen University, Harbin Engineering University və s. kimi ali təhsil müəssisələrində "Beynəlxalq münasibətlər", "Hüquq", "İqtisadiyyat", "Kənd təsərrüfatı iqtisadiyyatı və idarəetməsi", "Kompüter elmləri və texnologiyaları", "Sosial inkişaf və ictimai siyaset", "Geolojiya mühəndisliyi", "Pedaqogika" və s. ixtisas istiqamətləri üzrə bakalavriat (3 nəfər), magistratura (12 nəfər) və doktorantura (2 nəfər) səviyyələri üzrə təhsil almaq hüququ qazanmışdır. Hazırda Çin tərəfinin Azərbaycana ayırdığı təqaüdlərə əsasən bu ölkədə Təhsil Nazirliyinin xətti ilə təhsil alanların sayı 37 nəfər təşkil edir.

Serbiya Respublikası Təqaüd Proqramı

2016/2017-ci tədris ili üzrə Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarına Serbiya hökumətinin büdcəsi hesabına Serbiyanın 3 ali təhsil müəssisəsində təhsil almaq üçün bakalavriat, magistratura və ya doktorantura təhsil səviyyələri üzrə 1 təqaüd yeri ayrılmışdır. Seçimlərin aparılması ilə bağlı 19.05.2016-cı il tarixində Təhsil Nazirliyinin rəsmi internet səhifəsində müvafiq elan yerləşdirilmiş və müraciət edən namizədlər dəyərləndirilərək 1 əsas və 1 ehtiyat namizəd seçilmişdir.

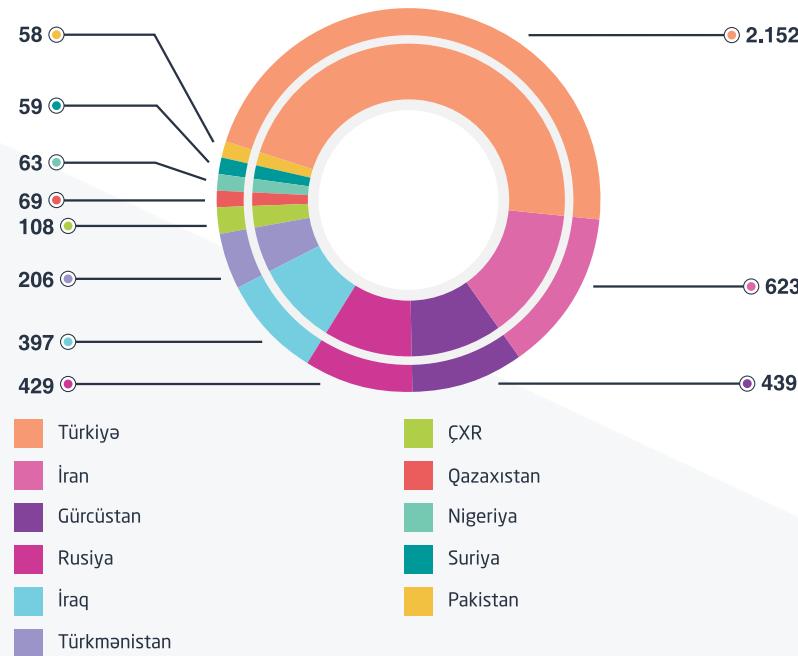
Əcnəbi tələbələrin Azərbaycan Respublikasının ali təhsil müəssisələrində təhsili

Ölkəmizin ali təhsil müəssisələrində əcnəbi vətəndaşlar hazırlıq, bakalavriat, magistratura və doktorantura səviyyələrində dövlət hesabına və ya ödənişli əsaslarla təhsil alırlar. Azərbaycan ali təhsil müəssisələri tərəfindən təqdim olunan məlumatlara əsasən 2016/2017-ci tədris ili üzrə hazırda ölkəmizdə 5.007 nəfər əcnəbi tələbə təhsil alır. Əcnəbi tələbələrin üstünlük təşkil etdiyi ali təhsil müəssisələri sırasında ilk üçlüyü Azərbaycan Tibb Universiteti, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti və Bakı Dövlət Universiteti tutur. Azərbaycanda təhsil alan əcnəbi tələbələrin əksəriyyəti Türkiyə, İran İslam Respublikası, Gürcüstan, Rusiya Federasiyası, İraq, Türkmenistan və Çin Xalq Respublikasından gələn tələbələrdir.

Bundan əlavə, "Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi ilə Çin Xalq Respublikasının Təhsil Nazirliyi arasında 2016-2019-cu illər üzrə təhsil sahəsində əməkdaşlıq haqqında 10.12.2015-ci il tarixli Saziş" i çərçivəsində 2016/2017-ci tədris ilində 26 nəfər ÇXR vətəndaşı "Neft-qaz mühəndisliyi", "Elektronika, telekommunikasiya və radiotexnika mühəndisliyi", "Geofizika mühəndisliyi", "Tarix", "Beynəlxalq jurnalistik", "Dil və ədəbiyyatın tədrisi metodikası", "Biologiya", "Korreksiyaedici təlim" və s. ixtisaslar üzrə ölkəmizin ali təhsil müəssisələrində (Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Bakı Slavyan Universiteti) təhsil alır.

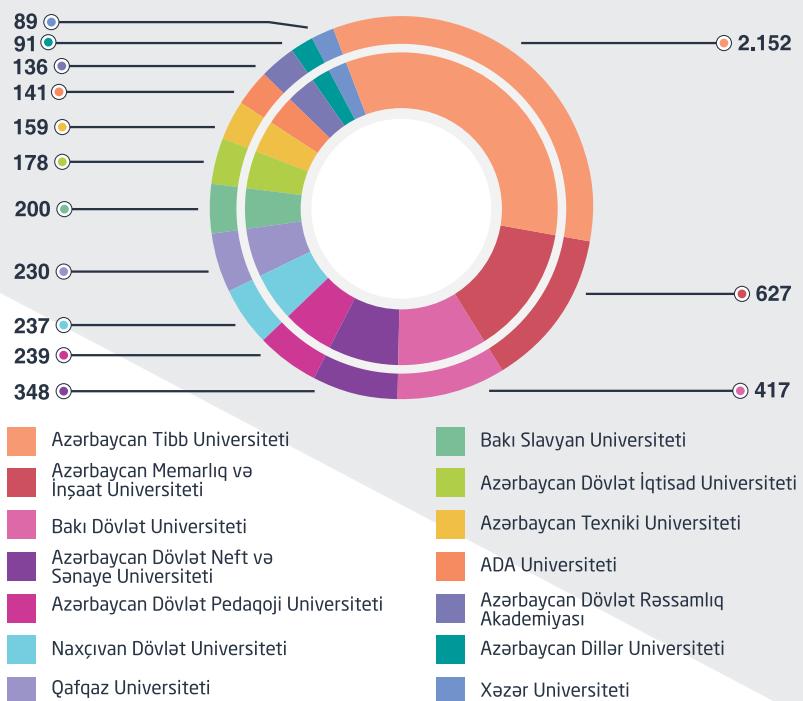
11.10.2004-cü il tarixli "Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi ilə Ruminiya Təhsil və Tədqiqatlar Nazirliyi arasında təhsil sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş" e əsasən 3 nəfər Ruminiya vətəndaşı Azərbaycanda (2 nəfər Azərbaycan Dillər Universitetində, 1 nəfər Bakı Dövlət Universitetində) dövlət xətti ilə təhsil almaq üçün seçilmişdir.

Azərbaycan universitetlərində təhsil almağı seçən əcnəbilərin vətəndaşlıqları

■ Diagram 31

Ən çox əcnəbi tələbəsi olan Azərbaycan ali təhsil müəssisələri

■ Diagram 32

Orta ixtisas təhsili müəssisələrində struktur dəyişiklikləri

2016-cı ildə orta ixtisas təhsili müəssisələrinin şəbəkəsinin optimallaşdırılması, təkrarlanmanın aradan qaldırılması, idarəetmənin, maliyyələşdirmənin, kadr hazırlığının səmərəsinin və keyfiyyətinin yüksəldilməsi məqsədile bir sıra struktur dəyişikliyi edilmişdir. Belə ki, Nazirlər Kabinetinin 3 fevral 2016-cı il tarixli 30 sayılı qərarı ilə Bakı Sosial Pedaqoji Kollegi Bakı Humanitar Kollecine, Bakı Kompyuter Kollegi Bakı idarəetmə və Texnologiya Kollecine, Şuşa Musiqi Kollegi Şuşa Humanitar Kollecine, Bakı Sənaye-Pedaqoji Kollegi Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollecine qoşulmuşdur. Gəncə Texniki Kollegi və Gəncə Humanitar Kollegi birləşdirilərək Gəncə Dövlət Regional Kollegi, Şəki Pedaqoji Kollegi və Şəki Musiqi Kollegi birləşdirilərək Şəki Dövlət Regional Kollegi, Şamaxı Humanitar Kollegi və Şamaxı Dövlət Sənaye-İqtisad Kollegi birləşdirilərək Şamaxı Dövlət Regional Kollegi, Bakı Neft-Energetika Kollegi Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin nəzdində Bakı Neft-Energetika Kollegi, Sumqayıt Dövlət Texniki Kollegi Sumqayıt Dövlət Universitetinin nəzdində Sumqayıt Dövlət Texniki Kollegi adlandırılmışdır.

Bundan başqa, bir sıra orta ixtisas təhsili müəssisələri ali təhsil müəssisələrinin nəzdinə verildiyindən həmin kolleg və ali təhsil müəssisəsinin ixtisasları unifikasiya olunmuşdur. Bunun nəticəsində həmin kolleclərin növbəti tədris ili üçün tələbə qəbulu əvvəlki ildən fərqlənmişdir. Bu fərq bir sıra ixtisaslar üzrə artma, bəzilərində isə azalma istiqamətidir.

2016-cı ildə orta ixtisas təhsili müəssisələrində adambaşına maliyyələşmə mexanizminin layihəsi hazırlanmış, orta ixtisas təhsili müəssisələrinin dövlət standartı müəyyənləşdirilmişdir. Aparılan optimallaşdırma çərçivəsində yeni yaradılmış orta ixtisas təhsili müəssisələrində ştat cədvəlləri hazırlanmış, nizamnamələr Nümunəvi Nizamnaməyə uyğun tərtib edilmişdir.

TƏHSİLİN İDARƏ EDİLMƏSİ

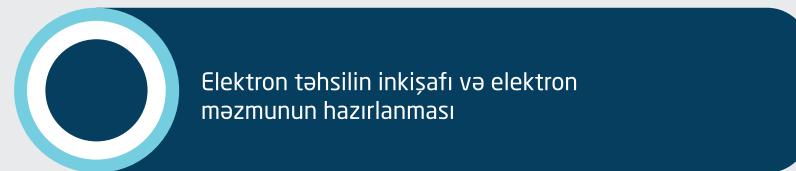
Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu

Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu təhsil sahələri üzrə fasiləsiz, fundamental və tətbiqi tədqiqatlar aparan, təhsil pillələri üçün standart və kurikulumları (programları) hazırlayan, təhsil sistemində elmi-pedaqoji və tədris-metodik ehtiyacların müəyyənləşdirilməsi, təhsil innovasiyalarının tədqiqi, yaradılması və tətbiqi ilə məşğul olan elmi tədqiqat müəssisəsidir.

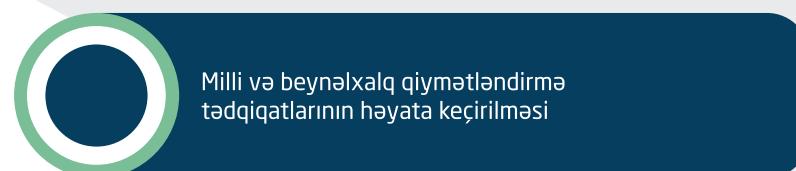
Daha öncə Azərbaycan Respublikasının Təhsil Problemləri İnstitutu adlandırılara bu müəssisənin adı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 14 noyabr 2016-cı il tarixli fərmanı ilə dəyişdirilərək Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu adlandırılmışdır.

Institutun fəaliyyətində əsas məqsəd pedaqoji, psixoloji, fizioloji sahələrdə tədqiqatlar aparmaqla yanaşı, Azərbaycanda təhsil siyasetinin həyata keçirilməsini, təhsilin inkişafını nəzəri və praktiki cəhətdən təmin etməkdən ibarətdir. Təhsil İnstitutu öz işini aşağıdakı istiqamətlərdə tənzimləyir:

- Təhsil siyaseti üzrə prioritətlərin müəyyənləşdirilməsi və strateji planlaşdırma istiqamətləri üzrə tədqiqatların aparılması
- Təhsil müəssisələrində keyfiyyət göstəricilərinin artırılması, o cümlədən təhsil imkanlarının genişləndirilməsi və təhsilalanlar üçün bərabər imkanların yaradılması məqsədilə tədqiqatların aparılması
- Müxtəlif təhsil pillələri üzrə təhsilin məzmun və qiymətləndirmə standartlarının, nümunəvi (variativ) kurikulumların və təhsilin keyfiyyət standartlarının hazırlanması
- Müxtəlif təhsil müəssisələrində təhsilin inklüzivliyi, psixoloji xidmətin təşkil edilməsi, istedadlı uşaqlarla (o cümlədən, olimpiadalara hazırlıq) işin düzgün qurulması və tədris resurslarından istifadə sahəsində metodik tövsiyələrin hazırlanması
- Elmi-pedaqoji tədqiqatlar və elmi-pedaqoji kadrlar hazırlanlığı

Elektron təhsilin inkişafı və elektron məzmunun hazırlanması

Milli və beynəlxalq qiymətləndirmə tədqiqatlarının həyata keçirilməsi

Cari ildə Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutunun fəaliyyəti ölkədə aparılan təhsil islahatlarından irəli gələn vəzifələrin icrasına yönəlmüşdür. "Azərbaycan – 2020: Gələcəyə baxış" inkişaf konsepsiyasında, eləcə də "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"nda irəli sürülmüş strateji müddəalar institutun tədqiqat planlarına daxil edilmiş və onun elmi fəaliyyətinin əsasını təşkil etmişdir. Institut "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"nın həyata keçirilməsi ilə bağlı Fəaliyyət Planının icrası üzrə Təhsil Nazirliyinin 2016-cı il üçün Tədbirlər Planına əsasən 22 tədbirin təşkili və həyata keçirilməsində iştirak etmişdir.

2016-cı ildə 180 əməkdaşın çalışdığı (onlardan 4 nəfər müxtəlif xarici ölkə akademiyalarının həqiqi üzvü, 7 nəfər professor, 12 nəfər elmlər doktoru, 19 nəfər dosent, 27 nəfər pedaqogika, filologiya və ya psixologiya üzrə fəlsəfe doktoru) 23 şöbə və bölmədə təhsilin bütün pillə və səviyyələrini əhatə edən 10-a yaxın tədqiqat istiqamətində elmi araşdırımlar aparılmışdır. Bu istiqamətlərdə təhsilin konseptual problemləri, məktəbəqədər, ümumi, ilk-peşə və orta ixtisas təhsilinin inkişafı, təhsilde monitoring və qiymətləndirmə, dərslik və dərs vəsaitlərinin metodoloji araşdırılması, istedadlı uşaqlarla iş, inklüziv və xüsusi təhsilin təmin edilməsi, eləcə də psixologiya və yaş fiziologiyasının problemləri kimi məsələlər əhatə olunmuşdur. 14 problemin ehtiva olunduğu istiqamətlər üzrə 60-a qədər mövzuda elmi-pedaqoji tədqiqatlar aparılmışdır.

2016-cı ildə İnstitutun əməkdaşları elmi-tədqiqat işlərinin keyfiyyətini yüksəltmək, irəli sürdükləri müddəaların doğruluğunu əsaslandırmak, əldə olunmuş nəticələrin tədris prosesinə və təhsil islahatına tətbiqini yoxlamaq məqsədilə respublikanın 23 şəhər və rayon əməkşöbələri, məktəbləri, peşə liseyləri və peşə tədris mərkəzləri, eləcə də kollec və universitetlərində olmuş, müşahidə və müsahibələr, anket sorğuları aparmış, təcrübə və eksperimentlər həyata keçirmişlər.

Təhsil İnstitutu müxtəlif mövzularda vəsaitlərin hazırlanması və çapı, elmi-pedaqoji tövsiyələrin verilməsi və tədqiqat sahələrində fəaliyyət göstərir. Belə ki, 2016-cı il üçün İnstitutun şöbələri 4.000 nüsxədən çox monoqrafiya və kitab nəşr etdirməyə nail olmuşdur.

İnstitut əməkdaşları tərəfindən isə 5 monoqrafiya, 13 dərslik və dərs vəsaiti, 40 planlaşdırma nümunəsi, 5 tədris programı, 5 metodik vəsait, 7 kitab, 170 jurnal məqaləsi, 100 tezis və 17 qəzet məqaləsi çap olunmuşdur.

Təhsil sahəsi üzrə elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması Təhsil İnstytutunun Azərbaycan elminə verdiyi ən böyük töhfələrindəndir. Hazırda Elmi-pedaqoji kadr hazırlığı şöbəsində elmlər doktoru programı üzrə 18, fəlsəfə doktoru programı üzrə 32, dissertantura üzrə 54 nəfər olmaqla, 104 nəfər təhsil alır.

Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstytutu

Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstytutu Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2 dekabr 2015-ci il tarixli 372 sayılı qərarı ilə Bakı Pedaqoji Kadrların İxtisasartırma və Yenidən-hazırlanma İnstytutunun bazasında yaradılmışdır ve onun hüquqi varisidir. Yeni strukturda İnstytutun fəaliyyət istiqamətləri

- təhsil işçilərinin təlim ehtiyaclarının müəyyənləşdirilməsi,
- əlavə təhsilin məzmun standartlarının hazırlanması,
- Təhsil Nazirliyi tərəfindən elan edilən tenderlərdə qalib gəlmış ali və əlavə təhsil müəsisişələrinin həyata keçirdiyi ixtisasartırma təlimlərinin monitorinqinin aparılması,
- ixtisasartırma proqramlarında iştirak etmiş təhsilverənlərin yekun qiymətləndirilməsinin həyata keçirilməsi,
- əlavə təhsilin yeni, daha səmərəli modellərinin sınaqdan keçirilməsidir.

Əsas məqsədi təhsil işçilərinin davamlı peşəkar inkişafını təmin etməkdən ibarət olan Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstytutu 2016-ci ildə mütemədi olaraq tematik seminarlar, yay məktəbləri, ustad dərslər keçirmişdir.

1 İbtidai sinif müəllimləri üçün “Yay məktəbi”

İbtidai sinif müəllimləri üçün iyul-avqust aylarında həm əyləncəli öyrənme, həm də şəxsi inkişaf təklif edən Yay məktəbi proqramı hazırlanmışdır. 5 gün davam edən “Yay məktəbi”ndə İbtidai sinif müəllimləri “Sinfidə ilk 5 dəqiqə”, “Rəsmi və peşəkar geyim üslubu”, “Qiymətləndirmə vasitələrinin hazırlanması”, “Komanda quruculuğu”, “Məntiqi-riyazi təfəkkürün inkişafı”, “Şagird tədqiqatlarının təşkili metodikası”, “Planlaşdırma” və s. mövzularda seminarlarda iştirak etmişlər. İnstytutda “Təməl təlim-resurs mərkəzi” adlanan kabinet fəaliyyət göstərir.

2 Yeni təyinat almış məktəb direktorları üçün “Yay məktəbi”

Məktəb direktorları ilə iş İnstytutun prioritət sahələrindəndir. Direktor vəzifəsinə yeni təyinat almış şəxslər üçün sentyabr ayının əvvəlində Qubada Yay məktəbi təşkil edilmişdir. Əsas məqsəd yeni direktorları mental olaraq hazırlamaq, məktəb, təhsil məsələlərinə baxış rəksuru genişləndirmək, daha faydalı işlər görməyə ruhlandırmak idi.

Tanınmış təhsil ekspertlərinin mühazirələri, komanda quruculuğu, özünü təqdim etmək bacarığı, məktəb səviyyəsində təhsilin keyfiyyətinin idarə ediləsi, məktəb münaqışələrinin həllində direktorun rolu, məktəbdə fiziki və psixoloji mühitin yaradılması, şagird nailiyyətlərinin ölçüləsi barədə seminarlar, müasir pedaqoji ədəbiyyatdan fragmentlərin müzakirəsi qoyulmuş məqsədə xidmət edirdi.

3 İngilis dili müəllimləri üçün təlim-resurs mərkəzi

İngilis dili müəllimləri ilə işin qurulmasında İnstytut British Council təşkilatının təcrübəsindən yararlanır. Bu təşkilatın əsaslı dəstəyi ilə İnstiutda ingilis dili müəllimləri üçün təlim-resurs mərkəzi yaradılmışdır. 25 oktyabrda mərkəzin rəsmi açılışından bəri burada mütemədi olaraq ingilis dili müəllimləri üçün tematik seminarlar keçirilir, danişq klubu fəaliyyət göstərir.

4 Məktəbəhəziriqli qruplarında işləyəcək ibtidai sinif müəllimlərinin təlimatlandırılması

Məktəbəhəziriqli qruplarında işləyəcək ibtidai sinif müəllimləri üçün avqust-oktyabr aylarında təlimlər reallaşdırılmışdır. Ölkə üzrə 129 qrupda ümumilikdə 3.707 nəfər ibtidai sinif müəllimi məktəbəhəziriqli qruplarında işin məzmunu və təşkili metodikası ilə tanış edilmişdir.

5 “Peşəyə giriş” seminarları

İşə yeni qəbul olunmuş ibtidai sinif müəllimləri üçün “Peşəyə giriş” seminarları keçirilmişdir. Seminarla 77 nəfər genç ibtidai sinif müəllimi qoşulmuşdur. Onlara vacib təcrubi bacarıqlar verilmiş, dərslərin planlaşdırılması və keçirilməsi, şagirdlərin qiymətləndirilməsi məsələləri işləşdirilmişdir.

6 Məktəb psixoloqlarının təlim ehtiyaclarının qiymətləndirilməsi

Ötən il ərzində Bakı şəhər məktəblərinin psixoloqları ilə müsahibələr keçirilmiş, onların təlim ehtiyacları müəyyənləşdirilmiş, psixoloqların ixtisasartırma təlimləri üçün ümumi məzmun standartları hazırlanmış, bir neçə tematik seminar keçirilmişdir.

7 “Direktorlar klubu”

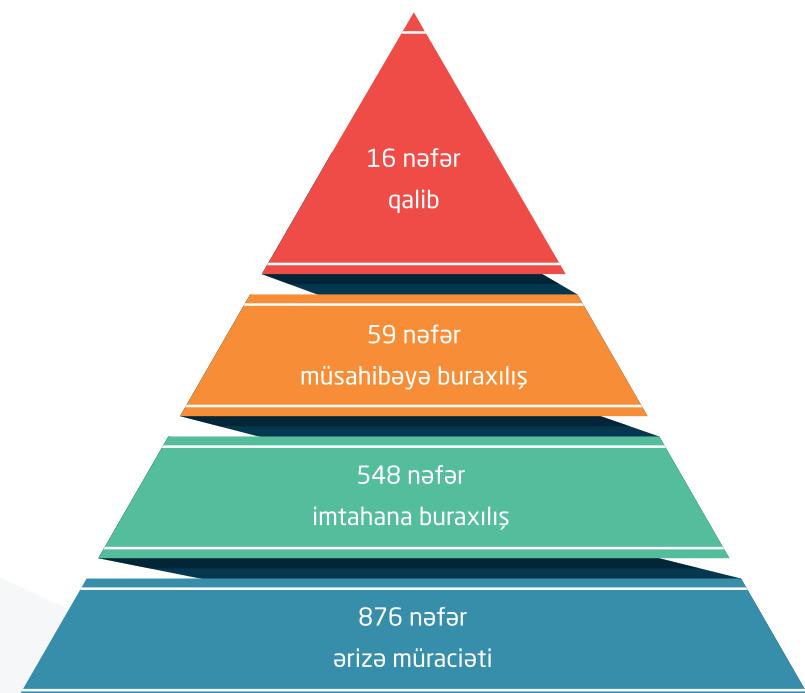
İnstytutda “Direktorlar klubu” fəaliyyət göstərir. Gənc direktorlar ayda bir dəfə aktual mühazirə, seminar və ya ustاد dərsdə iştirak edir, fəaliyyətlərində rastlaşıqları problemləri qeyri-formal şəraitdə təhsil ekspertləri ilə müzakirə edirlər.

8 Müəllim hazırlığı ilə məşğul olan ali məktəb-lərin professor-müəllim heyəti üçün seminar

Dekabr ayında Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin bir qrup professor-müəllim heyəti üçün silsilə seminarlar keçirilmişdir. Seminarlarda müəllim hazırlığının aktual problemləri, bu problemlərin praktik həlli yolları müzakirə obyekti olmuşdur.

"Təhsil Menecerlərinin Peşəkar İnkişafı" proqramı

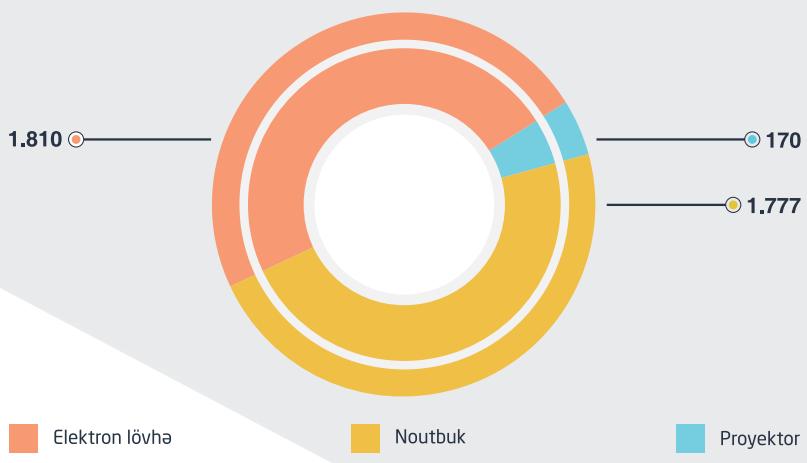
"Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"na uyğun olaraq təhsil sahəsində insan resurslarının inkişaf etdirilməsi və müasirleşdirilməsi məqsədilə Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstitutu tərəfindən 2016-cı ilin mart-avqust aylarında icra olunan "Təhsil Menecerlərinin Peşəkar İnkişafı" layihəsi həyata keçirilmişdir. Layihənin əsas məqsədi müasir idarəetmə bacarıqlarına yiyələnmiş, informasiya texnologiyalarına bələd, ölkəmizin təhsil və sosial inkişafına töhfə verə biləcək təhsil işçilərini yetişdirmək və təkmilləşdirmək olmuşdur. "Təhsil Menecerlərinin Peşəkar İnkişafı" programında geləcəkdə ölkənin müxtəlif bölgələrində təhsil sahəsində çalışmaq istəyi olan şəxslər iştirak etmişdir. İlkin mərhələdə qeydiyyatdan keçən 876 nəfərdən müsabiqənin tələblərinə uyğun gələn 548 nəfər məntiqi düşüncə bacarıqlarının qiymətləndirilməsi üçün test imtahanına buraxılmış və bu mərhələdən müvəffəqiyyətlə keçən ən yüksək bal toplamış 59 nəfər növbəti mərhələyə - müsahibəyə keçmişdir. Nəticə etibarı ilə, bütün mərhələlərdən uğurla keçmiş 16 nəfər Təhsil Nazirliyi, Bakı, Sumqayıt, Mingəçevir, Quba, Xaçmaz, Ağcabədi, Goranboy, Sabirabad, Bileşuvər, Neftçala şəhər və rayonları üzrə Təhsil idarələrində məvacibli təcrübə keçmək və təlimlərdə iştirak etmək imkanı əldə etmişdir.

Təhsil sisteminin informasiyalasdırılması

2016-cı il ərzində təhsil müəssisələri 1.777 ədəd noutbuk, 1.810 ədəd projektor və 170 ədəd elektron lövhə ilə təchiz olunmuşdur. Hazırda kompüterlər ümumtəhsil müəssisələrinə şagird nisbetinə (1:18) və müəllimlərin Təhsil Nazirliyi tərəfindən təşkil olunan İKT təlimlərində uğurlu iştirakına görə verilir. Bu günədək Azərbaycan Təhsil Şəbəkəsinə (ATŞ) 2.205 (fiber-optik qoşulma üzrə 128, simsiz qoşulma üzrə 529, ADSL qoşulma üzrə 1.548) təhsil müəssisəsi qoşulmuşdur.

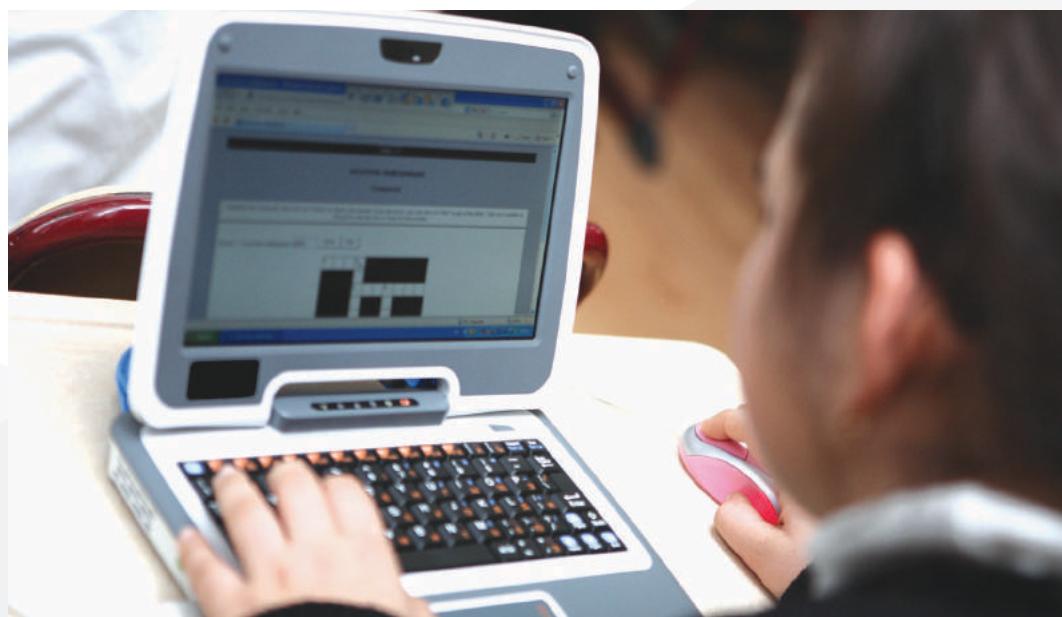
2016-cı ildə təhsil müəssisələrinin texnologiya ilə təchizatı

2015/2016-ci tədris ili ərzində ümumilikdə 4.800 nəfər müəllim aşağıdakı mövzular üzrə təlimlərdən keçmişdir:

- İnzibati-idarəetmə heyəti üçün İKT üzrə savadlılığının artırılması;
- Müəllim və inzibati-idarəetmə heyəti üçün İKT-nin tədrisdə tətbiqi;
- Fənn müəllimləri və ibtidai siniflərdə dərs deyəcək müəllim heyəti üçün tədris prosesində interaktiv texnologiyalardan və elektron məzmundan istifadə;
- Təhsildə İKT, müasir tədris strategiyaları və layihə metodikasından istifadə;
- Təhsil Nazirliyi tərəfindən seçilmiş pilot məktəblərin pedaqoji heyətinin təhsil portalından istifadəsində savadlılığının artırılması.

Eyni zamanda robot texnologiyası məhsullarının Bakı Avropa liseyində, 132-134 nömrəli Təhsil Kompleksində, 6 nömrəli məktəb-liseydə, "Ankara məktəbi" məktəb-liseyində və Fizika-riyaziyyat və informatika liseyi nəzdində yaradılmış "Informatika fənni üzrə olimpiadaya hazırlıq mərkəzi"ndə pilot olaraq istifadə olunması məqsədilə qeyd olunan təhsil müəssisələri 80 ədəd "Lego Education" robot texnologiyası ilə təchiz olunmuşdur.

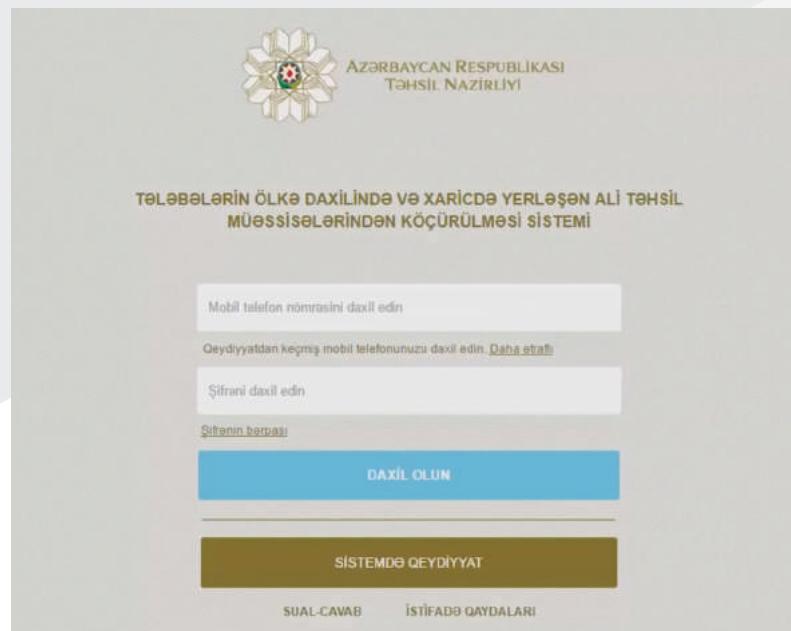
Elektron xidmətlər

Hazırda Təhsil Nazirliyi tərəfindən ümumtəhsil müəssisələrinə müəllimlərin işə qəbulu üçün müraciətin və sənədlərin qəbulu, imtahan nəticələri haqqında məlumatın verilməsi, təhsil müəssisələrinin akkreditasiyası üçün müraciətin və sənədlərin qəbulu, ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul üçün müraciətin və sənədlərin qəbulu, xarici dövlətlərin ali təhsil sahəsində ixtisaslarının tanınması və ekvivalentliyinin müəyyən edilməsinin (nostrifikasiyası), təhsil sənədlərinin həqiqiliyinin onlayn yoxlanılması, şagirdlərin təhsildə qazandıqları cari nailiyyətləri eks etdirən məlumatların verilməsi elektron xidmətlər vasitəsilə həyata keçirilir.

Ali təhsil müəssisələrində ödənişli təhsil alan tələbələrin ödənişlərinin Hökumət Ödəniş Portalı vasitəsi ilə qəbul edilməsi üçün program təminatı hazırlanmışdır. Bundan əlavə, "Xarici dövlətlərin ali təhsil sahəsində ixtisaslarının tanınması və ekvivalentliyinin müəyyən edilməsinin (nostrifikasiyası) onlayn yoxlanılması" üzrə program təminatının təkmilləşdirilməsi tamamlanmışdır.

2016-ci ilin avqust ayından etibarən təhsilalanların ölkə daxilində və xaricdə yerləşən ali təhsil müəssisələrindən köçürülməsi, yaxud bir ixtisasdan digərinə dəyişdirilməsinin elektron qaydada həyata keçirilməsinə başlanmışdır. Bu məqsədlə, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən elektron program təminatı tətbiq olunmaqla Dövlət İmtahan Mərkəzi ilə birgə fəaliyyət çərçivəsində transfer.edu.az elektron portalı yaradılmışdır.

Portalın yaradılması bakalavriat səviyyəsində ali təhsil müəssisələrinə köçürülmə prosesinin sadələşdirilməsi və şəffaflığın təmin edilməsi məqsədini daşıyır. transfer.edu.az portalına müraciət edən şəxslər köçürülmək istədiyi ali təhsil müəssisəsini seçmək imkanına malikdir.

Təhsilalanlar tələb olunan məlumatları daxil etdikdə köçürülmə meyarlarına uyğun gəlib-gəlmədikləri dərhal müəyyənləşir. Köçürülmənin elektron qaydada həyata keçirilməsi üçün daha sonra ali təhsil müəssisəsində illər üzrə hər bir ixtisasa dair boş qalan yerlər barədə məlumatlar portalda yerləşdirilir. Qeyd etmək lazımdır ki, tələbələrin ölkə daxilində və xaricdə yerləşən ali təhsil müəssisələrindən, yaxud bir ixtisasdan digərinə köçürülməsi üçün sənədlərin qəbulu cari ilin 10 avqust – 5 sentyabr tarixlərində aparılmışdır.

Vətəndaşların qəbulu və ona nəzarət üzrə vahid qəbul portalı

2016-ci ilin yanvar ayından Təhsil Nazirliyində və tabe qurumlarında vətəndaşların qəbulu və ona nəzarət üzrə onlayn sistem – Qəbul Portalı istifadəyə verilmişdir. Bu sistem Təhsil Nazirliyinə və tabe qurumlara müraciət edən vətəndaşların vəzifeli şəxslər tərəfindən qəbulunun asanlaşdırılmasına, qəbula yazılıma prosesinin təkmilləşdirilməsinə, müraciətlərə baxılmanın süretləndirilməsinə və keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, eyni zamanda, məlumatların ümumiləşdirilməsinə kömək etmişdir. Portalın fəaliyyəti nəticəsində Təhsil Nazirliyi və tabeliyində olan qurumlarda vətəndaşların qəbula yazılıması, yönləndirilməsi, prosesin müşahidəsi, SMS göndəriş sistemi vasitəsilə vətəndaşlarla eks əlaqə yaradılaraq qəbulun keçirilmə vaxtı barədə məlumatlandırma və vətəndaş məmənunluğunun öyrənilməsi təmin olunur. Vətəndaşların qəbulu və ona nəzarət üzrə vahid qəbul portalından səmərəli istifadə olunması üçün rayon (şəhər) təhsil şöbələrinin (idarələrinin), eyni zamanda ali, ilk peşə və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin məsul şəxsləri üçün vətəndaş müraciətlərinə baxılması üzrə təlimlər keçirilmişdir.

2016-ci ildə Təhsil Nazirliyinin Vətəndaşlarla iş bölməsinə 195.573 müraciət daxil olmuşdur. Belə ki, Telefon Məlumat Mərkəzinə edilən 146.038 zəng cavablandırılmış, Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində isə 49.535 vətəndaşa xidmət göstərilmişdir. Daxil olan müraciətlər daha çox müəllimlərin işə qəbulu və yerdəyişməsi, ümumi təhsil müəssisələrinə uşaqların qəbulu və şagirdlərin yerdəyişməsi, ali təhsil sənədlərinin (diplomların) tanınması (nostifikasiya), tələbələrin yerli ali təhsil müəssisələrinə köçürülməsi və bərpası, təhsil haqqından azad olunma ilə bağlı məsələləri əhatə etmişdir.

2016-ci ildə Telefon Məlumat Mərkəzinə daxil olan zənglərin sayı

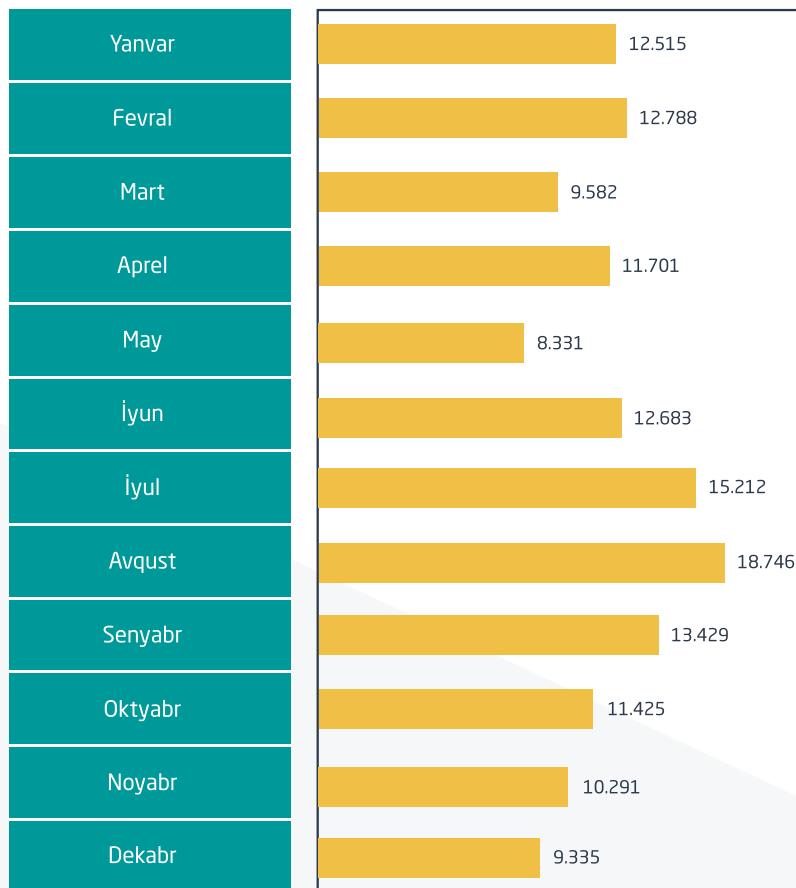

Diagram 34

2016-ci ildə Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzinə daxil olan müraciətlərin sayı

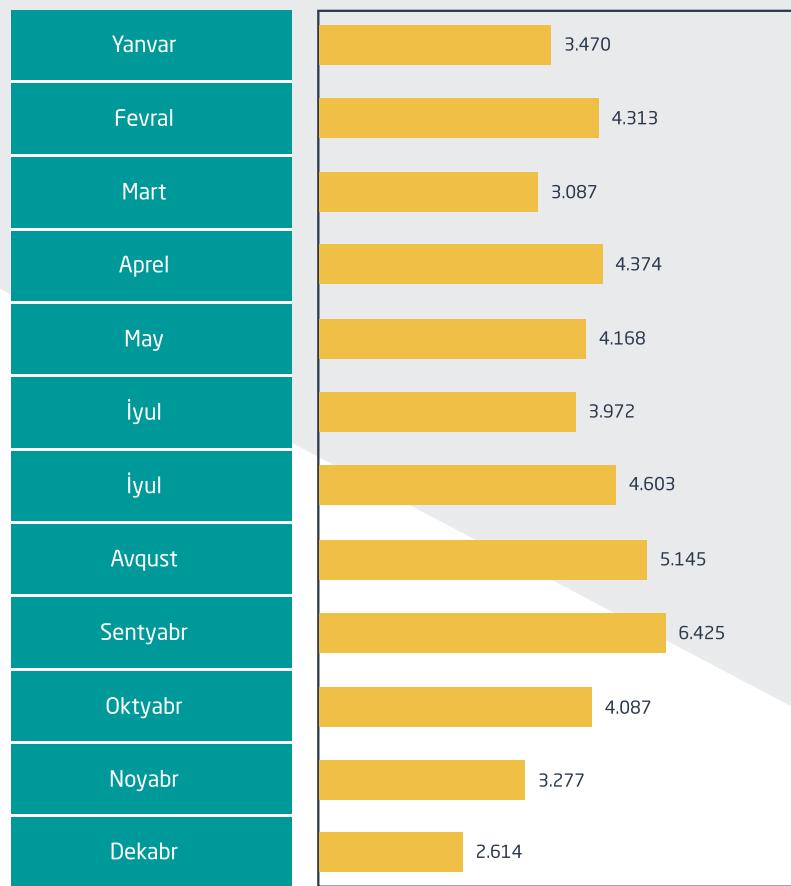
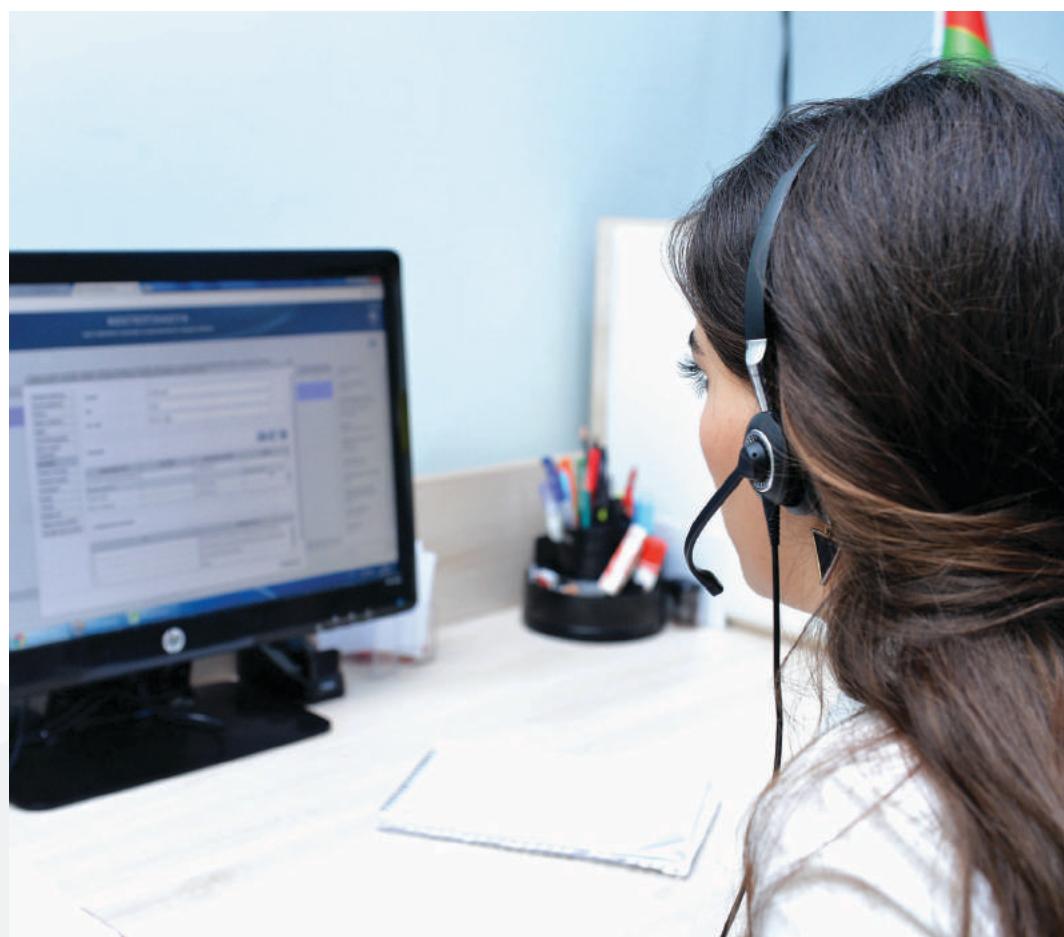

Diagram 35

Hesabat ili ərzində Dəftərxana sektoruna isə 25.010 vətəndaş müraciəti, 24.966 məktub daxil olmuşdur. Daxil olan məktubların 7.728-i tabe qurumlardan, 5.512-si ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrindən, 11.726-sı isə dövlət qurumları və QHT-lərdən göndərilmişdir.

Dəftərxana sektoruna 2016-cı il üzrə 25.010 müraciət daxil olmuşdur

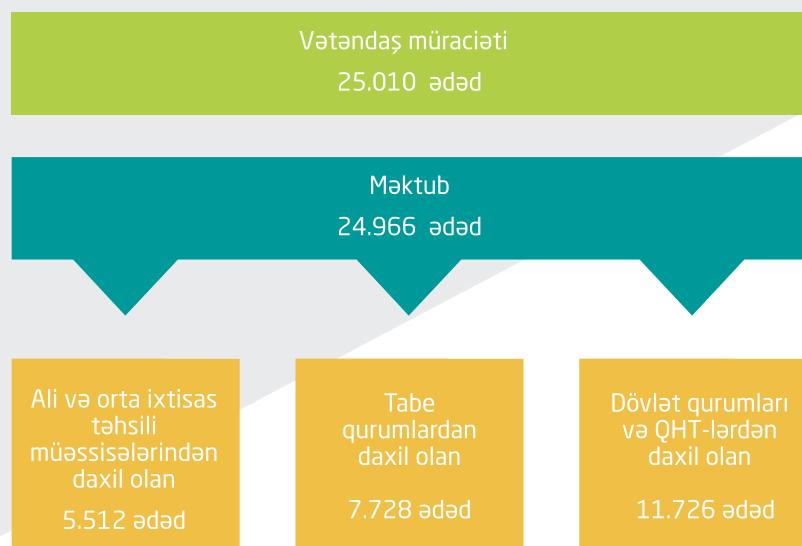

Diagram 36

2016-cı ildə Dəftərxana sektoruna daxil olan 25.010 müraciətin formaları

Yanvar	Fevral	Mart	Aprel	May	İyun	İyul	Avqust	Sentyabr	Oktyabr	Noyabr	Dekabr
1.442	1.581	1.194	1.419	1.348	1.587	1.451	2.402	3.006	1.993	1.581	1.466
2	6	2		1	1	4		1	1	0	0
4	6	4	9	9	2	4	2	4	3	8	12
2	3	1	2	1	2				1	11	1
376	418	322	271	299	269	227	309	442	510	528	460

İstək

Təklif

Minnətdarlıq

Sorgu

Şikayət

Diagram 37

Ərazi Hesablaşma Mərkəzləri

“Azərbaycan Respublikasının 2016-cı il dövlət bütçəsi haqqında” Qanununun tətbiqi barədə ölkə Prezidentinin 7 dekabr 2015-ci il tarixli 698 sayılı Fermanının 12-ci və 13-cü bəndlərinin icrasının təmin edilməsi məqsədilə, cari ildə təhsil sahəsində maliyyə və inzibati resursların idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi, mərkəzləşdirilmiş maliyyələşdirməyə mərhələlərlə keçirilməsi, şəhər və rayonlar üzrə nəzərdə tutulmuş xərclərin Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin müvafiq ərazi maliyyə hesablaşma mərkəzləri vasitəsilə maliyyələşdirilməsi, şəhər və rayonlar üzrə təhsil şöbələrinin mərkəzləşdirilmiş mühasibatlıqları və təsərrüfat qruplarının Təhsil Nazirliyinin müvafiq ərazi maliyyə hesablaşma mərkəzlərinin tabeliyinə verilməsi proseslərini özündə əks etdirən maliyyə və struktur İslahatları başa çatdırılmışdır. İslahatla bağlı yeni mexanizmin tətbiqi regionlarda yerləşən 4.134 təhsil müəssisəsini, o cümlədən, 3.875 ümumtəhsil və 259 məktəbdənənar təhsil müəssisəsini və həmin təhsil müəssisələrində çalışan 175 minə yaxın təhsil işçisini əhatə etmişdir.

Ölkə başçısının qeyd olunan Fermanının icrası ilə əlaqədar cari ilin yanvar-may aylarında aşağıda göstərilənlər həyata keçirilmişdir:

■ Fərmandan irəli gələn məsələlərin icrası ilə əlaqədar Nazirliyin “Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin ərazi maliyyə hesablaşma mərkəzlərinin yaradılması barədə” 14 dekabr 2015-ci il tarixli 1117 sayılı əmrinə əsasən Təşkilat Komitəsi və İşçi Qrupu təsis olunmuşdur;

■ Nazirliyin müvafiq şəhər və rayonlar üzrə yaradılan 15 ərazi maliyyə hesablaşma mərkəzinin əsasnaməsi rəsmiləşdirilmiş, onların vergi orqanlarında VÖEN, maliyyə orqanlarında xəzinə hesablarının açılması və mərkəzlərin möhürlərinin hazırlanması ilə bağlı tədbirlərin görülməsi təmin edilmişdir;

■ Fermanın icrası ilə bağlı şəhər (rayon) təhsil idarə və şöbələri tərəfindən həyata keçiriləcək tədbirlərlə əlaqədar müşavirə keçirilmiş, müşavirede Təhsil Nazirliyinin müvafiq şəhər və rayonlar üzrə ərazi maliyyə hesablaşma mərkəzlərinin fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı Nazirliyin və yerli təhsili idarəetmə orqanlarının vezifə və öhdəlikləri, eləcə də yerli təhsili idarəetmə orqanlarının tabeliyində olan təhsil müəssisələri üzrə xərclərin mərkəzləşdirilmiş maliyyələşmə mexanizmi ilə bağlı məsələlər müzakirə olunmuşdur;

■ Təhsil müəssisələrində çalışan texniki işçilərin saxlanması ilə bağlı xərclərin yerli təhsili idarəetmə orqanlarının vasitəsilə maliyyələşdirilməsi təmin edilmişdir;

■ Şəffaflığın təmin olunması, eləcə də baş verən neqativ halların qarşısının alınması məqsədilə ümumtəhsil müəssisələrində çalışan və əmək haqları yerli icra hakimiyyəti orqanlarının inzibati ərazi dairələri üzrə nümayəndəlikləri tərəfindən ödənilən 40 min nəfərdən artıq işçi heyətinin plastik kartları dəyişdirilərək yeniləri ilə əvəz edilmiş və həmin kartların onların sahibləri tərəfindən alınması təmin olunmuşdur;

■ “Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin yerli təhsili idarəetmə orqanlarının tabeliyində olan təhsil müəssisələri üzrə xərclərin mərkəzləşdirilmiş maliyyələşdirilməsi Qaydaları”nın layihəsi hazırlanmış, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Kollegiyasının 15 yanvar 2016-cı il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş və 26 yanvar 2016-cı il tarixində Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edilmişdir;

■ Əsaslı Tikinti və Təchizat, Təhsil Sisteminin İformasiyalaşdırılması idarələri ilə birlikdə ərazi maliyyə hesablaşma mərkəzlərinin fəaliyyətinin lazımi səviyyədə təşkil edilməsi üçün zəruri maddi-texniki təchizat və informasiya-kommunikasiya məsələlərinin həlli ilə bağlı tədbirlər görülmüşdür;

■ Ərazi maliyyə hesablaşma mərkəzlərinin aparatları, mərkəzləşdirilmiş mühasibatlıq və təsərrüfat qrupları üzrə kadr təminatı məsələləri ilə bağlı müvafiq tədbirlər həyata keçirilmişdir;

■ Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin “Dövlət bütçəsində maliyyələşən bir sıra təşkilatlarda çalışan işçilərin aylıq vəzifə maaşları haqqında” 25 sentyabr 2013-cü il tarixli 263 sayılı qərarında dəyişikliklər edilməsi barədə Qərar layihəsi hazırlanmış və Hökumətin 26 fevral 2016-cı il tarixli 96 sayılı qərarı ilə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Ərazi Maliyyə Hesablaşma Mərkəzinin işçilərinin aylıq vəzifə maaşlarının sxemi təsdiq edilmişdir.

İslahat aparılan dövrde tərəfimizdən yerli xərclərin şəbəkəsində bir sıra nöqsanlar və uyğunsuzluqda da aşkar edilmişdir ki, bunların aradan qaldırılması üçün aidiyəti tədbirlər görülmüş və görülməkdə davam edir. Belə ki, aparılan araşdırılmalar nəticəsində 64 şəhər və rayon üzrə 419 təhsil müəssisəsində normativdən artıq 665 ştat vahidinin mövcudluğu, 49 işçinin 0,25 ştat vahidi ilə, 1140 işçinin 0,25-0,5-dək ştat vahidi ilə, 5261 işçinin isə 0,5-0,75-dək ştat vahidi ilə işləməsi müəyyən edilmişdir. Bu günədək normativdən artıq saxlanılan 28 ştat vahidi ləğv edilmiş (bu hesaba illik 33,9 min manat məbləğində vəsaitə qənaət edilmişdir), tam şatla işləməyən işçilər barəsində müvafiq tədbirlərin görülməsi ilə bağlı ərazi maliyyə hesablaşma mərkəzləri tərəfindən yerli təhsili idarəetmə orqanlarına məktublar göndərilmiş, bir sıra rayonlar üzrə ümumilikdə tam şatla işləməyən işçilərin sayı 125 nəfər azaldılmışdır. Sosial problemlər yaratmaqla, bu işlər mərkəzlər tərəfindən davam etdirilir.

Yerli təhsili idarəetmə orqanları ilə birlikdə aparılan monitorinq zamanı ilkin olaraq 83 ümumi təhsil müəssisəsində 331 işçinin iş vaxtı iş yerində olmaması (bu hesaba 4,0 min manat qənaət edilmişdir), məktəbdənənar müəssisələrdə 17 qrupun faktiki fəaliyyət göstərmədiyi (həmin qruplar ləğv edilmiş və bu hesaba illik 32,2 min manat məbləğində vəsaitə qənaət edilmişdir), Saatlı rayonunun 1 ümumi təhsil müəssisəsində Bakı şəhərində yaşayan 2 müəllimə tarifləşmə cədvəlləri üzrə dərs yükünün verilməsi aşkar edilmişdir.

Gəncə şəhəri, Samux, Qazax və Tovuz rayonlarının təhsil müəssisələri üzrə ümumilikdə 372, o cümlədən, Gəncə şəhəri üzrə 206, Samux rayonu üzrə 12, Qazax rayonu üzrə 18, Tovuz rayonu üzrə 136 nəfər işçinin əmək haqlarından gəlir vergisi üzrə güzəştərə əsasverici sənədlərin saxta olduğu müəyyənləşdirilərək vergi güzəştərə ləğv olunmuşdur.

Kommunal xidmətlərin monitorinqi nəticəsində Sumqayıt və Gəncə şəhərlərinin təhsil müəssisələrində zırzəmiləri və digər qızdırılmayan sahələri qızdırılan sahə kimi qəbul edilməklə, istilik xərclərinin şışirdilməsi müəyyən edilmişdir. Artırılmış həcmələr azaldılmış, bununla da, ümumilikdə, illik 70 min manatdan artıq bütçə vəsaitinə qənaət olunmuşdur.

Bundan başqa, on illərlə 1.000-dən artıq işçini əhatə edən 64 şəhər və rayonlar üzrə mərkəzləşdirilmiş mühasibatlığın və təsərrüfat qruplarının ştatları müvafiq şəbəkəyə uyğun olaraq formalasdırılmışdır.

Belə ki, bu strukturlarda, 129 təhsil müəssisəsi olan Xaçmaz rayonunda cəmi 15 ştat, 62 təhsil müəssisəsi olan Göyçay rayonunda 16 ştat, 29 təhsil müəssisəsi olan Mingəçevir şəhərində 35 ştat mövcuddur. 7 şəhər və rayon üzrə ümumiyyətə təsərrüfat qrupları mövcud deyildir. Bunların yaradılması ilə bağlı Maliyyə Nazirliyinə müraciət edilmişdir. Eyni zamanda, bu strukturların ştatlarının müəyyən olunmasında vahid yanaşmanın qəbul olunması sahəsində iş aparılır.

Ölkənin 42 şəhər və rayonu üzrə 2000-ci ildən 2013-cü ilədək birtipli layihələr istiqamətində tikilib istifadəyə verilmiş ümumtəhsil müəssisələrinin nəzərdə tutulan şagird tutumunun faktiki təhsil alan şagirdlərin sayına uyğunluğu araşdırılmışdır. Araşdırma nəticəsində məlum olmuşdur ki, göstərilən dövrədə inşa edilən 161 ümumi təhsil müəssisəsinin şagird tutumu (29.237 şagird yer) hazırda orada təhsil alan şagird sayından (11.339 şagird) orta hesabla 2,6 dəfə çoxdur, bu da investisiya planlarının tərtibi zamanı demoqrafik və miqrasiya göstəricilərinin, həmcinin, məktəb şəbəkəsinin rasionallaşdırma prinsiplərinin nəzərə alınmasına bir daha təsbit edir. Belə yanaşma milyonlarla manat dövlət vəsaitinin lüzumsuz xərclənməsinə, əmlakından səmərəsiz istifadəyə səbəb olur.

Ərazi maliyyə hesablaşma mərkəzlərinin fəaliyyətinin yerli təhsili idarəetmə orqanı ilə əməkdaşlıq çərçivəsində daha səmərəli qurulmasının vacibliyi, eləcə də mərkəzlər terəfindən aparılan təhsil və monitoringlərin nəticələri nəzərə alınaraq, yerli təhsili idarəetmə orqanlarına da bir sıra tapşırıqlar verilmişdir.

Bildiyiniz kimi təhsil müəssisələrinin ərazilərinə müdaxilələr mövcuddur ki, bu da kifayət qədər problemlər yaradır. Bir çox hallarda müəssisələrin texniki pasportlarının və digər aidiyəti sənədlərinin olmaması müdaxilə edən şəxslərin ərazilərin zəbt olunması sahəsində qanunsuz hərəkətlərinə rəvac verir. Bunların qarşısının alınması və ümumilikdə təhsil müəssisələrinə məxsus əmlakin sənədləşməsi işlərinin aynılması vəsait daxilində aparılması məqsədilə mərkəzlərə müvafiq göstərişlər verilmişdir.

Təhsilin maliyyələşdirilməsi

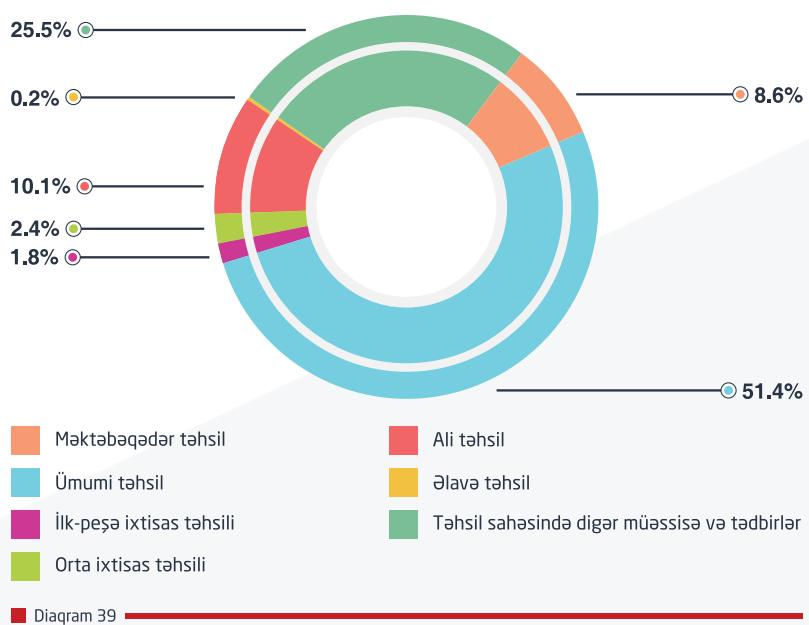
Ölkənin inkişafı təhsilin səviyyəsi və keyfiyyətindən çox asılıdır ki, bunlar da öz-özlüyündə maliyyələşmənin böyüklüyü, effektiv idarəetmə və ayrılan vəsaitlərdən səmərəli istifadə ilə birbaşa əlaqəlidir. Dövlət bütçəsindən təhsil sahəsinə ayrılan maliyyə dəstəyi hər il artmaqdadır. Belə ki, dövlət bütçəsindən təhsil sahəsinə 2013-cü ildə 1.437 mln. AZN, 2014-cü ildə 1.553 mln. AZN, 2015-ci ildə 1.605 mln. AZN, 2016-ci ildə isə 1.830 mln. AZN ayrılmışdır. 2016-ci il üçün dövlət bütçəsindən təhsil sahəsinə xərclənən 1.830 mln. AZN ümumi bütçənin təqribən 9,9%-ni təşkil etmişdir. Bu vəsaitin 157 mln. manatı və ya 8,6%-i məktəbəqədər təhsil, 940 mln. manatı və ya 51,4%-i ümumi təhsil, 33,6 mln. manatı və ya 1,8%-i ilk-peşə ixtisas təhsilinə, 43 mln. manatı və ya 2,4%-i orta ixtisas təhsilinə, 185 mln. manatı və ya 10,1%-i ali təhsilə, 3,5 mln. manatı və ya 0,2%-i əlavə təhsilə, 466,9 mln. manatı və ya 25,5%-i təhsil sahəsində digər müəssisə və tədbirlərə xərclənmişdir. Dövlət ümumtəhsil müəssisələrində çalışan bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılan müəllimlərin əmək haqlarının artımı ilə bağlı dövlət bütçəsində 2015-ci ildə 37,5 mln. manat, 2016-ci ildə isə 50,0 mln. manat məbləğində əlavə vəsait ayrılmışdır.

Təhsil xərclərinin tərkibində əməyin ödənişi xərclərinin xüsusi çəkisi orta hesabla 82% təşkil edir.

2013-2016-cı illərdə dövlət bütçəsində təhsilə ayrılan vəsait

2016-ci ildə təhsil üçün ayrılan bütçənin paylanması

Xarici diplomların tanınması

2016-ci ildə Nazirlər Kabinetinin "Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin strukturuna daxil olmayan tabeliyindəki qurumların Siyahısı"nda etdiyi dəyişikliklərə əsasən Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsi Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan təşkilatlar sırasına daxil olmuşdur. Məlumdur ki, Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1 mart 2005-ci il tarixli 203 sayılı fermanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi haqqında Əssasname"nin 8.27-ci maddəsinə əsasən xarici ölkələrin ali təhsil sahəsində ixtisaslarının tanınmasını və ekvivalentliyinin müəyyən edilməsini həyata keçirir.

Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsi xarici ali təhsil sənədlərinin tanınması prosesini Nazirlər Kabinetinin 13 may 2003-cü il tarixli 64 sayılı qərarı ilə təsdiq olunmuş "Xarici ölkələrin ali təhsil sahəsində ixtisaslarının tanınması və ekvivalentliyinin müəyyən edilməsi (nostrifikasiya) Qaydaları"na, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin "Nostrifikasiya prosedurlarının təkmilləşdirilməsi haqqında" 10.04.2015-ci il tarixli 417 sayılı və "Nostrifikasiya prosedurlarının təkmilləşdirilməsi haqqında" əmrədə dəyişiklik edilməsi barədə 26.11.2015-ci il tarixli 1093 sayılı əmrlərinə uyğun olaraq həyata keçirir.

Ali təhsil sənədinin tanınmasının icrasına bütün zəruri sorğulara cavablar daxil olduqdan sonra başlanılır və 30 iş günü ərzində icrası başa çatdırılır. İcra prosesi təhsil sənədine Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsinin 3 eksperti (I, II, III) tərəfindən müsbət cavab verildikdə tanınma ilə, eks halda isə ali təhsil ixtisasının tanınmasından imtina edilməsi ilə yekunlaşır.

Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsi ali təhsil sənədlərinin tanınması və ekvivalentliyinin müəyyən olunması (nostrifikasiya) məqsədilə 2016-ci ilin 11 ayı ərzində 2.958 müraciəti (o cümlədən, məzun olduqları ölkələr üzrə: Rusiya Federasiyası 1.090, Ukrayna Respublikası 939, Türkiye Respublikası 302, Gürcüstan Respublikası 123 və digər ölkələr üzrə isə 504) icraata qəbul etmişdir.

Hesabat dövründə idarə tərəfindən əvvəlki illərdən icrası başa çatdırılmamış ali təhsil sənədləri də daxil olmaqla, ümumilikdə 2.756 sənəd üzrə emal prosesi tam başa çatdırılmış və onlardan 1.826 təhsil sənədi müsbət (o cümlədən, məzun olduqları ölkələr: Rusiya Federasiyası 629, Ukrayna Respublikası 389, Türkiye Respublikası 346, Gürcüstan Respublikası 34 və digər ölkələr üzrə 428), 930 təhsil sənədi isə (o cümlədən, məzun olduqları ölkələr üzrə: Rusiya Federasiyası 463, Ukrayna Respublikası 356, Türkiye Respublikası 20, Gürcüstan Respublikası 64 və digər ölkələr üzrə 27) mənfi cavablandırılmışdır. Həmçinin, 384 ali təhsil sənədinin I və II ekspert səviyyələri üzrə icrası tam başa çatdırılmış və dəvət olunmalarına baxmayaraq, müraciət edən şəxslər müsahibələrdə iştirak etmemişlər.

Aparılan təhlillər göstərir ki, icrası imtina ilə yekunlaşan ali təhsil sənədlərinin eksəriyyət çoxluğunu MDB ölkələrinin məzunlarının təqdim etdiyi diplomlar təşkil edir. Həmçinin, imtina səbəblərinin təhlili göstərir ki, məzunların eksəriyyəti ali təhsil müəssisəsinin tədris normativinə düzgün əməl etməmələri, tədris dili üzrə bilik səviyyələrinin aşağı olması və zəruri hallarda tədris dilində ixtisasa dair söhbətlər aparıldığı zaman ixtisas biliklərinin qənaətbəxş olmamasının aşkarlanması səbəbindən imtina alırlar.

Təchizat və təmir işləri

2016-ci ildə respublikanın 488 təhsil müəssisəsində təmir işləri getmişdir ki, onlardan 468-i rayonlardakı obyektləri əhatə edir. Bakı şəhərində 3 ali, 2 ilk peşə və 1 orta ixtisas təhsili müəssisələrinin əsaslı təmiri, Quba, Qusar, Cəlilabad və Astarada 7 ümumtəhsil məktəbinin tikintisi, Bakı, Lənkəran, Balakən, Quba və Şəkidə 7 internat məktəbinin təmir-tikinti işləri başa çatdırılmışdır. Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti nəzdində França-Azərbaycan Universitetinin (UFAZ) yaradılması, təmir olunması və tam təchizatı, 9 sayılı peşə liseyinin binasında IT STEP Akademiyasının yaradılması və tam təchizatı, MULTICENTER mərkəzinin yaradılması, xüsusi avadanlıq və mebel inventarla təmin olunması həyata keçirilmişdir. "Sağlam Təhsil-Sağlam Millət" layihəsi çərçivəsində seçilmiş pilot məktəblərin "Sağlam Təhsil" sinifləri üçün inventar və avadanlıqların alınması və Pedaqoji Universitetin nəzdində "Sağlam Təhsil" mərkəzinin yaradılması ilə bağlı işlər görülmüşdür. 55 ümumtəhsil məktəbində Kimya, Fizika və Biologiya laboratoriyaları tam təchiz olunmuş və quraşdırılmış, 5 ümumtəhsil məktəbində Almaniya (PHYWE) istehsalı olan Kimya, Fizika və Biologiya laboratoriyalarının təchizatı və quraşdırılması həyata keçirilmişdir. Bundan başqa, "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"na əsasən təhsil müəssisələri kompüter, noutbuk və bir sıra digər informasiya kommunikasiya texnologiyaları vasitələri ilə təmin olunmuşdur.

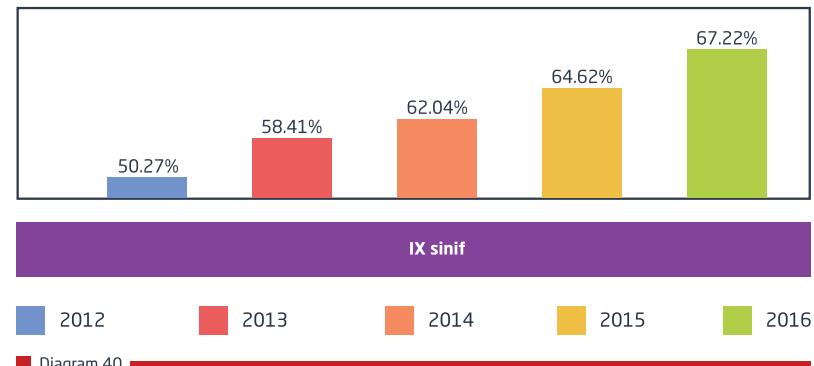
III HİSSƏ
**KEYFİYYƏTİN
TƏMİNATI**

KEYFİYYƏTİN TƏMİNATI

Buraxılış imtahanları - IX sinif

Hər il buraxılış imtahani vasitəsilə IX sinif şagirdlərinin ana dili və riyaziyyat fənni üzrə, XI sinif şagirdlərinin isə ana dili, riyaziyyat və xarici dil fənni üzrə bilikləri qiymətləndirilir. Aşağıdakı qrafiklərdə buraxılış imtahanlarının nəticələri illər üzrə müqayisəli şəkildə təhlil olunmuşdur. Diaqram 40-da 2012-2016-cı illər ərzində hər iki fəndən (ana dili və riyaziyyat) müvəffəq qiymət (3,4,5) alan IX sinif şagirdlərinin faizi göstərilmişdir. Diaqram 40-dan göründüyü kimi, illər ərzində IX sinifdə buraxılış imtahanlarının nəticəsi müsbətə doğru artmaqdadır. Belə ki, 2012-ci ildə hər iki fəndən müvəffəq qiymət alanlar 50,27% olduğu halda, 2016-ci ildə bu rəqəm 67,22%-ə yüksəlmışdır, yəni, imtahan nəticələri son 4 ildə 17% yaxşılaşmışdır. Xüsusilə vurğulanmalıdır ki, hər il orta hesabla 4% artım müşahidə olunmuşdur.

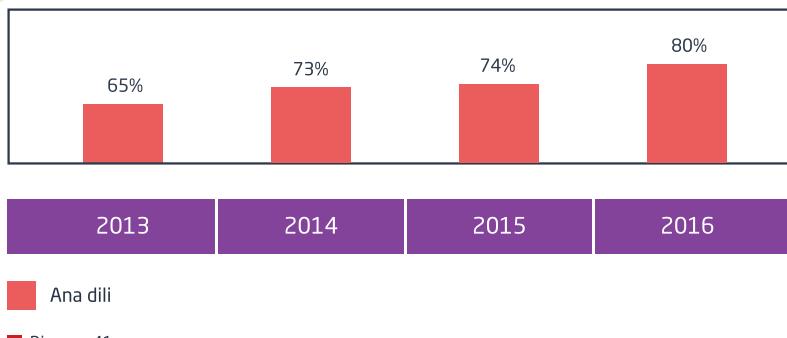
IX sinif buraxılış imtahanında hər iki fəndən müvəffəq qiymət alanların faizi

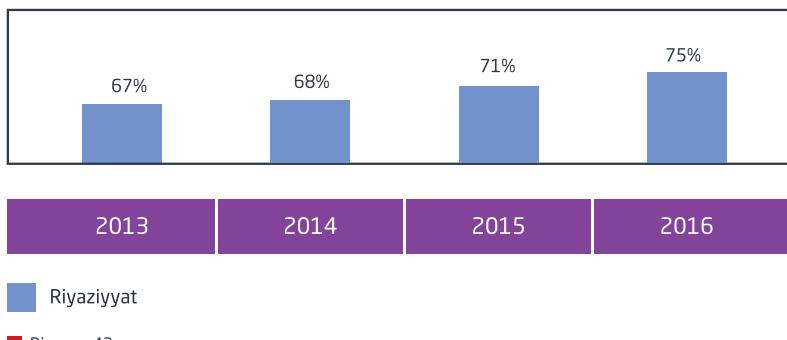
IX siniflərdə buraxılış imtahanında ayrı-ayrı fənlər üzrə müvəffəq qiymət alanların nəticələri son dörd il üçün təhlil olunmuşdur. Diaqram 41 və 42-yə əsasən 2016-ci ildə ana dili fənni üzrə nəticələr 2015-ci ilə nisbetən 6%, riyaziyyat fənni üzrə isə 4% qalxmışdır. Ümumiyyətə, nəticələr hər il yüksələn tendensiya ilə davam etmiş və 2013-cü ildən etibarən ana dili fənni üzrə nəticələr 15%, riyaziyyat fənni üzrə isə 8% artmışdır.

IX sinif buraxılış imtahanında fənlər üzrə qiymətlərin də təhlili aparılmışdır (Diaqram 43). Diaqramdan göründüyü kimi, qiymətlər üzrə nəticələr üç qrupa bölünmüştür: "qeyri-kafi" - 2 qiyməti alanlar; "kafi" - 3 qiyməti alanlar; "yaxşı" və ya "əla" - 4 və ya 5 qiyməti alanlar. 2016-ci il buraxılış imtahanında "kafi", "yaxşı" və "əla" qiymət alanlarının sayı "qeyri-kafi" qiymət alanlarının sayından ana dili fənni üzrə 4 dəfə, riyaziyyat fənni üzrə isə 3 dəfə çox olmuşdur. Bu o deməkdir ki, şagirdlərin ən azı dörddə üçü ana dili fənnini, üçdə ikisi isə riyaziyyat fənnini mənimsemmişdir. Bundan başqa, şagirdlərin 30%-dən çoxu hər iki fəndən "yaxşı" və "əla" qiymətlər almışdır.

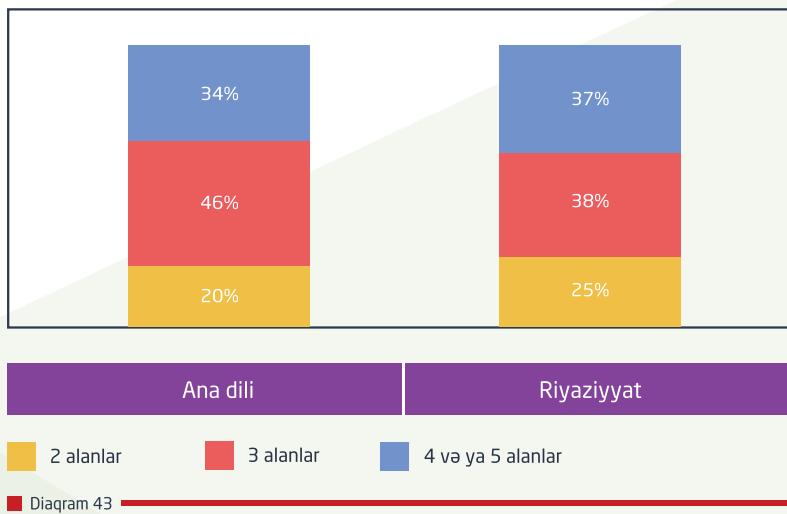
IX sinif buraxılış imtahanında Ana dili fənnindən müvəffəq qiymət alanların faizi

IX sinif buraxılış imtahanında Riyaziyyat fənnindən müvəffəq qiymət alanların faizi

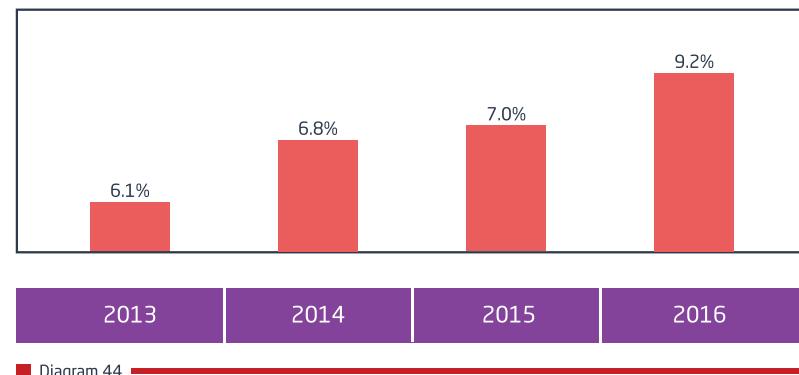

IX sinif buraxılış imtahanında fənlər üzrə qiymətlərin faizi

“Əla” qiymət alanları ayrılıqda təhlil edərkən görürük ki, bu parametr üzrə də ilbəil irəliləyiş olur. İllər üzrə müqayisəli təhlil göstərir ki, son dörd ildə “əla” qiymət alanların sayı 3% artaraq 2016-ci ildə 9.2%-ə çatmışdır. “Əla” qiymət alanların sayının 2015-ci ildə 7%-dən 2016-ci ildə 9.2%-ə yüksəlməsi xüsusilə sevindirici haldır. Müşahidə olunan müsbət dinamika təhsildə keyfiyyətin ciddi şəkildə yüksəlmə istiqamətində irəliləməsinin bariz göstəricisidir.

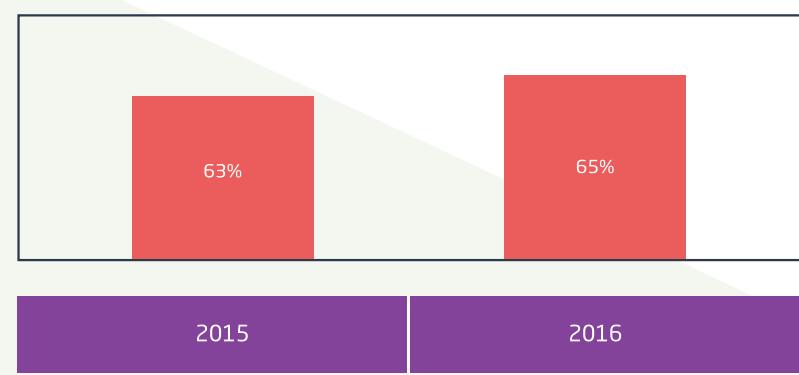
IX sinif buraxılış imtahanında hər iki fəndən “5” alan şagirdlərin çəkisi

XI sinif

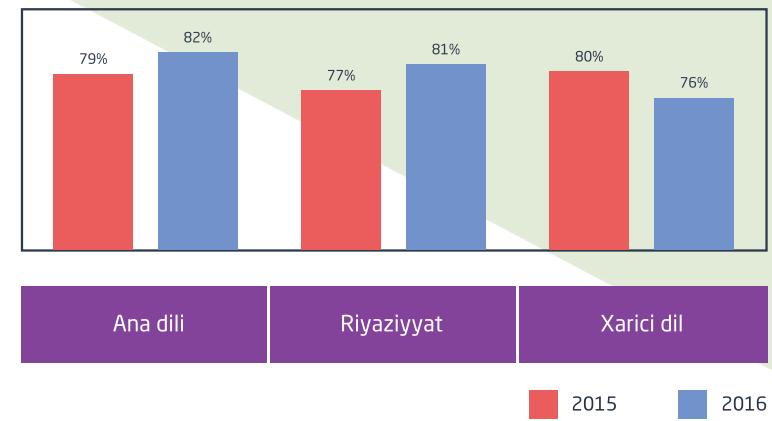
XI sinif buraxılış imtahanında şagirdlər üç fənn üzrə qiymətləndirilir. Həmin fənlər ana dili, riyaziyyat və ingilis dili fənləridir. 2016-ci ildə qeyd olunan hər üç fəndən müvəffəq qiymət alanların çəkisi 2015-ci ilə nisbətən 2% artaraq 65% olmuşdur. Yəni hər 3 şagirddən 2-si hər üç fənni kifayət qədər mənimmsəmişdir. Sevindirici haldır ki, 2015-ci ildən etibarən fənlərin sayının 3-ə qaldırılmışına baxmayaraq, hər üç fəndən məqbul qiymət alanların çəkisi yüksəkdir.

XI sinif buraxılış imtahanlarında hər üç fəndən müvəffəq qiymət alanların faizi

Fenlər üzrə müvəffəq qiymət alanların təhlili göstərir ki, son bir ildə ana dili və riyaziyyat fənləri üzrə nəticələr 3% və 4% artaraq, 82% və 81% olmuşdur. Xarici dil fənni üzrə nəticələr 80%-dən 76%-ə enmişdir. Bu kateqoriyada göstəricinin aşağı düşməsinin səbəbi isə odur ki, 2015-ci ildə 30 sualdan minimum 6 suala düzgün cavab verən məqbul qiymət ala bilirdi, Azərbaycan Respublikası Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyası Kollegiyasının 10 dekabr 2015-ci il tarixli 5 sayılı qərarı ilə 2016-ci ildə bunun üçün minimum 7 suali düzgün cavablandırmaq lazımlı gəlirdi.

XI sinif buraxılış imtahanında fənlər üzrə müvəffəq qiymət alanların faizi

XI sinif buraxılış imtahanında hər bir fənn üzrə qiymətlərinin çəkisinin təhlili göstərir ki, ana dili və riyaziyyat fənnindən, demək olar ki, şagirdlərin yarısı “yaxşı” və ya “əla” qiymətlər almışdır. “Qeyri-kafi” qiymət alanların sayı isə hər iki fənn üçün 20%-dən aşağıdır, yəni hər beş şagirddən dördü imtahanı uğurla vermiş, hər iki şagirddən biri isə 4 və ya 5 qiyməti almışdır. Xarici dil fənni üzrə də 4 və ya 5 alanların ümumi sayı digərlərinin sayıından çox olmuşdur. Belə ki, “əla” və ya “yaxşı” qiymət alanlar 40%, “kafi” qiymət alanlar 36%, “qeyri-kafi” qiymət alanlar isə cəmi 24% təşkil etmişdir.

XI sinif buraxılış imtahanında fənlər üzrə qiymətlərin faizi

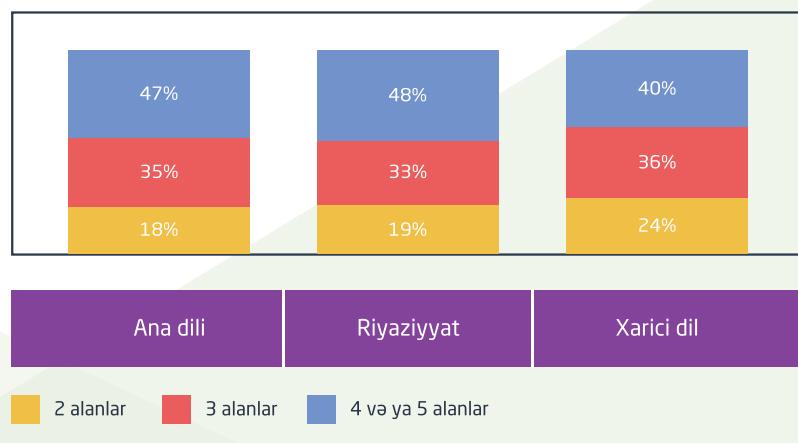
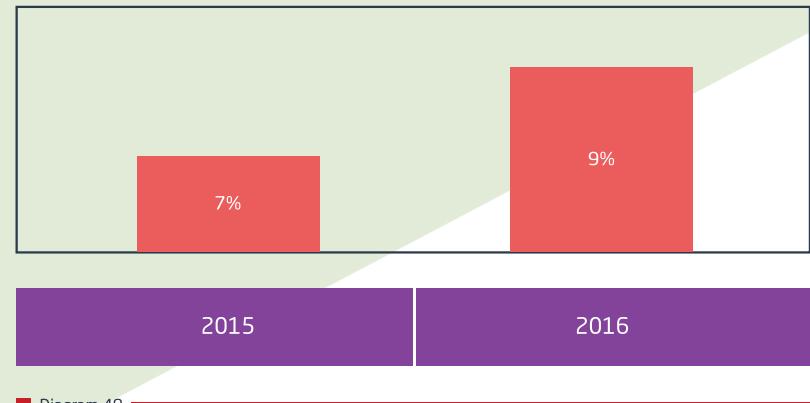

Diagram 48-də isə XI sinif buraxılış imtahanında 2015 və 2016-ci illerdə hər üç fəndən “əla” - yəni, 5 qiyməti alan şagirdlərin faizi göstərilmişdir. Sevindirici haldır ki, bu rəqəm son bir ildə 7%-dən 9%-ə yüksəlmışdır. “Əla” nəticə göstərmiş şagirdlərin müvəffeqiyət faizi ötən ildəki buraxılış imtahanı ilə müqayisədə artan dinamika göstərir. Bu artım şagird kontingenti arasında ən yaxşılarılarının səviyyəsinin artmasını əks etdirir.

XI sinif buraxılış imtahanında hər üç fəndən “5” alan şagirdlərin çəkisi

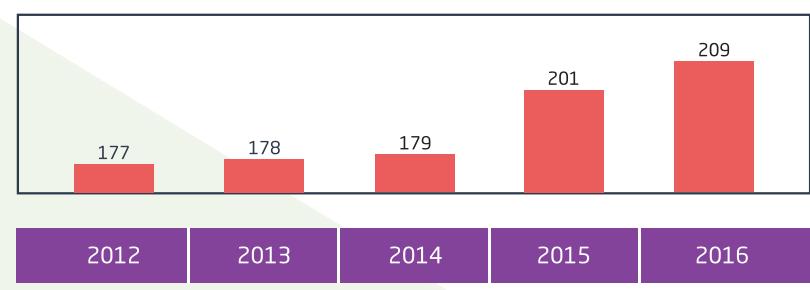

■ Diagram 48

Qəbul imtahanının təhlili

Ali məktəblərə qəbul imtahanı zamanı ən mühüm göstəricilərdən biri həmin il üçün qəbul imtahanında orta bal hesab olunur. Müsbət haldır ki, orta qəbul balı ildən-ildə artaraq 177 baldan (2012) 209 bala (2016) çatmışdır. Aradakı 32 ballıq fərq həyata keçirilən düzgün strategiya, resursların optimal idarə edilməsi və reallaşdırılan layihələrin müsbət nəticə verməsinin göstəricisidir.

Abituriyentlər arasında ali məktəbə qəbulda orta bal

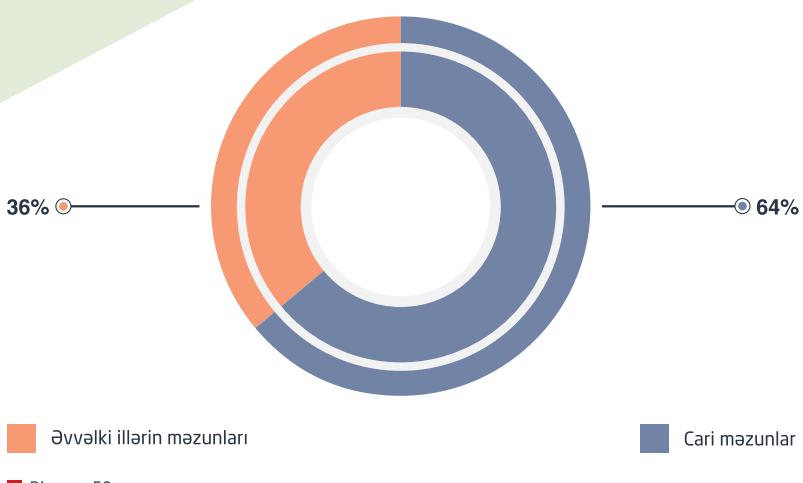
■ Ali məktəbə orta qəbul balı

■ Diagram 49

Orta qəbul balını müəyyənləşdirərkən nəzərə almaq lazımdır ki, buna əvvəlki illerin məzunlarının ciddi təsiri var. Hər il universitetə sənəd verən bütün abituriyentlər həmin ilin məzunu olmur.

Yəni, əvvəlki illerin məzunları da müxtəlif səbəblərdən sonrakı illər ali məktəbə qəbul olmaq üçün yenidən müraciət edir. 2016-cı ildə ali məktəblərə qəbul olmaq üçün sənəd verən abituriyentlərin 64%-i cari ilin, 36%-i isə əvvəlki illerin məzunları olmuşdur.

2016-cı ildə ali məktəbə qəbul imtahanına ərize verənlərdən cari ilin və əvvəlki illerin məzunlarının çəkisi

■ Diagram 50

Əvvəlki illerin məzunlarının məzun olduğu illərə görə topladıqları orta balın təhlili göstərir ki, məzun olunan il əzaqlaşdıqca toplanılan orta bal azalır. Yəni iller ötdükcə abituriyentin bilik və hazırlığı, təbii olaraq, azalır və bu da özünü imtahan nəticələrində göstərir. İllər üzrə ballara nəzər salanda aydın olur ki, müəyyən ilin abituriyentlərinin orta balı cari ilə yaxınlaşdıqca özündən bir əvvəlki ilin abituriyentlərinin orta balından yüksək olur (2013-cü ilin məzunları istisna olaraq özlərindən bir əvvəlki ilin məzunlarından 3 bal az toplamışdır). Nümunə üçün 2010, 2011, 2012, 2014, 2015 və 2016-cı ildə məzun olan abituriyentlərin 2016-cı ildə qəbul imtahanında topladıqları orta bala baxsaq, görərik ki, ballar müvafiq olaraq 86, 88, 96, 104, 156 və 254 olmuşdur. Diagram 51-də dinamika göstərir ki, abituriyentlərin məzun olduğu il imtahan verdiyi ilə yaxınlaşdıqca orta bal arasındaki fərqli kəskin azalır.

Başqa sözlə, 2016-cı ildə ali məktəbə ərize verən abituriyentlər arasında orta məktəbdən 2016-cı ildə məzun olmuş abituriyentlər orta məktəbdən 2015-ci ildə məzun olmuş abituriyentlərdən 98 bal ($254-156=98$) çox toplamışdır. Eyni qaydada, 2014-cü il məzunları ilə 150 bal ($254-104=150$), 2013-cü il məzunları ilə 161 bal ($254-93=161$), 2012-ci il məzunları ilə 158 bal ($254-96=158$), 2011-ci il məzunları ilə 166 bal ($254-88=166$) və 2010-cu il məzunları ilə 168 bal ($254-88=168$) təşkil etmişdir.

Aydındır ki, eyni ildə imtahan verən abituriyentlər arasında əvvəlki illerin məzunlarının ümumi abituriyent sayıdakı faizi (36%) kifayət qədər böyükdür və həmin qrup abituriyentlərin topladığı bal ümumi orta bala ciddi təsir göstərir. Yəni, ümumi orta bal cari ilin məzunlarının hazırlıq səviyyəsini tam əks etdirmir, çünki orada əvvəlki illerin məzunlarının da sayı var.

2016-cı ildə ali məktəbə qəbul imtahanında iştirak edən abituriyentlərin məzun olduqları illərə görə balı

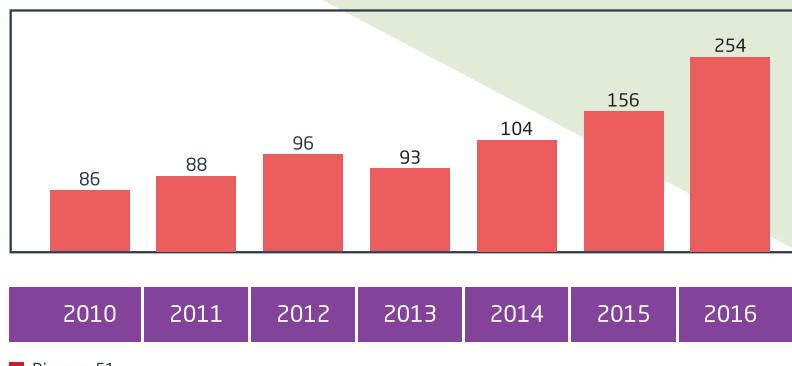
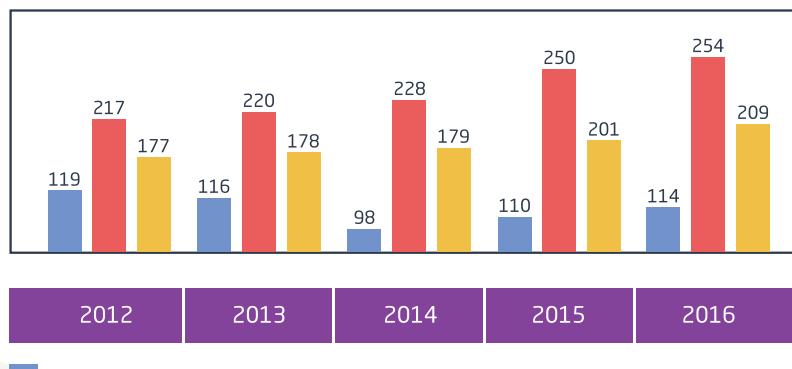

Diagram 51

Cari ilin və əvvəlki illərin məzunlarının orta balını müqayisəli şəkildə görmək üçün Diaqram 52-yə müraciət edə bilərik. Göründüyü kimi, cari ilin məzunlarının orta balı həmisi əvvəlki ilin məzunlarının orta balından çox olmuşdur və artan tendensiya ilə davam etmişdir. Qeyd etmək lazımdır ki, son iki ilin qəbul imtahanlarında (2015 və 2016) əvvəlki illərin məzunlarının da orta balları yüksələn xətt üzrə davam edir. Bu nəticələr abituriyentlərin bilik və hazırlıq səviyyələrinin hər il artdığını göstərir.

Hər cari ilin ali məktəbə qəbul imtahanına ərizə verənlərin arasında həmin ildə və ondan əvvəlki illərdə məzun olmuş abituriyentlərin orta balı

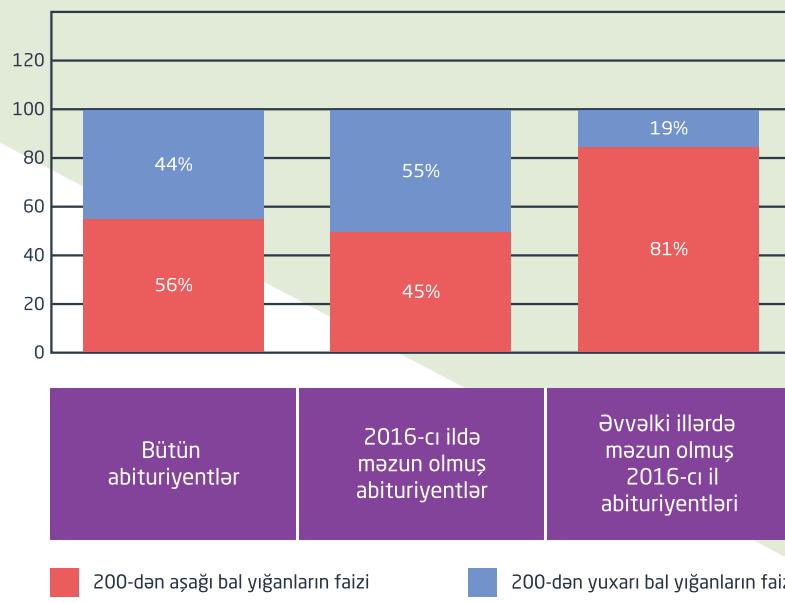
■ Əvvəlki illərdə məzun olmuş cari ilin abituriyentləri
■ Cari ildə məzun olmuş abituriyentlər
■ Ümumi orta bal

Diagram 52

Diaqram 53-də qəbul imtahanında 200-dən az bal toplayan abituriyentlərin çəkisinə baxsaq, burada da əvvəlki illərin məzunlarının təsirini görə bilərik. 2016-cı il qəbul imtahanında cari ilin məzunlarının 45%-i 200-dən az bal toplasa da, bu göstərici əvvəlki ilin məzunlarında 81% olmuşdur. Bu da özünü bütün abituriyentlərin nəticəsində 200-dən az bal toplayanların çəkisinin artması şəklində göstərir. Lakin bunu da qeyd etmək lazımdır ki, 200-dən az bal toplayan şagirdlərin sayı 2015-ci ilə müqayisədə 2016-cı ildə 3% azalmışdır.

Ümumiyyətlə, son dörd ildə bu dinamika hər il azalmağa doğru gedir. Belə ki, 2013-cü ildə 200-dən aşağı bal toplayan şagirdlərin sayı 65% olduğu halda, bu il bu rəqəm 56,4%-ə düşmüştür (Diaqram 54).

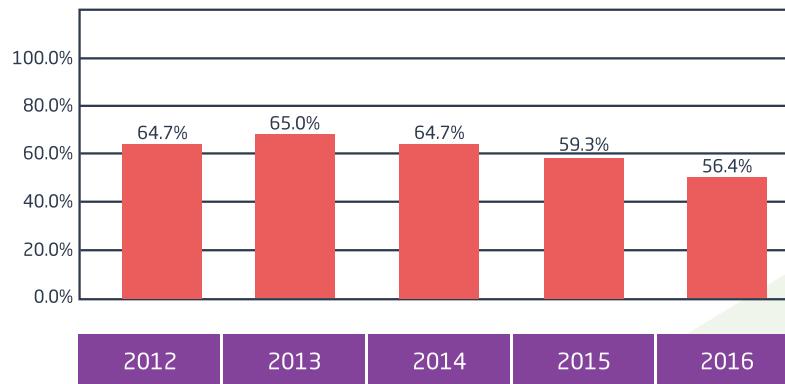
2016-cı ildə ali məktəbə ərizə verənlər arasında 200-dən aşağı bal yığınlarının çəkisi

■ 200-dən aşağı bal yığınlarının faizi ■ 200-dən yuxarı bal yığınlarının faizi

Diagram 53

Qəbul imtahanlarında 0-200 bal toplayan abituriyentlərin faizi

■ Qəbul imtahanlarında 0-200 bal toplayan abituriyentlərin faizi

Diagram 54

Yüksek bal toplamış abituriyentləri təhlil edərkən görürük ki, bu abituriyentlərin sayında ilə ilə artım müşahidə olunur. Belə ki, son dörd il üçün en yüksək bal toplamış 10.000 nəfərin nəticələrində hər il 400-450 bal toplayanların sayının azaldığı 450-700 bal toplayanların sayının isə artlığı müşahidə olunur. Bu artım tendensiyası en yüksək bal toplayan abituriyentlər arasında da davam etmişdir, yəni, əgər 2013-cü ildə 480 nəfər 650-700 bal toplamışdırsa, bu rəqəm 2014-cü ildə artaraq 511, 2015-ci ildə 707, 2016-cı ildə isə 734 nəfər olmuşdur. Eyni artım dinamikasını 650-600 və 500-550 bal aralıqlarında da müşahidə edirik.

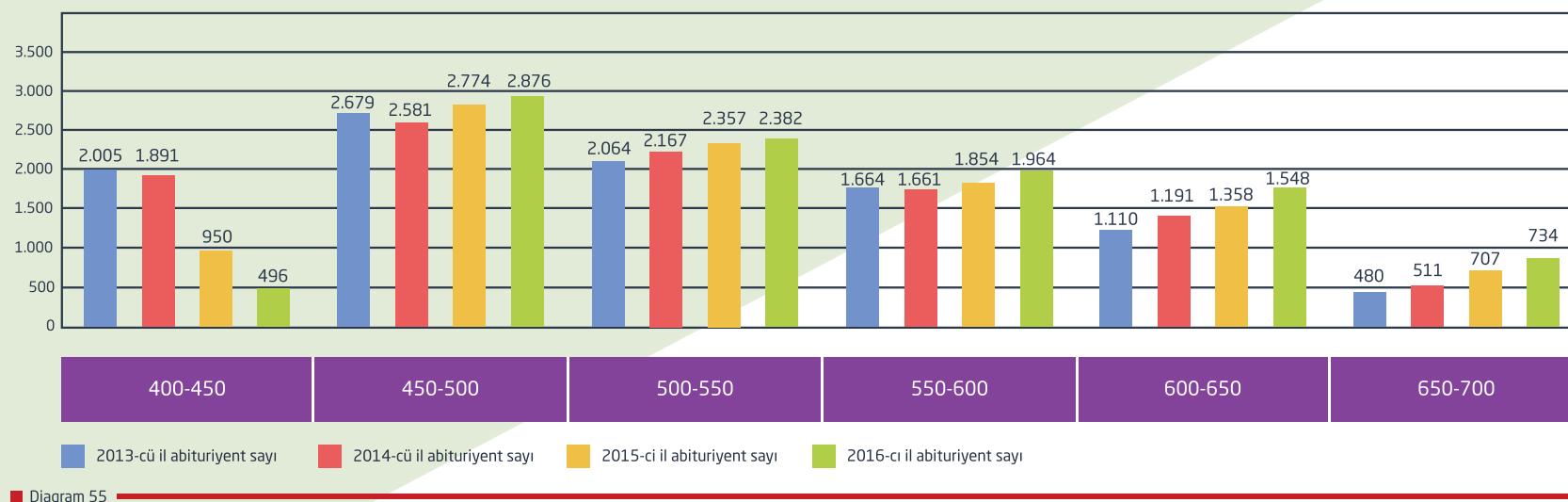
Ali məktəbə müraciət edən abituriyentlər arasında ən yüksək bal toplayan 10.000 nəfərin müqayisəsi

Diagram 55

Qəbul planının təhlili

Məktəbi bitirən məzunlar hər il abituriyent kimi ali təhsil müəssisələrinə qəbul olmaq məqsədile müraciət edirlər. Onların topladıqları ballar hansı ali məktəbə və hansı ixtisasə qəbul olacaqlarını müəyyən edir. Toplanan bal ilə bərabər digər əhəmiyyətli faktor isə həmin il abituriyentlər üçün nə qədər vakant yerin mövcud olmasıdır. Hər il təklif olunan yerlərin sayının artması abituriyentlərin ali məktəblərə qəbul olunma şansını çoxaldır. Bu il təklif olunan yer sayı keçən ilə nisbətən 7,5% və ya 2.905 yer artmışdır. Diagram 56-da illər üzrə bu artım göstərilmişdir. 2010-cu ildə qəbul planı 30.510, 2011-ci ildə 31.419, 2012-ci ildə 34.098, 2013-cü ildə 36.537, 2014-cü ildə 37.841, 2015-ci ildə 38.831 və nəhayət, 2016-ci ildə 41.736 olmuşdur. İldən-ilə vakant yerlərin çoxalması az bal toplayan abituriyentlərin qəbul olunma şansını çoxaldır.

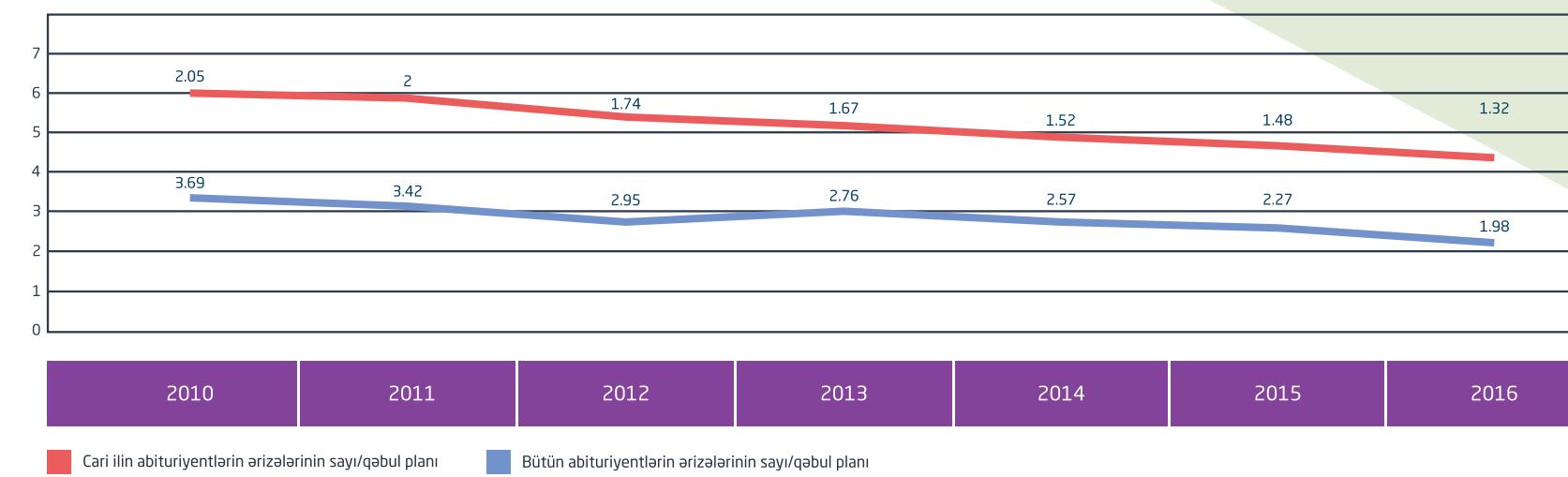
Abituriyent, məzun sayı və qəbul planı

Diagram 56

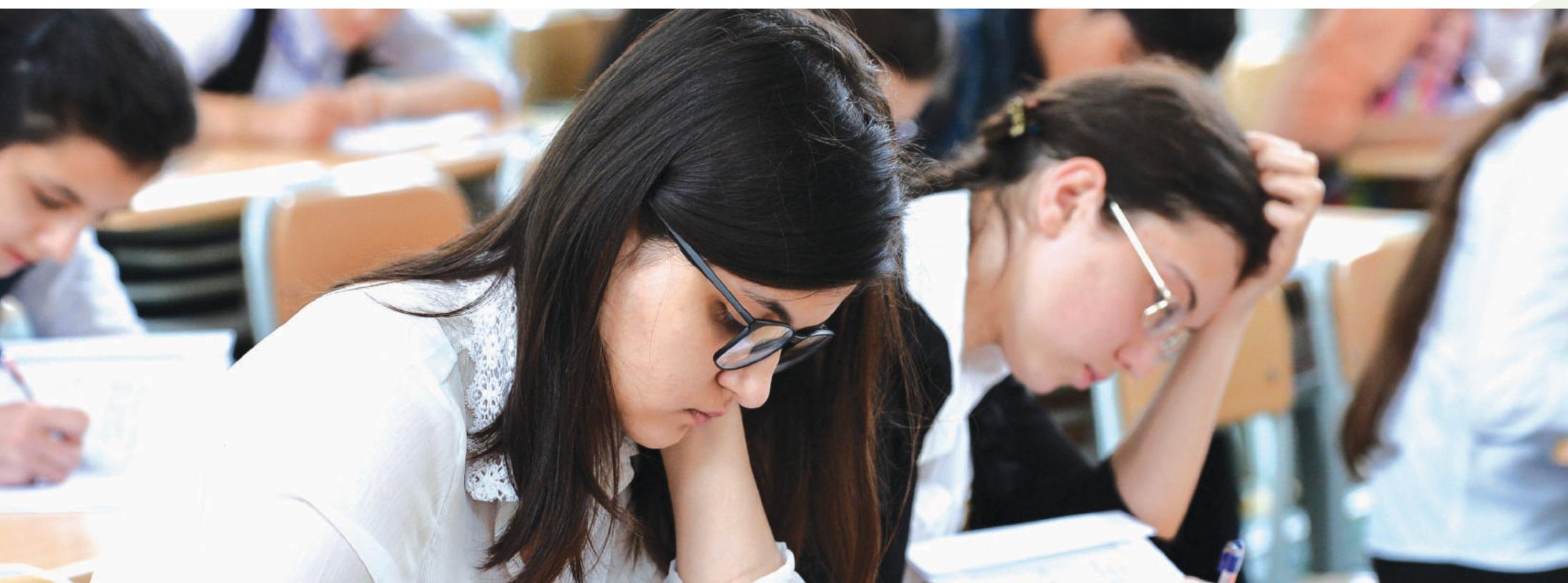
Qəbul balına vakant yerlərin sayı ilə birgə təsir edən başqa bir amil məzun və abituriyent sayıdır. Diaqram 57-dən göründüyü kimi 2010-cu ildən 2015-ci ilə qədər ilbəil məzun və abituriyent sayı azalmış, 2010-cu ildə 97.328 olan məzun sayı 2014-cü ildə 84.878-ə qədər düşmüşdür. 2015-ci ildə məzun sayı 3.486 nəfər artsa da, bu rəqəm 2016-cı ildə yenidən 1.212 nəfər azalmışdır. Hər il abituriyentlərin əsas hissəsini (Diaqram 50) cari ilin məzunları təşkil etdiyi üçün məzunların sayında artıb-azalma özünü abituriyent sayının artıb-azalması şəklində göstərir. Ümumiyyətlə, 2010-cu illə müqayisədə 2016-cı ildə məzun sayında 11%, abituriyent sayında isə 10% azalma müşahidə edilmişdir.

Diaqram 57-də 2010-2016-cı illər üçün ali məktəblərə sənəd verən bütün abituriyentlər və məktəbi cari ildə bitirən abituriyentlərin ali məktəbə qəbulda rəqabetliliyin nisbəti dinamikası verilmişdir. Rəqabetlilik nisbəti dedikdə ali məktəbə ərizə verən abituriyentlərin sayının qəbul planında nəzərdə tutulmuş boş yerlərin sayına olan nisbəti nəzərdə tutulur. Göründüyü kimi, dinamikada hər il azalma müşahidə olunur. Əgər 2010-cu ildə bütün abituriyentlərin ərizələrinin sayının qəbul planına nisbəti 3,69 idisə, bu göstərici 2011-ci ildə 3,42, 2012-ci ildə 2,95, 2013-cü ildə 2,76, 2014-cü ildə 2,57, 2015-ci ildə 2,27 və 2016-cı ildə 1,98 olmuşdur. Əgər 2010-cu ildə bir yer üçün 3-4 nəfər mübarizə aparırdısa, 2016-cı ildə bir yer üçün 2 nəfər mübarizə aparıb. Cari ilin məzunları üçün də, eyni qaydada, bu dinamika azalan xətt üzrə davam edir. Belə ki, cari ilin məzunu olan abituriyentlərdə rəqabet nisbəti 2010-cu ildə 2,05, 2011-ci ildə 2,00, 2012-ci ildə 1,74, 2013-cü ildə 1,67, 2014-cü ildə 1,52, 2015-ci ildə 1,48 və 2016-cı ildə 1,32 olmuşdur.

Ali məktəbə qəbul imtahanında rəqabetlilik

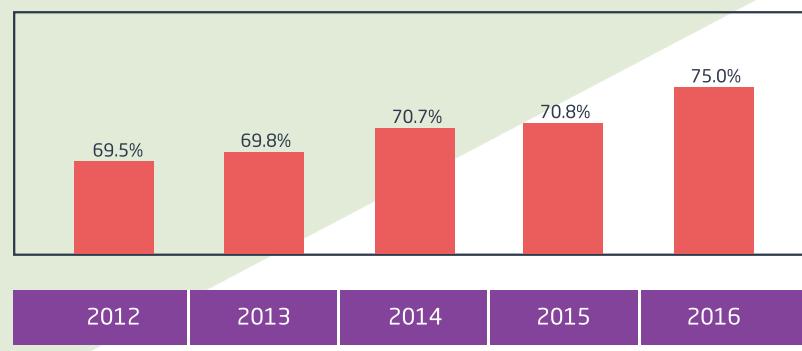

■ Diaqram 57

Yuxarıda qeyd olunduğu kimi, abituriyent sayında cari ilin məzunlarının sayı əsas yer tutur. Diaqram 58-də hər il məzunların neçə faizinin ali məktəbə ərizə verdiyi göstərilir. Müsbət həldir ki, məzun sayının azalmasına baxmayaraq, ali məktəbə qəbul olmaq üçün müraciət edənlərin sayı ildən-ilə artır. 2012-ci ildə məzunların 69,5%-i təhsilini ali məktəbdə davam etdirmək istəyirdisə, bu rəqəm 2016-ci il üçün 75%-ə qalxmışdır. Yəni, məktəbi bitirən hər 4 şagird-dən 3-ü təhsilini ali məktəbdə davam etdirmək istəyir.

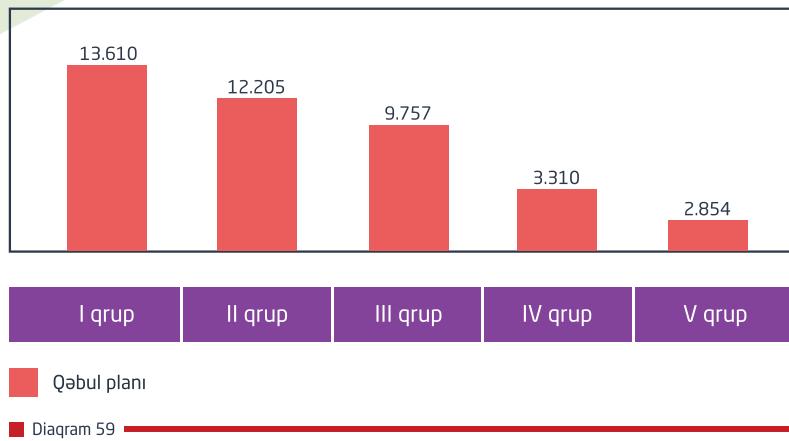
Məzunların ali məktəbə müraciət faizi

Diaqram 58

Ali məktəbə qəbullla bağlı maraqlı məlumatlardan biri də qəbul qrupları üzrə təklif olunan yer sayıdır. Bu il ən çox vakant yer I qrupda (13.610) olmuşdur. Bu siyahını II, III, IV və V qruplar müvafiq olaraq 12.205, 9.757, 3.310 və 2.854 yerlə davam etdirmişdir.

2016-cı ildə qruplar üzrə ali məktəbə qəbul planı

Qəbul planı

Diaqram 59

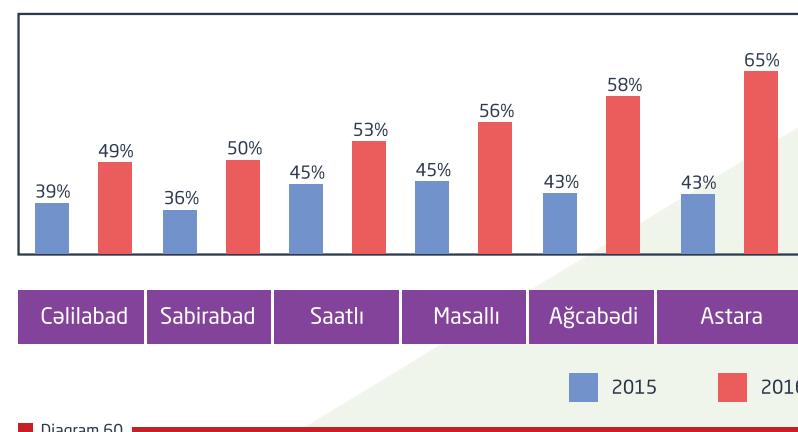
IX sinif buraxılış imtahanlarının dinamikası (2015-2016)

Təhsil Nazirliyi 2014/2015-ci tədris ilində IX sinif buraxılış imtahanında aşağı nəticə göstərmiş Ağcabədi, Astara, Cəlilabad, Saatlı, Sabirabad və Masallı rayonlarında 2015/2016-ci tədris ilində tədrisin keyfiyyətinin artırılması məqsədilə aşağıdakı istiqamətdə fəaliyyətlər icra etmişdir:

- Tədris ili ərzində ümumtəhsil məktəblərində 3 dəfə IX sinif şagirdləri üçün diaqnostik qiymətləndirmə təşkil olunmuşdur;
- Birinci diaqnostik qiymətləndirmədə zəif nəticə göstərmiş şagirdlər üçün əlavə məşğələlər təşkil edilmişdir. Bunun üçün son 3 ildə keçirilmiş buraxılış imtahanlarının sualları ekspertlər tərefindən təhlil edilərək, aşağı nəticə göstərən şagirdlər üçün xüsusi program hazırlanmışdır;
- IX sinifde təhsil alan şagirdlərin dərsə davamiyətləri rayon təhsil şöbələri tərefindən ardıcıl yoxlanılmış və hesabatlılığı təşkil edilmişdir;
- Tədris ili ərzində 70-e yaxın ümumtəhsil müəssisəsində tədrisin keyfiyyətini və şagirdlərin dərsə davamiyətini öyrənmək üçün yoxlamalar həyata keçirilmişdir;
- Rayon təhsil şöbəsininin əməkdaşları, məktəb direktorları və fənn müəllimləri ilə mütemadi olaraq görüşlər keçirilmişdir.

2015/2016-ci tədris ilinin sonunda keçirilən buraxılış imtahanı fəaliyyətlərin uğurlarını əyani olaraq sübuta yetirdi. Belə ki, IX sinif buraxılış imtahanında hər iki fəndən müsbət qiymət alanların faiz göstəricisində 2014/2015-ci tədris ili ilə müqayisədə Astarada 22%, Ağcabədide 15%, Sabirabadda 14%, Masallıda 11%, Cəlilabad və Saatlı rayonlarında isə 9%-lik artım olmuşdur. Ümumilikdə, yuxarıda adı qeyd edilən rayonlarda orta hesabla, 13%-lik artım müşahidə edilmişdir.

IX sinif buraxılış imtahanlarında dinamika

Diaqram 60

Qeyd olunan layihə altı rayonun 10 mindən çox IX sinif şagirdini əhatə etmişdir ki, bu da respublika üzrə IX sinif buraxılış imtahani verən şagirdlərin təqribən 10%-dir.

IV HİSSE

STATİSTİKA

Ümumi təhsil üzrə

2016-cı ildə rayonlar üzrə məktəb, müəllim, şagird sayı

Nº	Rayonun (şəhərin) adı	Məktəb sayı	Müəllim sayı	Şagird sayı	Şagird/müəllim nisbəti	Şagird/məktəb nisbəti	Müəllim/məktəb nisbəti
1	Binəqədi	33	3.363	50.737	15	1.537	102
2	Nərimanov	22	2.110	24.456	12	1.112	96
3	Nəsimi	24	2.254	25.029	11	1.043	94
4	Nizami	25	2.627	30.526	12	1.221	105
5	Pirallahi	6	216	2.761	13	460	36
6	Qaradağ	25	1.789	28.679	16	1.147	72
7	Sabunçu	46	3.416	59.088	17	1.285	74
8	Səbail	16	1.510	16.990	11	1.062	94
9	Suraxanı	34	2.853	41.271	14	1.214	84
10	Xətai	36	3.502	45.970	13	1.277	97
11	Xəzər	31	2.015	39.878	20	1.286	65
12	Yasamal	18	2.055	27.559	13	1.531	114
Cəmi (12)		316	27.710	392.944	14	1.243	88
1	Nazirliyə tabe	58	3.873	38.217	10	659	67
2	Özəl	22	1.161	8.262	7	376	53
3	Başqa qurumlara tabe	9	524	4.085	8	454	58
Cəmi (3)		89	5.558	50.564	9	568	62
1	Babək	36	1.191	8.439	7	234	33

2016-cı ildə rayonlar üzrə məktəb, müəllim, şagird sayı

Nº	Rayonun (şəhərin) adı	Məktəb sayı	Müəllim sayı	Şagird sayı	Şagird/müəllim nisbəti	Şagird/məktəb nisbəti	Müəllim/məktəb nisbəti
2	Culfa	26	791	5.120	6	197	30
3	Kəngərli	12	404	3.480	9	290	34
4	Naxçıvan şəhəri	17	1.356	9.869	7	581	80
5	Naxçıvan TN tabe	5	214	2.243	10	449	43
6	Ordubad	37	753	5.120	7	138	20
7	Şahbuz	23	503	2.021	4	88	22
8	Sədərək	4	98	1.296	13	324	25
9	Şərur	56	1.535	9.799	6	175	27
Cəmi (9)		216	6.845	47.387	7	219	32
1	Gəncə	46	3.535	42.000	12	913	77
2	Mingəçevir	21	1.336	14.887	11	709	64
3	Naftalan	3	170	1.349	7	413	57
4	Şirvan	16	871	12.557	14	785	54
5	Sumqayıt	47	3.876	50.616	13	1.077	82
Cəmi (5)		133	9.788	121.299	12	912	74
1	Abşeron	38	3.802	47.031	12	1.238	100
2	Ağcabədi	62	2.376	21.768	9	351	38
3	Ağdam	135	3.299	21.626	7	160	24
4	Ağdaş	67	1.814	14.410	8	215	27
5	Ağstafa	39	1.384	11.415	8	293	35
6	Ağsu	69	911	9.235	10	134	13
7	Astara	63	1.753	17.039	10	270	28

2016-cı ildə rayonlar üzrə məktəb, müəllim, şagird sayı

Nº	Rayonun (şəhərin) adı	Məktəb sayı	Müəllim sayı	Şagird sayı	Şagird/müəllim nisbəti	Şagird/məktəb nisbəti	Müəllim/məktəb nisbəti
8	Balakən	48	1.606	11.918	7	248	33
9	Bərdə	74	2.713	22.173	8	300	37
10	Beyləqan	54	1.628	13.460	8	249	30
11	Biləsuvar	35	1.256	14.462	12	413	36
12	Cəbrayıł	41	1.085	9.342	9	228	26
13	Cəlilabad	125	2.645	29.461	11	236	21
14	Daşkəsən	42	559	3.399	6	81	13
15	Füzuli	80	1.700	12.984	8	162	21
16	Gədəbəy	83	1.407	10.723	8	129	17
17	Goranboy	78	2.661	15.598	6	200	34
18	Göyçay	56	2.009	16.700	8	298	36
19	Göygöl	50	1.281	9.835	8	197	26
20	Hacıqabul	33	781	10.346	13	314	24
21	İmişli	62	1.261	16.718	13	270	20
22	İsmayıllı	80	1.299	12.060	9	151	16
23	Kəlbəcər	110	2.280	14.063	6	128	21
24	Kürdəmir	58	1.614	16.112	10	278	28
25	Laçın	111	1.797	11.454	6	103	16
26	Lənkəran	87	3.425	31.179	9	358	39
27	Lerik	106	1.033	7.282	7	69	10
28	Masallı	98	2.472	29.199	12	298	25
29	Neftçala	50	1.189	9.891	8	198	24

2016-cı ildə rayonlar üzrə məktəb, müəllim, şagird sayı

Nº	Rayonun (şəhərin) adı	Məktəb sayı	Müəllim sayı	Şagird sayı	Şagird/müəllim nisbəti	Şagird/məktəb nisbəti	Müəllim/məktəb nisbəti
30	Oğuz	34	867	6.182	7	182	26
31	Qax	54	1.279	7.070	6	131	24
32	Qazax	47	1.490	12.417	8	264	32
33	Qəbələ	68	2.235	16.994	8	250	33
34	Qobustan	30	477	5.148	11	172	16
35	Quba	135	2.360	24.620	10	182	17
36	Qubadlı	32	722	8.727	12	273	23
37	Qusar	86	1.537	14.628	10	170	18
38	Saatlı	49	1.070	13.787	13	281	22
39	Sabirabad	85	2.384	26.300	11	309	28
40	Şabran	47	840	9.017	11	192	18
41	Salyan	54	1.952	19.431	10	360	36
42	Şamaxı	70	1.443	13.347	9	191	21
43	Samux	35	1.010	8.577	8	245	29
44	Şəki	96	3.674	26.167	7	273	38
45	Şəmkir	78	3.131	34.148	11	438	40
46	Siyəzən	24	626	6.477	10	270	26
47	Şuşa	21	358	4.123	12	196	17
48	Tərtər	47	1.238	10.106	8	215	26
49	Tovuz	85	3.101	24.032	8	283	36
50	Ucar	45	1.087	11.700	11	260	24
51	Xaçmaz	123	2.284	27.932	12	227	19

2016-cı ildə rayonlar üzrə məktəb, müəllim, şagird sayı

Nº	Rayonun (şəhərin) adı	Məktəb sayı	Müəllim sayı	Şagird sayı	Şagird/müəllim nisbəti	Şagird/məktəb nisbəti	Müəllim/məktəb nisbəti
52	Xızı	15	201	2.284	11	152	13
53	Xocalı	12	238	1.536	6	128	20
54	Xocavənd	17	274	2.052	7	121	16
55	Yardımlı	80	905	7.413	8	93	11
56	Yevlax	57	2.106	17.000	8	298	37
57	Zaqatala	66	2.377	16.372	7	248	36
58	Zəngilan	33	620	4.975	8	151	19
59	Zərdab	44	893	7.440	8	169	20
Cəmi (59)		3.703	95.819	860.885	9	232	26
Yekun		4.457	145.720	1.473.189	10	331	33

Bu cədvəldə Bakı şəhərinə aid məlumatlar vahid bir şəhərin məlumatları kimi deyil, ayrı-ayrı rayonlarının cəmi kimi verilmişdir.

Məktəblər

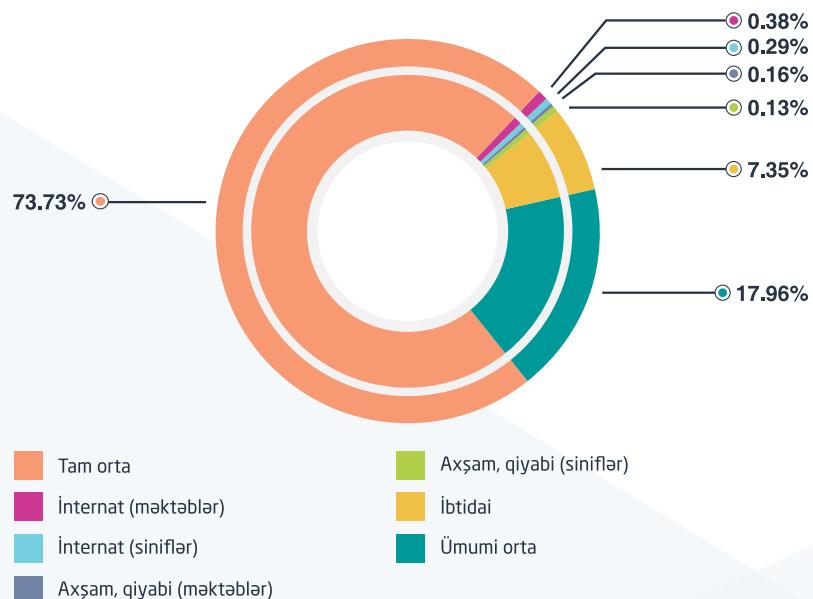

Diagram 61

Azərbaycanda təhsil alan bütün şagirdlərin sayı 1.473.189 nəfərdir. Yuxarıdakı cədvələ nəzər salsaq, görərik ki, təhsilalanların sayı ən çox olan rayon Sabunçu (59.088 nəfər), ən az olan isə Sədərək (1.296 nəfər) rayonudur.

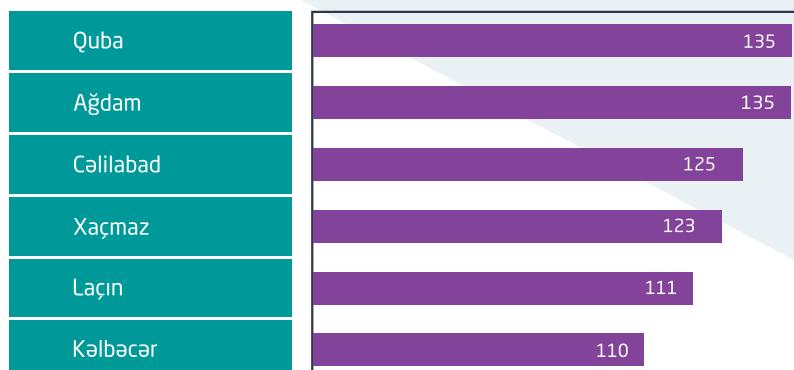
Qeyd: Bakı şəhərinin rayonları ayrılıqda nəzərə alınmışdır.

Azərbaycanda məktəblər gündüz ümumtəhsil müəssisələri və digər ümumtəhsil müəssisələri olmaqla iki növə ayrılır və onların ümumilikdə sayı 4.476-dir. Bu məktəblərin 3.300-ü və ya 73,73%-i tam orta, 804-ü və ya 17,96%-i ümumi orta, 329-u və ya 7,35%-i isə ibtidai məktəbdür. Digər növ məktəblərin sayı az olub, ümumi çəkide 1%-ə çatır. Onlardan 17-si internat tipli məktəblər, 13-ü internat siniflərdir. Axşam, qiyabi məktəblər və siniflərin sayı isə müvafiq olaraq 7 və 6-dir.

Diagram 62 Azərbaycanda ən çox sayıda məktəbləri olan rayonları göstərir. Ümumtəhsil müəssisələrindən 316-sı Bakı şəhərində, 216-sı Naxçıvan Muxtar Respublikasında, 739-u qrafikdə göstərilən digər altı şəhərdə yerləşir. Qalan 3.205 məktəb isə respublikanın digər şəhər və rayonlarının payına düşür.

Ən çox məktəbi olan rayonlara 135 məktəblə Quba və Ağdam başçılıq edir, onları 125 məktəblə Cəlilabad, 123 məktəblə Xaçmaz, 111 və 110 məktəblə müvafiq olaraq Laçın və Kəlbəcər izləyir. Naftalan şəhəri isə 3 məktəblə say sıralamasına görə sonuncu yerdədir.

Məktəbləri çox olan rayonlar

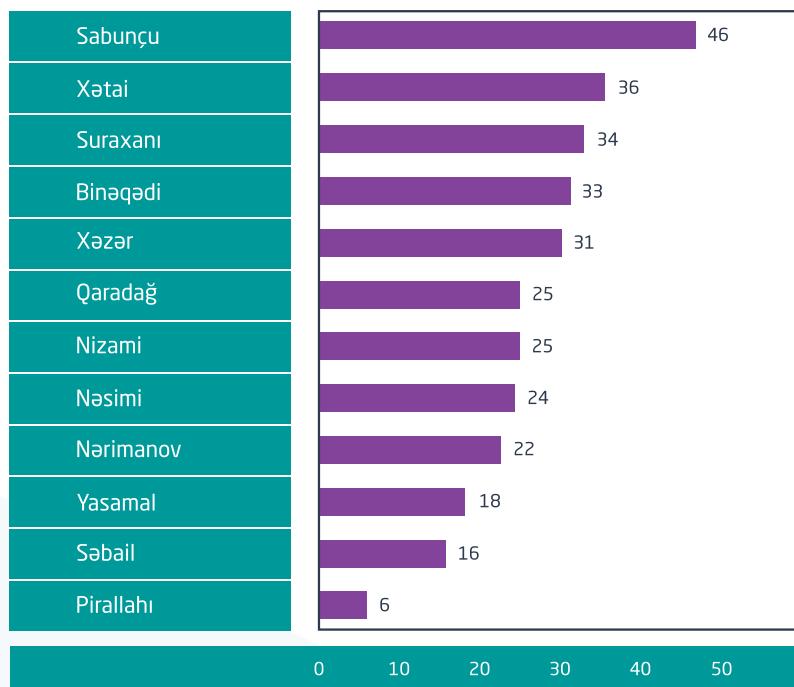

■ Diaqram 62

Bu qrafikdə Bakı şəhəri nəzərə alınmamışdır.

Bakıda isə 316 məktəb şəhərin rayonları üzrə aşağıdakı kimi paylanmışdır:

Bakının rayonlarında məktəb sayı

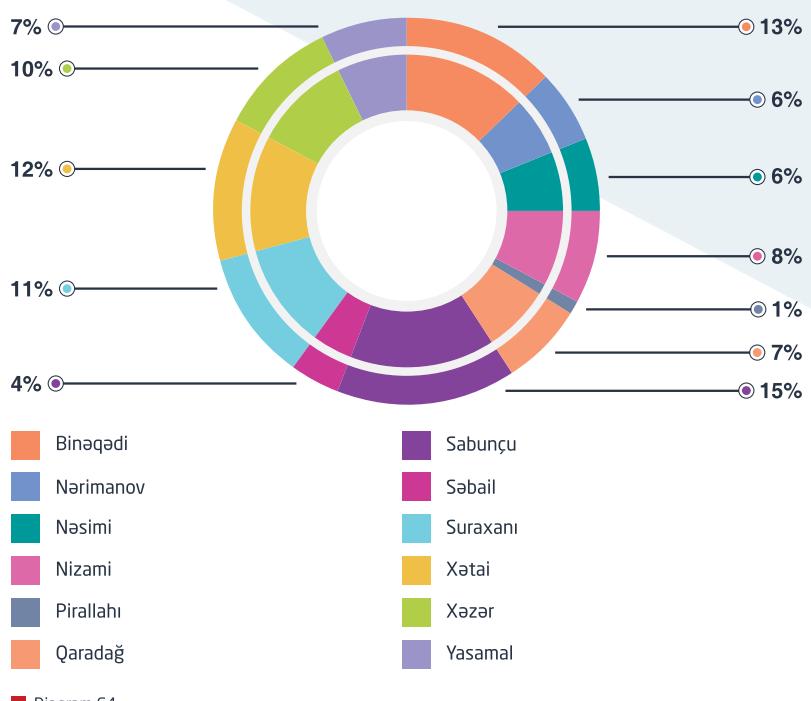
■ Diaqram 63

Bakıda 30-dan çox məktəbi olan beş rayon var (Sabunçu (46), Xətai (36), Suraxanı (34), Binəqədi (33) və Xəzər (31)). Digər altı rayonda (Qaradağ (25), Nizami (25), Nəsimi (22), Nərimanov (22), Yasamal (18) və Səbail (16)) məktəblərin sayı 10-20 arasında dəyişir. Təkcə Pirallahi rayonunda məktəb sayı 10-dan az, yəni, 6-dir.

Növbəti qrafikdə isə şagirdlərin rayonlar üzrə paylanması verilmişdir. İki qrafiki birlilikdə təhlil etdikdə aydın olur ki, məktəb sayının çox olması həmin rayonda şagirdlərin sayının çox olması demək deyil.

Belə ki, Bineqədi rayonu məktəb sayına görə 4-cü yerdə olsa da, şagird sayına görə 2-ci yerdə, Yasamal rayonu məktəb sayına görə 10-cu yerdə olsa da, şagird sayına görə 8-ci yerdə qərarlaşmışdır. Lakin, daha ümumi təhlil göstərir ki, məktəblərin də, şagirdlərin də əsas hissəsi beş rayonda - Sabunçu, Xətai, Suraxanı, Bineqədi və Xəzər rayonlarında cəmləşmişdir. Bakı şəhərində yerləşən bütün məktəblərin 57%-i və Bakı şəhərində təhsil alan bütün şagirdlərin 60%-i adı çəkilən beş rayonun payına düşür. Müqayisə üçün qeyd edək ki, Sabunçu rayonunda 59.088 nəfər, Pirallahi rayonunda 2.761 nəfər şagird təhsil alır.

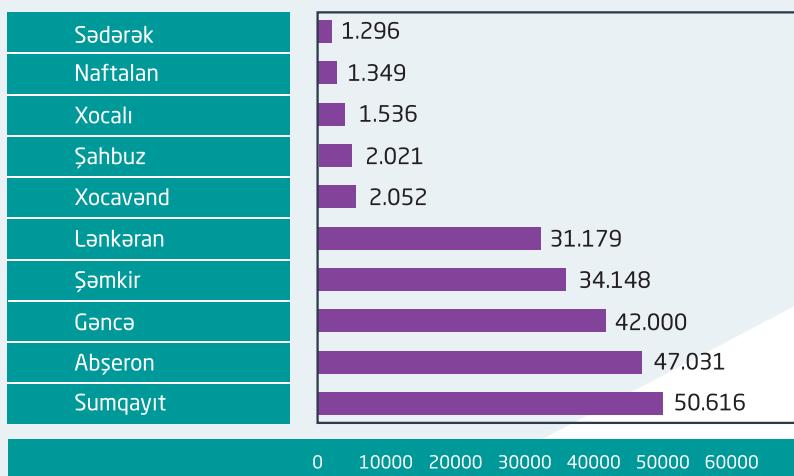
Bakı şəhərində təhsil alanların rayonlar üzrə paylanması

■ Diaqram 64

Diaqram 65-də isə şagird sayı ən az olan beş rayon (şəhər) və ən çox olan beş rayon (şəhər) göstərilmişdir. Belə ki, Xocavənd, Şahbuz, Xocalı, Naftalan və Sədərək müvafiq olaraq 2.052, 2.021, 1.536, 1.349 və 1.296 şagirdlə ən az şagirdi olan, Sumqayıt, Abşeron, Gəncə, Şəmkir və Lənkəran isə müvafiq olaraq 50.616, 47.031, 42.000, 34.148 və 31.179 şagirdlə ən çox şagirdi olan rayonlardır (şəhərlərdir).

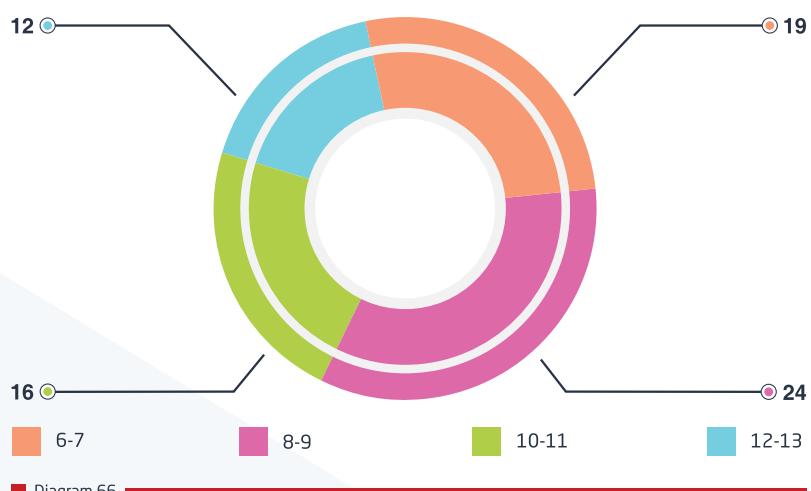
Respublikada ən az və ən çox şagirdi olan rayonlar

Diagрам 65

Təhsilin keyfiyyəti ilə bağlı olan başqa bir göstərici məktəblərdə müəllim və şagird sayılarının nisbəti, başqa sözlə, bir müəllimin neçə şagirdə təhsil verməsidir. Bu nisbət 19 rayonda 6-7 (yəni, bir müəllim 6-7 şagirdə təhsil verir), 24 rayonda 8-9, 16 rayonda 10-11 və 12 rayonda 12-13 arasındadır. Bu qruplaşdırma 71 rayonu əhatə edir. Qalan iki rayonda - Şahbuz və Şirvanda bu nisbət uyğun olaraq 4 və 14-dür.

Məktəblərdə müəllim şagird nisbətinin rayonlar üzrə paylanması

Bu qrafikdə Bakı şəhəri nəzərə alınmamışdır.

Bakı şəhərində isə müəllimlərin paylanması növbəti diaqramda göstərilmişdir. Ən çox müəllimi olan rayon 3.502 müəllimlə Xətai rayonudur. Bu, Bakı şəhərində işləyən bütün müəllimlərin təqribən 13%-dir. Sabunçu və Binəqədi rayonlarının payına ayrı-ayrılıqla 12% müəllim düşür. Bu rayonları 10%-lə Suraxani və Nizami, 8%-lə Nəsimi və Nərimanov, 7%-lə Yasamal, Xəzər, Qaradəğ və 5%-lə Səbail rayonu izləyir. Pirallahi rayonu isə 216 müəllimlə (1%) bu siyahıda axırınca yerdədir.

Bakı şəhərində müəllimlərin rayonlar üzrə paylanması

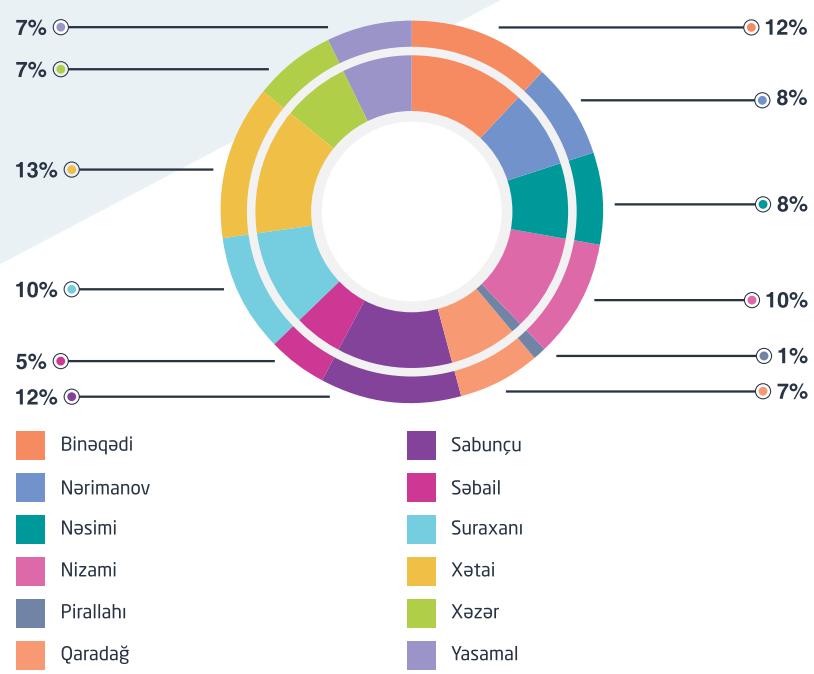
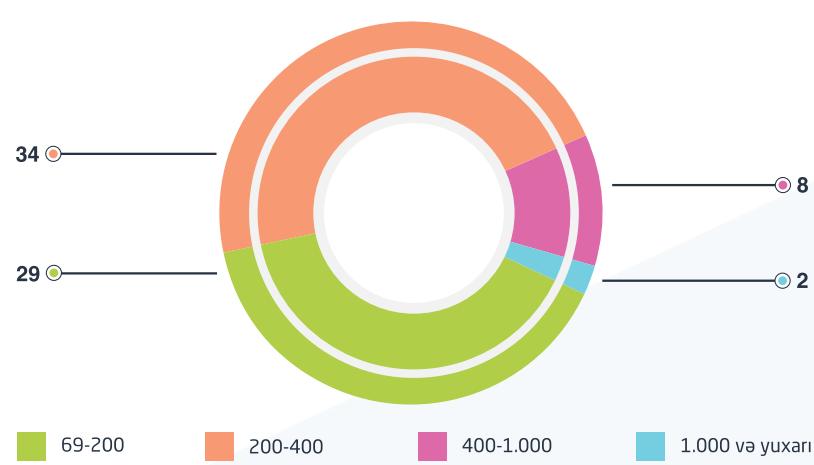

Diagram 67

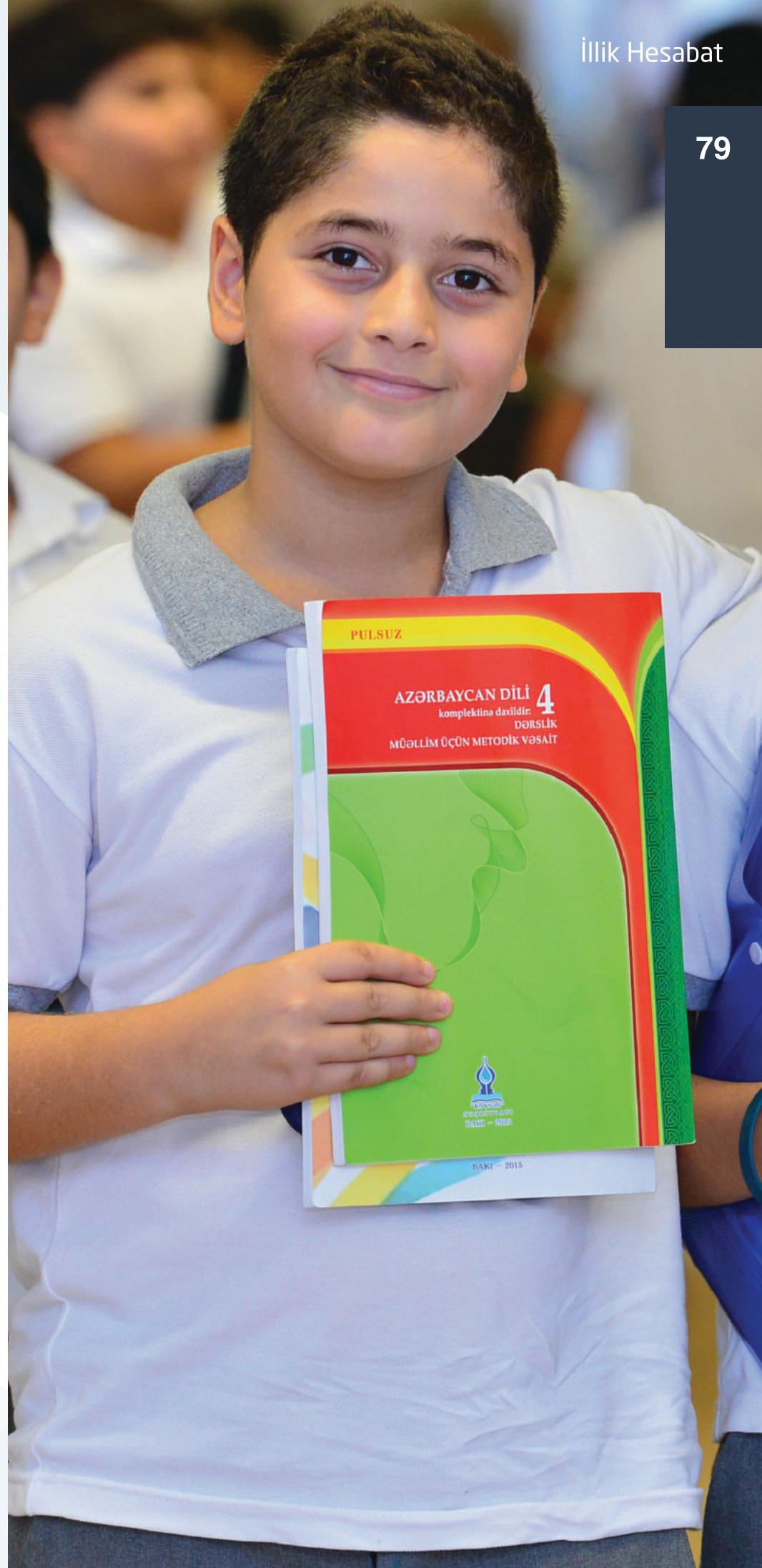
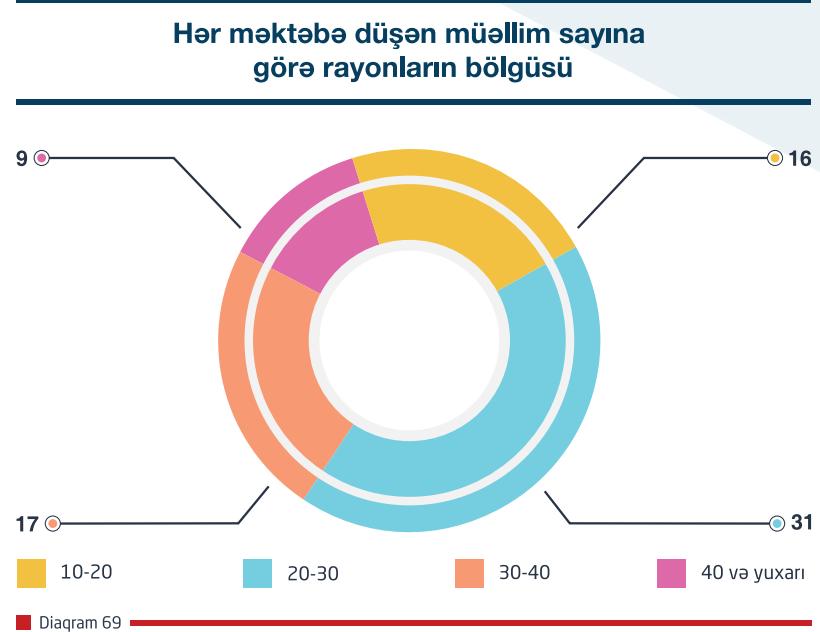
Diagram 68 isə bize Azərbaycanın bütün şəhər və rayonlarında hər məktəbə düşən şagird sayına görə qruplaşmanı göstərir. Azərbaycanda 29 rayonda hər məktəbə düşən şagird sayı 69-200 arası, 34 rayonda 200-400 arası, 8 rayonda 400-1.000 arası və yalnız 2 rayonda (Abşeron və Sumqayıt) 1.000-dən yuxarıdır.

Hər məktəbə düşən şagird sayına görə rayonların bölgüsü

Bakı şəhəri bu qrafikdə nəzərə alınmamışdır.

Diaqram 69-da isə hər məktəbə düşən müəllim sayına görə rayonlar qruplaşdırılmışdır. Ölkənin 22%-ni əhatə edən 16 rayonda müəllim-məktəb nisbəti 10-20, 43%-ni əhatə edən 31 rayonda 20-30, 23%-ni əhatə edən 17 rayonda 30-40 və 12%-ni əhatə edən 9 rayonda 40 və ya 40-dan yuxarıdır.

İlk peşə-ixtisas təhsili üzrə

İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində dövlət sifarişli və ödənişli əsaslarla təhsil alan şagirdlərin sayı ilə bağlı statistik məlumat (2015/2016)

№	Tədris müəssisələrinin adı	Şagirdlərin sayı	o cümlədən			
			ödənişli		dövlət sifarişli	
			sayı	%	sayı	%
1	Peşə liseyləri	14.937	1.131	7,6	13.806	92,4
2	Peşə məktəbləri	8.769	844	9,6	7.925	90,4
3	Peşə tədris mərkəzləri	596	196	32,9	400	67,1
Yekun		24.302	2.171	8,9	22.131	91,1

İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində təhsil alan şagirdlərin yaş bölgüsü ilə bağlı statistik məlumat (2015/2016)

№	Müəssisənin adı	Göstəricilər	Cəmi	o cümlədən, tamam olmuş yaşlar üzrə:											
				15 yaşadək	15 yaş	16 yaş	17 yaş	18 yaş	19 yaş	20 yaş	21 yaş	22 yaş	23 yaş	24 yaş və yuxarı	
1	Peşə liseyləri üzrə cəm	şagirdlərin ümumi sayı	14.937	55	1.832	2.959	3.654	2.462	1.252	638	570	448	274	793	
		onlardan qızlar	3.024	19	251	457	576	586	338	240	155	127	71	204	
2	Peşə məktəbləri üzrə cəm	şagirdlərin ümumi sayı	8.769	46	541	946	1.057	818	724	944	812	600	378	1.903	
		onlardan qızlar	3.276	16	147	277	403	545	450	347	341	217	119	414	
3	Tədris mərkəzləri üzrə cəm	şagirdlərin ümumi sayı	596		52	92	79	72	33	49	48	35	36	100	
		onlardan qızlar	126		12	12	23	16	10	11	10	6	5	21	
Yekun		şagirdlərin ümumi sayı	24.302	101	2.425	3.997	4.790	3.352	2.009	1.631	1.430	1.083	688	2.796	
		onlardan qızlar	6.426	35	410	746	1.002	1.147	798	598	506	350	195	639	

İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində təhsil alan şagirdlərin sayı ilə bağlı statistik məlumat (2015/2016)							
№	Tədris müəssisələrinin tipə görə bölgüsü	Müəssisələrin sayı	İlin əvvəlinə şagirdlərin sayı	İl ərzində daxil olmuş şagirdlərin sayı		Buraxılış	İlin axırına şagirdlərin sayı
				Cəmi	o cümlədən, yenidən qəbul olunanlar		
1	Peşə liseyləri	46	16.058	7.304	7.181	7.663	14.937
2	Peşə məktəbləri	64	8.577	7.127	7.116	6.461	8.769
3	Peşə tədris mərkəzləri	3	491	504	497	374	596
Cəmi		113	25.126	14.935	14.794	14.498	24.302

İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində dövlət sifarişi və ödənişli əsaslarla təhsil alan şagirdlərin bölgüsü

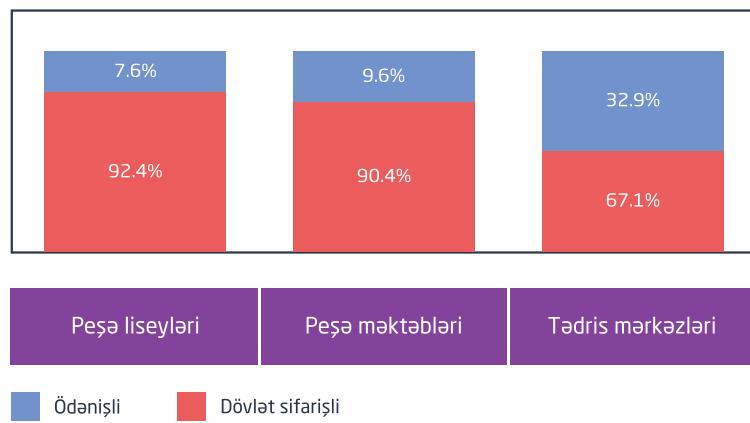

Diagram 70

Peşə liseylərində və peşə məktəblərində təhsil alan şagirdlərin böyük əksəriyyəti dövlət hesabına təhsil alır. Hər iki tip təhsil müəssisəsində dövlət sifarişi əsasında təhsil alanların nisbəti 90%-dən çoxdur. Peşə liseylərində təhsil alan bütün şagirdlərin yalnız 7,6%-i, peşə məktəblərində oxuyanların isə 9,6%-i ödənişli əsaslarla təhsil alır. Tədris mərkəzləri üçün eyni tendensiya, yəni, dövlət sifarişi ilə oxuyan şagirdlərin nisbəti ödənişli əsaslarla oxuyanlardan çox olsa da, aralarında fərq digər iki tip müəssisə ilə müqayisədə xeyli azdır. Qeyd edək ki, peşə tədris mərkəzlərində toplam 596 nəfər oxuyur. Burada 32,9% ödənişli, qalanları isə dövlət hesabına təhsil alır.

İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində çalışan işçilərin sayı

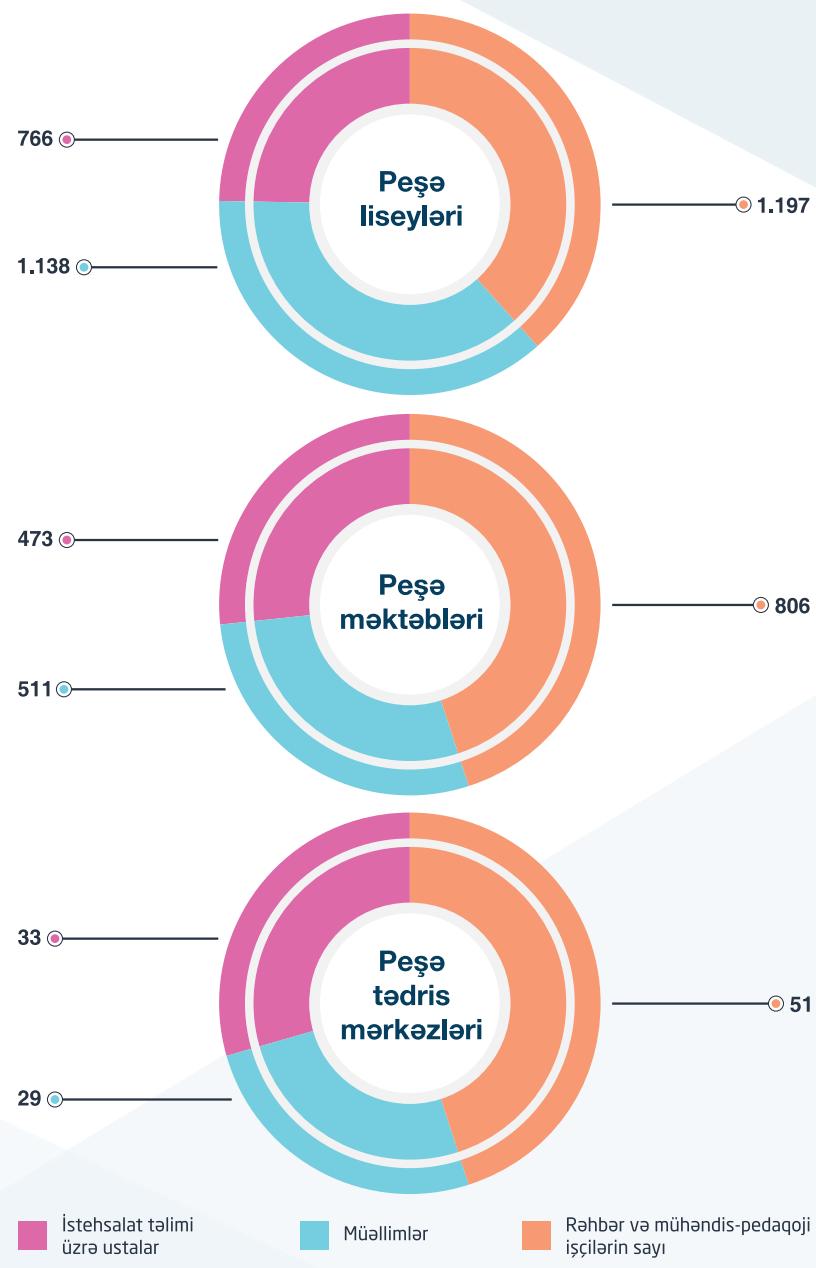
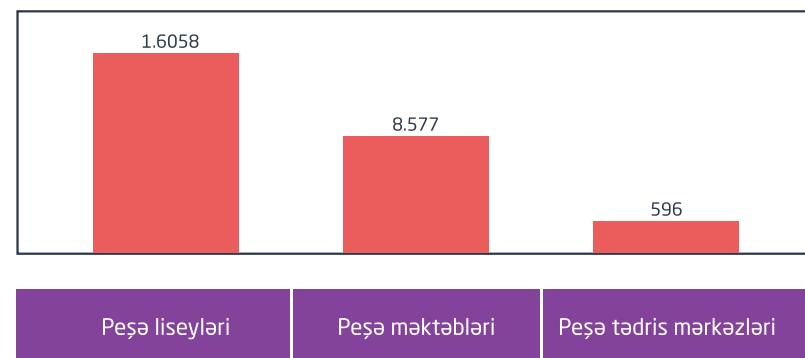

Diagram 71

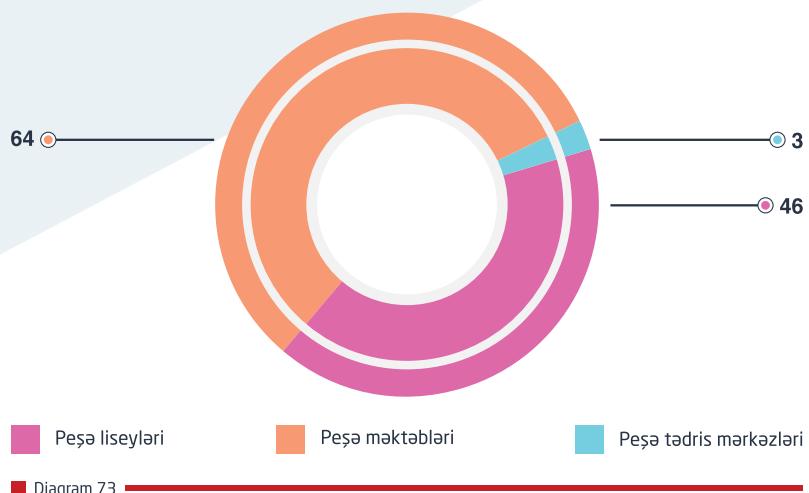
İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində çalışan işçilər (kiçik xidmətedici işçilər nəzərə alınmadan) 3 qrupda: rəhbər və mühəndis-pedaqoji heyət, müəllim heyəti və istehsalat təlimi üzrə usta heyəti olmaqla qruplaşdırılıb. Peşə liseylərində hər üç kateqoriya üzrə heyətin sayı digərlərindən xeyli çoxdur. Bu təhsil müəssisələrində rəhbər və mühəndis-pedaqoji işçilərin sayı peşə liseylərində 1.197 nəfər, müəllimlərin sayı 1.138 nəfər, istehsalat təlimi üzrə ustaların sayı isə 766 nəfərdir. Peşə məktəblərində bu rəqəmlər müvafiq olaraq 806, 511 və 473 nəfərdir. Peşə tədris mərkəzlərinə gəldikdə isə hər üç kateqoriya üzrə heyətin sayı cəmi 113 nəfərdir. Onlardan 51-i rəhbər və mühəndis-pedaqoji, 29-u müəllim, 33-ü isə istehsalat təlimi üzrə usta heyətinin payına düşür.

Respublikada fəaliyyət göstərən 113 ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisəsindən 64-ü peşə məktəbi, 46-sı peşə liseyi, 3-ü isə peşə tədris mərkəzidir. Peşə liseylərinin sayının peşə məktəblərinin sayından az olmasına baxmayaraq, burada təhsil alan şagirdlərin sayı digərinə nisbətən 2 dəfəyə yaxın çoxdur. Peşə liseylərində 16.058 şagird, peşə məktəblərində 8.577 şagird, peşə tədris mərkəzlərində isə 596 şagird təhsil alır. Məktəb başına düşən şagird sayına baxsaq, hər peşə liseyinə 349 nəfər, hər peşə məktəbinə 134 nəfər, hər peşə tədris mərkəzinə isə 199 nəfər düşür.

İlk peşə-ixtisas təhsil müəssisələrində şagird sayı

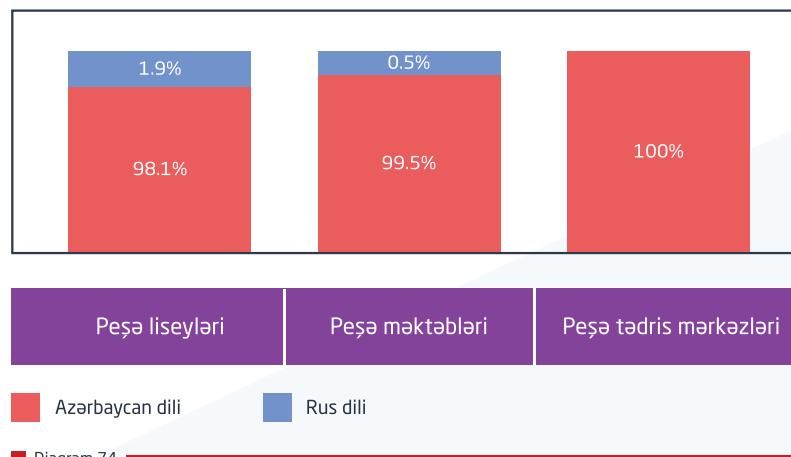

İlk peşə-ixtisas müəssisələrinin sayı

Peşə lisey və məktəblərində iki dildə tədris təklif olunur. Lakin bu müəssisələrin eksəriyyətində təlim-tədris dili Azərbaycan dilidir. Belə ki, peşə liseylərində oxuyan şagirdlərin 14.655 nəfəri, peşə liseylərində oxuyan şagirdlərin isə 8.729 nəfəri Azərbaycan dilində təhsil alır ki, bu da müvafiq olaraq, həmin müəssisələrdə təhsil alanların 98,1 % və 99,5 %-ni təşkil edir. Peşə liseylərində və peşə məktəblərində bütün şagirdlərin 1,9 % -i və 0,5 %-i rus dilində təhsil alır ki, bu da say etibarilə 282 və 40 şagird deməkdir. Ümumilikdə, ölkəmizdə 3 peşə tədris mərkəzi var ki, onların da hər birində təlim-tədris dili tamamilə Azərbaycan dilində aparılır (toplam 596 nəfər).

İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində təlim-tədris dili (%-lə)

Ali və orta ixtisas təhsili üzrə

Orta ixtisas təhsili müəssisələri üzrə 2016/2017-ci tədris ili üçün təhsil alan (kurslar üzrə) və 2016-ci ildə diplom almış tələbələrin sayı haqqında məlumat

№	Orta ixtisas təhsili müəssisələri	Qəbul olunub	kurslarda təhsil alanlar						Bütün kurslarda təhsil alanlar	Onlardan qadınlar	2015/2016-ci tədris ilində faktiki buraxılış		2016/2017-ci tədris ilində gözlənilen buraxılış
			I	II	III	IV	V	VI			yekun dövlət attestasiyasına buraxılanlar	onlardan diplom alanlar	
1	Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan orta ixtisas müəssisələri	10.402	7.861	9.865	9.850	9.451	796	1.109	38.932	25.471	14.421	13.857	14.247
2	Digər Dövlət qurumlarının tabeliyində olan orta ixtisas müəssisələri	2.953	2.537	3.001	2.596	389	257	129	8.906	6.471	2.254	2.198	2.767
3	Özəl orta ixtisas müəssisələri	1.256	696	797	1.065	352	188	24	3.122	1.891	799	728	1.067
	Orta ixtisas müəssisələri (cəm)	14.611	11.094	13.633	13.511	10.189	1.241	1.262	50.960	33.833	17.474	16.783	18.081

**Ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat təhsil səviyyəsi üzrə 2016/2017-ci tədris ili üçün təhsil alan (kurslar üzrə)
və 2016-cı ildə diplom almış tələbələrin sayı haqqında məlumat**

№	Təhsil müəssisəsinin adı	Qəbul olunub	kurslar üzrə təhsil alanlar						Bütün kurslarda təhsil alanlar	2015/2016-ci tədris ilində faktiki buraxılış		2016/2017-ci tədris ilində gözlənilən buraxılış
			I	II	III	IV	V	VI		Yekun dövlət attestasiyasına buraxılanlar	onlardan bakalavr diplому alanlar	
1	Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan ali təhsil müəssisələri	26.294	25.926	24.687	24.753	24.627	4.448	567	105.008	22.827	22.100	26.038
2	Digər Dövlət qurumlarının tabeliyində olan ali təhsil müəssisələri	5.257	5.092	4.931	5.040	5.285	2.051	826	23.225	4.576	4.372	5.069
3	Özel ali təhsil müəssisələri	3.222	3.191	3.457	4.652	4.970	1.378	250	17.898	4.291	3.985	4.950
	Ali təhsil müəssisələri (cəm)	34.773	34.209	33.075	34.445	34.882	7.877	1.643	146.131	31.694	30.457	36.057

**Ali təhsil müəssisələrinin magistratura təhsil səviyyəsi üzrə 2016/2017-ci tədris ili üçün təhsil alan (kurslar üzrə)
və 2016-cı ildə diplom almış tələbələrin sayı haqqında məlumat**

№	Təhsil müəssisəsinin adı	Qəbul olunub	kurslarda oxuyurlar			Bütün kurslarda təhsil alanlar	Faktiki buraxılış, cəmi	2016/2017-ci tədris ilində gözlənilən buraxılış
			I	II	III			
1	Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan ali təhsil müəssisələri	3.797	4.392	3.838	578	8.808	4.552	4.334
2	Digər Dövlət qurumlarının tabeliyində olan ali təhsil müəssisələri	553	670	507	83	1260	523	561
3	Özel ali təhsil müəssisələri	489	573	627	176	1376	500	797
	Ali təhsil müəssisələri (cəm)	4.839	5.635	4.972	837	11.444	5.575	5.692

Respublika üzrə ali təhsil müəssisələri

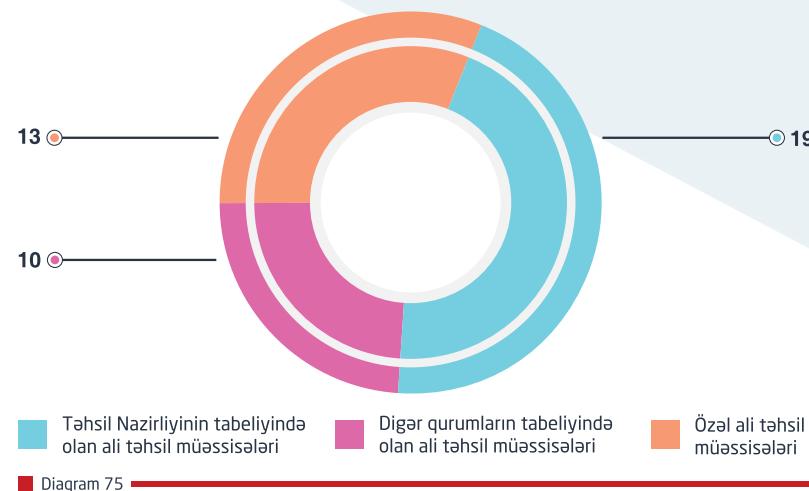

Diagram 75

Azərbaycanda Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan, digər qurumların tabeliyində olan ve özəl ali məktəblər olmaqla cəmi 42 ali təhsil müəssisəsi var. Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan 19 ali təhsil müəssisəsindən 13-ü Bakıda, 2-si Naxçıvanda və hər şəhərdə biri olmaqla, Sumqayıt, Gəncə, Mingəçevir və Lənkəranda yerləşir. Digər qurumların tabeliyində olan 10 ali təhsil müəssisəsindən yalnız 1-i Gəncədə olduğu halda, bu rəqəmin Bakıda say etibarilə 9 olduğunu görürük. Sonuncu kateqoriyaya gəldikdə isə respublikada fəaliyyət göstərən 13 özəl ali təhsil müəssisələrinin 12-si Bakıda, 1-i Naxçıvanda yerləşir.

2016/2017-ci tədris ilində qəbul olan abituriyentlərin təhsilalma forması (%-lə)

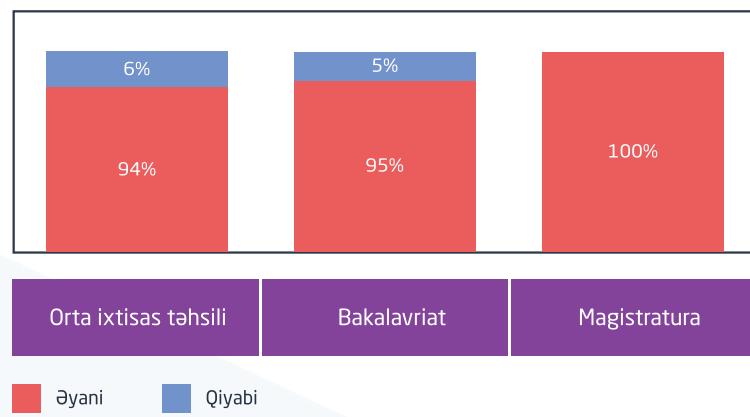

Diagram 76

2016/2017-ci tədris ilində orta ixtisas təhsili pilləsinə qəbul olan abituriyentlərin 94% -i əyani, %-i isə qiyabi formada təhsil alır.

Oxşar faizli tendensiya bakalavriat təhsil səviyyəsinə qəbul olanlar da müşahidə edilir. Belə ki, hesabat ilində tələbə adını qazananların 95%-i əyani təhsilalma formasına qəbul olunduğu halda, qiyabi üzrə bu göstərici faiz etibarilə 5% təşkil etmişdir. 2013-cü ildə magistratura üzrə qiyabi təhsil forması ləğv olunduğundan, cari ildə magistratura təhsil səviyyəsinə qəbul olan bakalavrların hamısı əyani formada təhsil alır (100%).

Bütün kurslarda təhsil alanların təhsilalma forması (%-lə)

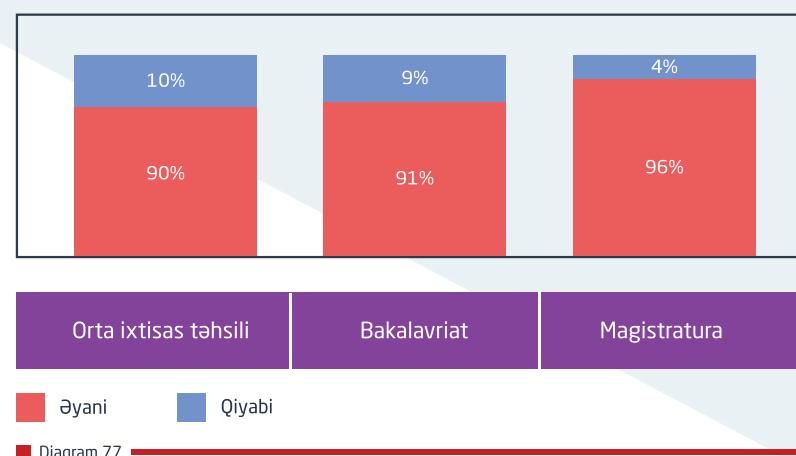

Diagram 77

Cari tədris ilində magistratura səviyyəsinə qəbul olan tələbələr ancaq əyani formada təhsil alsa da, daha öncəki illərdə qəbul olanlar arasında təhsilini qiyabi şəkildə davam etdirənlər var. Magistraturada qiyabi təhsil alan tələbələri də nəzərə alındıqda, bu səviyyə üzrə respublikada fəaliyyət göstərən bütün ali təhsil müəssisələrində oxuyan tələbələrin 4%-nin qiyabi formada təhsil aldığıını görürük. Digər 96% tələbə, yəni 10.948 nəfər magistr təhsilini əyani formada alır. Bakalavriat və orta - ixtisas təhsili səviyyələrinə gəldikdə isə, əyani və qiyabi təhsil forması üzrə oxuyanların çəkisinin təxminən bərabər olduğunu görmək olar. Belə ki, bakalavr təhsili alan bütün kurs tələbələrinin 91%-i əyani, 9%-i qiyabi oxuduğu halda, orta ixtisas təhsili müəssisələrində bu göstərici müvafiq olaraq 90% və 10% təşkil edir (uyğun olaraq, əyani və qiyabi).

2016/2017-ci tədris ilində qəbul olanların gender bölgüsü

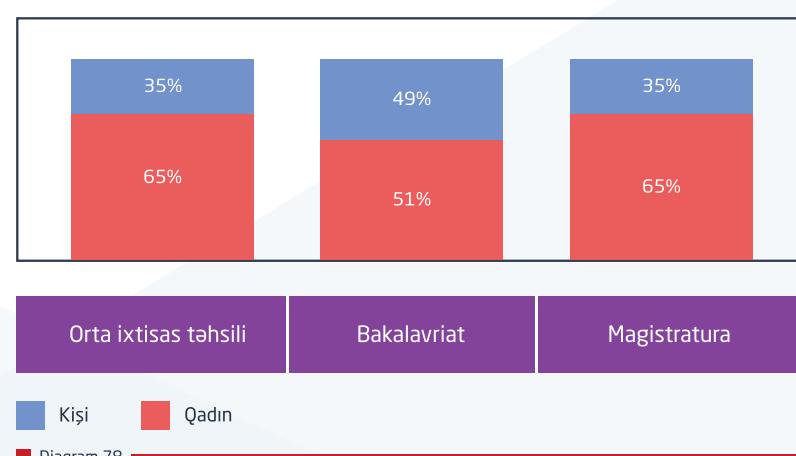

Diagram 78

Ali təhsil pilləsinin bütün səviyyələrinə qəbul olanlar arasında qızların sayı oğlanların sayına nisbətdə üstünlük təşkil edir. Belə ki, 2016/2017-ci tədris ilində orta ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul olanların 65%-ni qızlar təşkil etdiyi halda, oğlanlar üzrə bu göstərici 35%-dir. Cari tədris ilində bakalavriat səviyyəsinə qəbul olan abituriyentlərin gender nisbətində demək olar ki, balans müşahidə olunur (qızlar 51%, oğlanlar 49%). Magistratura səviyyəsinə qəbulun göstəricisində isə yenə oğlanların sayı qızların sayından azlıq təşkil edir (müvafiq olaraq, 35% və 65%). Bu da qızların çoxunun təhsilini daha yuxarı səviyyələrdə davam etdirməyə maraqlı olduğunu göstərir.

Bütün kurslarda təhsil alanların ümumi gender bölgüsü

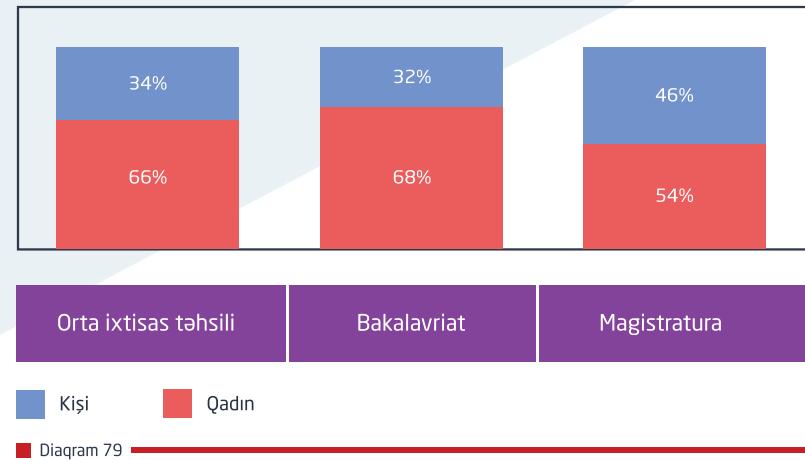

Diagram 79

Bütün kurslarda təhsil alanların ümumi gender nisbətini göstərən qrafikə əsasən deyə bilərik ki, magistratura səviyyəsi üzrə 6.217 nəfər qız, 5.227 nəfər oğlan təhsil alır, bu da müvafiq olaraq 54% və 46% deməkdir. Bakalavriat səviyyəsində isə bu fərq özünü daha kəskin göstərir. Belə ki, bu təhsil səviyyəsi üzrə bütün kurslarda oxuyan tələbələrin 68%-i qız, 32%-i oğlandı. Faizləri rəqəmlə ifadə etsək, bakalavriat səviyyəsində 98.744 qız, 47.387 oğlan təhsil alır. Bu tendensiya orta ixtisas təhsilində də davam edir. Orta ixtisas təhsili alanların 34%-i və ya 17.127 nəfəri oğlan, 66%-i və ya 33.833 nəfəri isə qızlardır.

Təhsil pillələri üzrə dövlət sifarişli və ödənişli əsaslarla təhsil alanlar (%-lə)

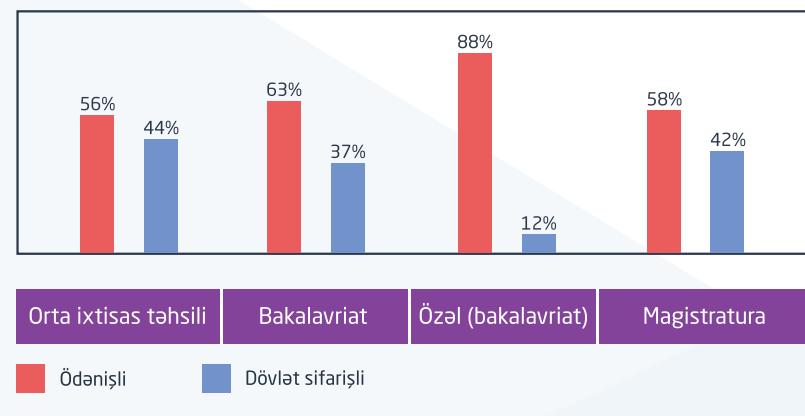

Diagram 80

Azərbaycanda təhsil həm dövlət sifarişli, həm də ödənişli əsaslarla alınır. Orta ixtisas pilləsi üzrə təhsil alanların 56%-i (28.767 nəfər) ödənişli, 44%-i (22.193) isə dövlət hesabına təhsil alır. Bu rəqəmlər bakalavriat səviyyəsi üçün Təhsil Nazirliyinin və digər qurumların tabeliyində olan dövlət ali təhsil müəssisələrində 63% ödənişli və 37% dövlət hesabına oxuyanların payına düşür. Özəl ali təhsil müəssisələrində 88% bakalavr təhsilini ödənişli əsaslarla, 12% bakalavr isə dövlət sifarişli əsasında alır. Magistratura səviyyəsində təhsilini ödənişli davam etdirən tələbələr (6.643 nəfər) dövlət hesabına oxuyan tələbələrdən (4.801 nəfər) 16% çox olmaqla, 58% təşkil edir.

Müxtəlif təhsil pillələri üzrə işçi heyətinin statistikası

İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində çalışan işçilərin sayı haqqında statistik məlumat (2016/2017)

Nº	Tədris müəssisələrinin tipə görə bölgüsü	Göstəricilər	1 yanvar vəziyyətinə	onlardan qadınlar	
1	Peşə liseyləri	Cəmi işçilərin sayı	3.435	2.020	
		Rəhbər və mühəndis-pedaqoji işçilərin sayı	1.197	580	
		Müəllimlər	1.138	826	
		İstehsalat təlimi üzrə ustalar	766	437	
2	Peşə məktəbləri	Cəmi işçilərin sayı	2.189	1.143	
		Rəhbər və mühəndis-pedaqoji işçilərin sayı	806	348	
		Müəllimlər	511	324	
		İstehsalat təlimi üzrə ustalar	473	233	
3	Peşə tədris mərkəzləri	Cəmi işçilərin sayı	133	57	
		Rəhbər və mühəndis-pedaqoji işçilərin sayı	51	14	
		Müəllimlər	29	19	
		İstehsalat təlimi üzrə ustalar	33	8	
Yekun		Cəmi işçilərin sayı	5.757	3.220	
		Rəhbər və mühəndis-pedaqoji işçilərin sayı	2.054	942	
		Müəllimlər	1.678	1.169	
		İstehsalat təlimi üzrə ustalar	1.272	678	

Orta ixtisas təhsili müəssisələrinin işçi heyətinin sayı haqqında məlumat (2016/2017)

№	Orta ixtisas təhsili müəssisələri	Əsas (ştat) heyət, cəmi	onlardan qadınlar	professor-müəllim heyəti	Əsas heyətdən		Bundan başqa, kənardan cəlb olunan əvəzedici heyət	Əsas heyətdən				Bundan başqa, xarici mütəxəssislər	
					tam tarif üzrə işləyənlər	0,5 və 0,25 tarif ilə işləyənlər		elmi dərəcəsi olanlar		elmi adı olanlar			
					elmlər doktoru	fəlsəfə doktoru		professor	dosent				
1	Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan orta ixtisas müəssisələri	6.581	4.707	4.629	6.029	533	358	23	68	3	12	1	
2	Digər Dövlət qurumlarının tabeliyində olan orta ixtisas müəssisələri	1.563	1.274	1194	1.470	93	235	2	16	2	5	0	
3	Özel orta ixtisas müəssisələri	223	177	177	223	0	0	0	5	1	2	0	
Orta ixtisas təhsili müəssisələri (cəm)		8.367	6.158	6.000	7.722	626	593	25	89	6	19	1	

Ali təhsil müəssisələrinin işçi heyətinin sayı haqqında məlumat (2016/2017)												
№	Təhsil müəssisəsinin adı	Əsas (ştat) heyət, cəmi	onlardan qadınlar	Professor-müəllim heyəti	Əsas heyətdən		Elmi adı olanlar				Bundan başqa, xarici mütəxəssislər	
					tam tarif üzrə işləyənlər	0,5 və 0,25 tarif ilə işləyənlər	Elmi dərəcəsi olanlar		Elmi adı olanlar			
							elmlər doktoru	fəlsəfə doktoru	professor	dosent		
1	Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan ali təhsil müəssisələri	18.437	11.462	9.476	14.966	3.471	871	4.206	792	2.736	20	
2	Digər Dövlət qurumlarının tabeliyində olan ali təhsil müəssisələri	5.824	3.520	2.786	4.511	1.307	216	1.182	191	646	39	
3	Özəl ali təhsil müəssisələri	2.385	1.189	1.587	1.925	455	117	527	137	299	17	
Ali təhsil müəssisələri (cəm)		26.646	16.097	13.849	21.402	5.233	1.204	5.915	1.120	3.681	76	

Respublikada yerləşən bütün ali məktəblərin işçi heyətinin tərkibi 52% professor – müəllim heyətindən, 48% isə digər işçilərdən ibaretdir. Ali təhsil müəssisələrində işləyən işçi heyətindən elmi dərəcəsi olanlar 59%, elmi adı olanlar 40% və xarici mütəxəssislər 1%-dir. Elmi dərəcəsi olanların 1.204 nəfəri elmlər doktoru, 5.915 nəfəri fəlsəfə doktoru; elmi adı olanlardan isə 1.120 nəfəri professor, 3.681 nəfəri isə dosentdir. Ali təhsil müəssisələrində çalışan xarici mütəxəssislərin sayı 76 nəfərdir (1%).

Ali təhsil müəssisələrinin işçi heyətinin tərkibi

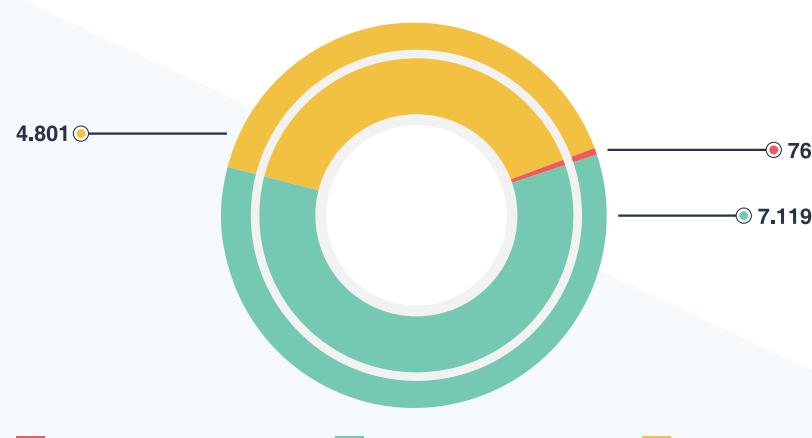

Diagram 81

Ali təhsil müəssisələrinin işçi heyətinin tərkibi

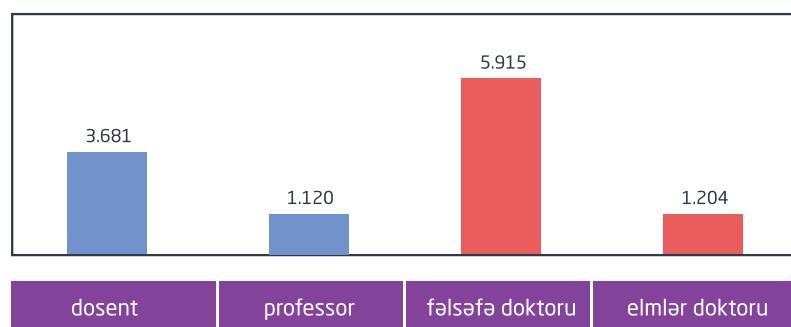
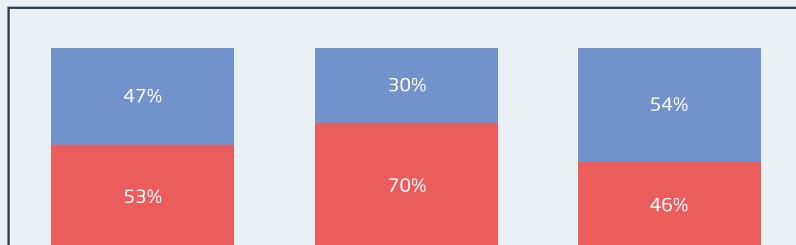

Diagram 82

İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinin müəllim kollektivində qadınların payı (70% qadın, 30% kişi) üstün olsa da, rəhbər və mühəndis-pedaqoji heyət ilə istehsalat təlimi üzrə ustaların sayıda gender balansının müəyyən qədər saxlandığını görə bilərik. Belə ki, rəhbər və mühəndis-pedaqoji heyətdə kişilərin sayı qadınların sayından 8% çoxdur. İxtisaslaşmasına görə bəzi ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində çalışan kişi işçilərin faizinin qadınlara nisbətədə üstünlük təşkil etməsinə baxmayaraq, bu müəssisələrdəki istehsalat təlimi üzrə ustaları ümumilikdə götürsək, burada qadınlarnın sayı kişilərin sayıından 6% çox olur.

Diagram 81

İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində çalışan işçilərin gender bölgüsü

İstehsalat təlimi
üzrə ustalar

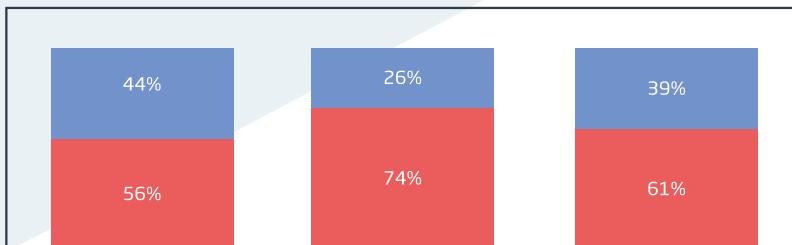
Müəllimlər

Rəhbər və mühəndis-
pedaqoji işçilərin sayı

■ Qadın ■ Kişi

■ Diaqram 83

Müxtəlif təhsil pillələrində çalışan işçilərin ümumi gender bölgüsü

İlk peşə-ixtisas
müəssisələri

Orta ixtisas təhsili
müəssisələri

Ali təhsil
müəssisələri

■ Kişi ■ Qadınlar

■ Diaqram 84

Təhsil pillələrində çalışan işçilərin arasında qadınların sayı xüsusilə müəllim pedaqoji heyətdə açıq şəkildə üstünlük təşkil edir. Əl eməyinin tələb olunduğu ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində ustalar və mühəndis-pedaqoji heyətdə kişilər çox olduğundan, ümumi götürüldükdə, burada gender balansındaki fərq digər təhsil pillələrinə nisbətdə daha az müşahidə olunur. Belə ki, ilk-peşə ixtisas təhsili müəssisələrində çalışanların 44%-i kişi, 56%-i qadındır. Orta ixtisas təhsili müəssisələrində işləyən qadınların sayı nisbəti (74%) isə kişilərin sayı nisbətindən (26%) təxminən 2,5 dəfə çoxdur. Ali təhsil müəssisələrində də qadınların sayı kişilərin sayına nisbətdə üstünlük təşkil etmişdir. Bu pille üzrə işçi heyətin 39%-i kişi, 61%-i qadındır.

EXPERT PRINT

Azərbaycan Respublikası, AZ1002, Bakı şəh.,
M. Mirqasimov küç., 61A, T.: (+994 12) 409 40 78
E.: office@expertprint.az

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI

TƏHSİL NAZİRLİYİ

AZ1008, Bakı, Azərbaycan, Xətai prospekti, 49
T.: +99412 599 11 55, E.: office@edu.gov.az
www.edu.gov.az